

„Csupán négy perc tizenöt másodperc az egész. S aki figyel, annak az életét változtatja meg ez a néhány pillanat.”

A Fiú ► 16. oldal

„Most a hideg sem zavarta, mikor kilépett az utcára, és a sok tülekedő ember is mintha távolabbra került volna. Valami részeg férfi énekelt, a gyapjúsál pedig olyan különös és puha és meleg volt.”

Csillagfényes éjszakán... ► 22. oldal

„...több gyerek felnőtt a szemünk láttára; bizonytalan, elhagyatott kamaszokból szorgalmas, céltudatos fiatal felnőttek cseperedtek.”

Kenyai híradás ► 20. oldal

„Azt üzenném idén is, amit hosszú-hosszú évtizedeken keresztül mondtam: a karácsony mivoltát, lényegét sok ember igazán még mindig nem ismerte fel.”

Interjú Jókai Annával ► 7. oldal

Orgonakonzerttel az evangéliumért ► 4. oldal

A novellairó-pályázat díjazottjai ► 8–9. oldal

Szolgáló életek ► 21. oldal

Mesélnek a fák ► 15. oldal

Nemzetiségi oldalak ► 23. és 26. oldal

Szilveszteri lencsevég ► 29. oldal

FOTO: LUKÁCS GÁBI

Októberi karácsony

■ BENCE IMRE

Ez nem istállószag, ez sokkal rosszabb annál. Az istállószag sohasem borzaszt. Az olyan természetes. Gyermekkoromban sokszor élveztem az istálló melegét, s tudtam, hogy ott, ahol tehenek, bárányok vagy szamarak szállásolnak, egyáltalán nem zavaró a trágya szaga. Az kellemes, meleg szag.

Ez nem istállószag, ez sokkal rosszabb annál, ez az elfekvő szaga. Igaz, manapság inkább nevezik ezt a kórházi osztályt krónikus belnek vagy ápolási osztálynak, de mindenképpen tudja, hogy mit jelent. Végállomást.

Orrfacsaró bűz áradt az ágytálmósóból. Áporodott volt a levegő a folyosón is.

Majdnem visszafordultam. Szinte öklendezni kezdtem. Ezt a szagot nem lehet sokáig bírni. Ez nem istállószag! De hát mennem kellett. Mint a kispáztornak Betlehem mezején. Valamilyen belső kényszer hajtott.

A kettőszáztízben feküdt. A ketteske, ahogy a nővérke nevezte *Gyuszi*. Odaléptem hozzá. Gyuszi elgyötört volt, csont és bőr. A takarót a levegőtlen szobában lerúgta magáról, az utolsó mütét nyoma élesen látszott, s aszott testéből csövek lógtak ki.

Lám, milyen lett az erős, büszke ember! Az ember, aki magában bízott, aki szakmájában szinte mindent elért, aki anyagi biztonságot tudott nyújtani családjának, aki főnök volt, a szó teljes értelmében. Akinek a lelkenél fontosabb volt a karrier, a szeretet kimutatásánál előbbre való volt a hozam, a haszon, a teljesítmény. Aki gyengeségnek érezte, hogy lelkiekkal foglalkozzon, vagy az érzelmeit megmutassa.

S most összetörtben feküdt a kettőszáztízben. Csak a szeme volt élénk. Most is mesélni kezdett, mint már sokszor. Most inkább emlékeiről beszélt. Egy régi disznótorról, amelyen együtt vettünk részt, s elevenen idézte fel a friss sült hurka illatát. A horgászélményeiről, a Balaton-felvidék gyümölcseinek ízéről és a pálinkáról, amit ő főzött. Arról, hogy mennyi mindent tett. De a szája újra és újra kiszáradt, a légzése elnehezült, a gyógyszer is kábította. Félrebillent fejét egyszer csak azt mondta: „Most mesélj te!”

Egy kicsit megszeppentem. Mit mondhatnék? Miről meséljek? Aztán bátortalanul, mert nem tudtam, hogy miként reagál rá, ennyit mondtam:

„Az Isten szeretetéről fogok mesélni neked!”

Kerestem a szavakat. S belső remegéssel beszélni kezdtem. Arról, hogy az Isten szeretete miként van jelen a képességben, az akaratban, a tudásban. Meg arról is, hogy Isten mutatja meg magát a balatoni naplementében vagy az édessé érő körtében. Majd mély levegőt vettem, újra átjárta az orromat az a nehéz szag, és éreztem, hogy nem maradhatok gyáva. Ott, ahol az elmúlás ilyen közel van, nem maradhatok a felszínen. Beszélnem kellett.

„Aztán bátortalanul, mert nem tudtam, hogy miként reagál rá, ennyit mondtam: „Az Isten szeretetéről fogok mesélni neked!”

Az eszem azt kérdezte: „Miért beszélsz Krisztus-hitedről, a bűnbocsánatról vagy arról, hogy Isten kegyelme hordoz az erőtlenségben, még akkor is, amikor az élet elfogy, egy olyan embernek, aki soha nem törődött ezzel?”

A szívem azt súgta, hogy ne hallgassak az eszemre. Csak azt figyeltem, nem fáradt-e nagyon. Láttam, hogy becsukja a szemét, de éreztem, hogy a figyelme nem lankadt. Csendben, fáradtan hallgatta szavaimat.

Amikor befejeztem, félelmetes némaság ült a szobára. Zavaró csend. Úgy éreztem, még kell valamit mondanom arról, hogy az Isten szeretetétől semmi sem választhat el.

S ekkor a szoba csendjét egy alig hallható szó törte meg, Gyuszi ajka rebegett egy mélyről jövő szót: „Ámen.” Majd még egyszer, egy kicsit határozottabban: „Ámen.”

Nem mertem megszólalni. Magamba szívtam a szoba áporodott szagát, a gyomrom felkavarodott, és újra megállapítottam: ez nem istállószag, ez sokkal rosszabb annál. De ahogy valamikor abban a barlangistállóban a pásztorok, úgy egy októberi délutánon én is tanúja lehettem annak, hogy egy bűzös istállóban az Úr már megint kemény fekhelyet talált magának: Gyuszi szívében megszületett az Isten ámenje.

A szerző budavári evangélikus lelkész, a Budai Egyházmegye esperese

Házról házra Nyíregyházán

► Nem mindennapi élményben volt részük december 16-án a nyíregyházi evangélikusoknak, hiszen a délelőtti istentisztelet szentelési ünnepségekkel és a délutánba nyúló együttléttel folytatódott. Advent harmadik vasárnapján a népes gyülekezet – bátran mondhatjuk – házról házra járt a Luther téren és környékén.

Az első állomás az Isten háza volt. Az egyházkerület püspöke, *Fabiny Tamás* Mt 11,2–10 alapján szólt a több száz fős gyülekezethez.

A rendkívüli vasárnap második állomása a múlt hónapban átadott óvoda volt, ahol immáron az egyházi vezetők álltak meg, hogy megáldják a gyermekek házat. „Legyen ez az épület is Isten háza!” – fejezte ki óhaját a püspök. A gyermeki tisztiséget maga Jézus teszi kiváltsággá. Hálás lehet egy gyülekezet, ha óvodát is fenntarthat, mert általa mindig ott van az emlékeztető: gyermekké kell lennünk – hangzott el.

Kákay István országos irodavezető köszöntőjében elmondta: a tíz hónap alatt lezajlott építkezés egy gyülekezet és az országos egyház közötti zavartalan együttműködés nagyon szép példája. Ezenfelül nagy öröm, hogy egyházunk felszentelhetette az első teljesen újonnan épített óvodáját. A százötvenmilliós beruházás eredménye egy olyan, tágas terekkel kialakított, kétszintes épület, ahol 2013 szeptemberétől három csoport fog

működni. A jelenlegi, előző helyéről mindössze egy hétféve leforgása alatt

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

átköltözött Búzaszem csoport mellett már most elindul az ugyancsak huszonöt fős Szivárvány csoport.

Az ünnepség melegségét a gyermekek karácsonyi műsora, valamint

a helyi *Vannás* együttes zenei aláfestése biztosította. Az összetartozás fontosságát pedig mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a város összes evangélikus intézményének lelkesze és vezetője megtisztelten jelenlétével az új épület szentelésének ünnepét.

Kovácsné Mráz Ágnes vezető óvodónő hálaátvitelét és az ügy iránti elkötelező-

dését ekképpen fogalmazta meg köszöntőjében: „Kenyeret kértünk, és kalácsot kaptunk.”

► Folytatás a 3. oldalon

Egyházi vezetők a köztársasági elnöknel

A budapesti Sándor-palota tükörtermében látta vendégül *dr. Ader János* köztársasági elnök a magyarországi történelmi egyházak vezetőit december 11-én.

A találkozón – amelyen *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások mi-

nisztere is jelen volt – egyházunkat *Gáncs Péter* elnök-püspök és *Próhla Gergely* országos felügyelő mellett *dr. Fabiny Tamás* és *Szemerei János* püspök képviselte.

Ader János köztársasági elnök köszöntőbeszédében hangsúlyozta: a

karácsony csodájában egy ígéret születik meg évről évre, amely arról szól, hogy jobbá tehetjük életünket, ha szeretettel, azaz nyitottan és tiszteltetl, a megértés szándékával fordulunk egymáshoz.

► Forrás: MTI

Minden kedves olvasónknak szeretetteljes karácsonyi ünnepeket és áldott új esztendőt kívánunk!

Oratio œcumenica

Mindenható Isten! Jóságos Atyánk! Ragyogtasd fel orcád világosságát, hogy tiszta örömmel várakozzunk és vágyakozzunk arra, hogy megérkezzél életünkbe! Köszönjük neked igéd világos szavát, amely ítélt és meggyógyít, teremt, vezet, és új életre támaszt. Köszönjük, hogy az Ige testté lett Jézus Krisztusban, és mi láthatjuk őbenne végtelen kegyelmedet és életigazító igazságodat. Kérjük, taníts minket őszinte szívvel ebből élni!

Ragyogtasd fel orcád világosságát minden jóakarát emberre! Áldj meg minden tiszta szándékot, érzelmet, szót és cselekedetet! Nagy a sötétség, és növekszik a homály a szívekben, gondolatokban, emberi kapcsolatokban és a kisebb-nagyobb közösségek életében. Te vidd győzelemre a szeretet minden küzdelmét a sötétség és a pusztítás erői és indultai felett!

Ragyogtasd fel orcád világosságát minden szenvedőnek: betegeknek, erőtlenségnek, kiszolgáltatottnak, magányosoknak – különösen is kérünk a haldoklókat. Állj oda és állíts oda a nélkülözők, az otthontalankok, az éhesek, a fázók és az önpusztító életet élők mellé. Kérünk, te add vissza az útját vesztett vagy kereső embernek az életre hívó reménység fényét!

Ragyogtasd fel orcád világosságát a megszületendő és kicsi gyermeki életre, a családokra, a gyülekezeti közösségekre – hadd legyenek újra áldottá, a bennük élők és a világ világosságává! Vezesd engedelmesre, aláztatra és életet szolgáló bölcsességre a világ és az egyházak vezetőit! Kérünk, add meg a világ békeességét – és könyörgünk üldözött hittestvéreinkért szerzte a világon.

Advent útján járva a karácsony küszöbén igazi, ragyogó, életet újító ünnepért könyörgünk: adj, Urunk, lámpánknak világosságot! A te fényeddel eloszlatod sötétségünket. Magunktól csak sötétségünk van, te viszont világosság és fény vagy, aki szétszórod sötétségünket, és megvilágosítasz. Mert nem tőlünk jön a világosság, és csak akkor van bennünk fény, ha te megadod. Jöjj hát, add meg nekünk – fogadd el hódolatunkat, kéréseinket és várározásunkat: áldj meg élő jelenlétteddel! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ne firtasd a kifürkészhetetlent. De amit nem tudtál kikutatni, éppen az ereszkedik szemed elé, mikor e gyermeket látod anyja ölében. Emberré lett, aki egészen úgy született s élt, mint a többi. Ugyanaz a testalkata s életműködése, mint más emberfiának. Bizony senkinek se ötlenék eszébe, hogy ez a teremtmény maga a teremtő. Hol az a bölcs, aki valaha is kigondolhatott volna ilyesmit? Az észnek itt megalázkodva kell vaktságát bevallania. Hogy amikor Isten dolgait az *égbé* tolakodva merészeli méricskélni, ugyanakkor nem veszi észre azt, ami a *szeme előtt* van.”

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

ADVENT 4. VASÁRNAPJA – 2KOR 1,20–22

Igen

Advent negyedik vasárnapján *János evangéliumának* egyik kezdő története áll előtünk, amikor Jézusról már azt hirdeti Keresztelő János, hogy „*közöttetek áll*”, de még hozzátesszi: „*akit ti nem ismertek*” (Jn 1,19–28). A *Jelenések könyvének* jézusi mondata jut eszünkbe: „*Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek...*” (Jel 3,20). Így ünneplünk idén is advent negyedik vasárnapján: szinte már itt van karácsony.

De vajon ismerjük-e azt, aki jön? Ismerjük-e azt, aki karácsonykor eljött? Ismerjük-e azt, aki közöttünk áll?

Pál apostol levelének ebben a szakaszában arról igyekszik meggyőzni olvasóit, hogy ő – annak dacára, hogy ígérete ellenére nem ment el Korinthusba – megbízható. Szavában az „igen” nem vált „nemmé”, hiszen az ő megbízója, a mennyei Atya is igent mondott népére.

Pál apostol számára az, hogy Jézus közénk jött, emberré lett, azt a bizonyosságot jelentette, hogy Isten valamennyi ígéretére igent mondott. Lehet, hogy még nem vitte teljességre, ám Jézus mégis garancia arra, hogy Isten javunkra fogja beteljesíteni őket. Pál apostol és munkatársai pedig tapasztalták, és bizonyosságot tettek arról, hogy ezeket az ígéreteket Isten valóban meg is tartja. Áment mondtak az ígéretre, hiszen valóban úgy tapasztaltak minden, ahogyan az Úr megígérte nekik (Lk 2,20).

Ezt ünnepejük ma. S mint minden ünnepen, ma is meg kell fogalmaz-

nunk, hogy a régi esemény, amelyről *János evangéliuma* tudósít (Jn 1,19–28), és annak tartalma, amelyet Pál apostol írt le (2Kor 1,20–22), hogyan valósul meg ma, mit is jelent számunkra. Mit jelent számunkra, hogy Jézus már itt van, de még nem ismerjük meg őt? Mit jelent az, hogy Isten ígéretei igazak, ha még nem váltak is teljességgel láthatóvá?

Janikovszky Éva közismert könyvének címe: *Kire ütött ez a gyerek?* Elkezd az író a gyermek születésétől, amikor mindenki körberajongja a csecsemőt, s találgatják, kire is hasonlít, kire ütött ez a gyerek. Aztán kamasz lesz, és engedetlen, szemtelen és kajla, és akkor ugyanaz a kérdés el-lenkező hangnemben, elutasítólag hangzik: *Kire ütött ez a gyerek?*

Persze folytatódik a könyv, de mi álljunk meg ennél a mozzanatnál. Amikor volt egy álunk a gyerekről, és az az álom nem valósult meg. S amikor csalódunk, közönyösen megyünk tovább: hát igen, azt reméltük, de csak ez lett. És lemondunk álmainkról.

Sokan élik így meg a házasságukat is. Amikor jegyesek voltak, még lángolt bennük a szerelem, és arra készültek, hogy ha nem is a rózsaszín köd, de a tiszta érzés, az egymás iránti őszinteség és nyitottság, a másik boldogságának keresése megmarad bennük. Aztán eltelt egy-két év, és minden szürkévé vált. Nem romlott meg, de messze volt már az álomtól.

Nem vagyunk-e így a hitünkkel is?

Ahogy énekünk mondja: „Hamar elfogy, tölte alighogy volt...” Pedig kezdetben azt reméltük, hogy elkötelezettségünket semmi meg nem kérdőjelezheti.

Voltak álmaink – sőt talán nem is a mi álmaink. Merjük kimondani: voltak ígéreteink – és ma ezekből az ígéretekből csak töredéket láthatunk. Mint *A tanú* című filmben: „kicsit sárgább, kicsit savanyúbb”. És ebbe beletörődünk. Ennyire futotta.

S éppen ekkor, csalódásaink idején, amikor megfáradunk, van szükségünk biztatásra: Istennek valamennyi ígéretére Jézusban van az „igen”. Isten megtartja ígéreteit. S azokat mindig javunkra tartja meg. Benne nincs fénynek és árnyéknak váltakozása (Jak 1,17), hanem mindig javunkat munkálja.

Azt ígérte: „*veletek vagyok minden napon*” – amikor megkereszteljük és tanítjuk a ránk bízottakat, ő velünk van. Ezzel a bizalommal neveljük gyermekeinket – akkor is, amikor dackorszakban vagy lázadó kamaszokban járnak.

Azt ígérte, hogy házasságunkat egybeszerkeszti – ehhez ragaszkodhatunk akkor is, amikor nem megy minden simán, gördülékenyen házasságunkban.

Azt ígérte, hogy akinek mustármagnyi hite van, az hegyeket mozgathat meg – akkor a mi szürkülő hitünk is elegendő.

És folytathatnánk az ígéretet sorát, amelyeket megtart és betölt az

A VASÁRNAP IGÉJE

Atya akkor is, ha most abból még nem sokat látunk. Ezért így vigasztal és biztat a zsoltáros: „*Az Úr szava igaz, és mindent hűségesen cselekszik!*” (Zsolt 33,4)

Közöttünk van, akit nem ismerünk. De aki ismeri őt, akit szeretetének pecsétjével, a Lélek erejével megerősített, az bizonyosságot tesz róla. Keresztelő Jánossal és Pál apostollal együtt ma is sokan adják tovább a hírt, amelyet Jézusban tapasztaltak, hogy Isten megtartja ígéretét, hogy Isten igent mondott ránk.

Keresztelő Jánossal és Pállal együtt ma is sokan tesznek bizonyosságot Jézusról, hogy akik hallják, higgyenek, és a hitben életük legyen. Már itt a földön is. Hogy ne mondjanak le – nem is a saját álmaikról, hanem arról, amit Isten megígért: gyermekeikről, házasságuk boldogságáról, hitük elevenségéről –, hanem a bizalom örömeivel várják a karácsonyt. Hiszen advent negyedik vasárnapja az öröm vasárnapja! Ámen.

■ BENCZE ANDRÁS

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk! Hálat adunk neked hűségédért. Mindent javunkra teszel. Az adventi idő forogtagában tisztítsd meg látásunkat, hogy meglássuk, miként teljesítéd Jézusban ígéreteidet rajtunk, és add Szentlelkedet, hogy hűségéről háláadással és örömmel tegyünk bizonyosságot! Ámen.

A karácsonyi ünnepkör megformálása

Az énekválasztás jelentősége

▶ **Jelen írásunkkal az elmélyült, örömteli ünnepléshez szeretnénk segítséget nyújtani: karácsonyi énekkincsünk áttekintésével megrajzoljuk az ünnepkör egy lehetséges ívét.**

Szenteste, karácsony ünnepe, karácsony második napja, karácsony utáni vasárnap: ez a legszűkebb köre az összefüggő ünnepnapoknak; tágabb értelmezésben viszont vízkeresztig ível az ünnepek sora.

A keresztyén ünnepek közül talán a karácsonyi kapcsolódik össze legerősebben az énekléssel. Énekeink a bensőségességtől a kitörő örömg minden lelkiállapotot érintenek, ki-ki választhat kedve szerint, illetve az alkalomnak megfelelően.

A legősibb réteg a középkori eredetű, latin vagy latin–német nyelvű *kancióké*; ezeket – bár a liturgia peremén, de – eredetileg is a közösség énekelte. A *Hadd zengjen énekszó* (EÉ 151) és a *Kit sok boldog pásztor dicsért* (EÉ 152) ezért biztos oszlopoi lehetnek ünneplésünknek; előbbi karácsony ünnepeének, utóbbi a karácsony utáni vasárnapnak a graduáléneke. Dúr hármashangzatra épülő, tiszta vonalvezetésű dallamuk, páratlan lüktetésű, ringató ritmusuk pasztorális jellege azt az érzetet kelti, mintha mi is ott lennénk a jászol mellett. Nem véletlen, hogy a 138., adventi Paul Gerhardt-ének is a 152. dallamát kapta: „Jertek, hívek, Jézus elé, / Betlehem kis jászla felé.”

A *Mennyből jövök most hozzátok*

(EÉ 150) gyermekien egyszerű, derűt sugárzó dúr dallama beragyoghatja az adventi–karácsonyi időszakot: erre a dallamra énekelhetjük ugyanis *Luther Márton* mindhárom karácsonyi énekét, valamint több más verset is.

A *Mennyből jövök most hozzátok* és a *Mennyei angyseregek* (EÉ 155) az örömhír kétféle kifejtése: az első bővebb, a második tömörebb. A *Jézus Krisztus, dicsértésél* (EÉ 154) – melynek más az eredeti dallama – akár *János evangéliumától* is kaphatta az indítást a gondolatok filozofikus megfogalmazására: „Az ember gyarló testébe / Öltözött az örök ige.” (2. vers.) A 150. és 154. ének szentesti graduálénekké javaslat, de természetesen bármelyik másik istentiszteleten elhangozhat.

A *Boldog örömnapp derült ránk* (EÉ 165) *Christian Fürchtegott Gellert* ünnepmegfogalmazása. Az *Áldott az élet Istene* (EÉ 135) – *Michael Weisse* énekeskönyvéből – az adventi énekek között található, de akár karácsonyi prédikációnak is alkalmas. A *Jézus, élő Isten Fia* (EÉ 183) – *Új zengedező mennyi karból* való – újvízi szövege pedig már előremutat.

Eredetileg gyermekeknek készült *Nikolaus Herman* műve, a *Jöjj, Isten népe, áldjuk őt* (EÉ 156), karácsony ünnepeének másik graduáléneke. A strófa jellegzetessége, a megismételt negyedik sor lehetővé teszi a fontos gondolatok kiemelését.

Szintén *Michael Weisse* énekeskönyvéből származik karácsony második napjának egyik énekkéjavaslata: *Hirdetek tinéktek Lelki nagy örömet* (EÉ 159). A dallam összeköti karácsonyt vízkereszttel: „Kelj fel, öltözz

fénybe, / Földnek kereksege, / Nézd, miként ragyog rád / Az új csillag fénye!” (EÉ 186,1)

A *Fel útra, ti hívek* (EÉ 163) – karácsony második napjának másik énekkéjavaslata – a versszakot lezáró refrénnel vési a szívünkbe: „Ó, jöjjetek, imádjuk az Urat!” Legyen meg bennünk is, ami a pásztorokban megvolt: a készség a hódolatra. Nagyszerű összefüggés, hogy a 310. úrvacsorai éneknek is ez a dallama: „Vegyétek, egyétek, / Ez a Krisztus teste.”

Elmaradhatatlan része az ünnepnek *Pécseli Király Imre* verse, a régi magyar énekek gyöngyszeme, a *Krisztus Urunknak áldott születésén* (EÉ 158). Második verszaka az angyalok örömhírének (Lk 2,14) újrafogalmazása. *Sántha Károly* adventi szövege is ezzel az erőteljes dór dallammal kapcsolódik össze: *Áldott az Isten, mindnyájunknak Atyja* (EÉ 145).

Az *Itt a karácsony! Itt a Megváltó!* (EÉ 171) karácsony hetének éneke. Messzire mutató ötlet, hogy *Türmezei Erzsébet* verse a *Nékiünk születék mennyei Király* (EÉ 179) dallamára készült. A másik ilyen *Türmezei* költemény az adventi időszakot gazdagítja: *Szép hajnalcsillag, Jézus, ragyogj fel!* (EÉ 148).

Ez a himnuszról fogantatott, példamutatóan arányos építkezésű, ősi magyar dallam különleges kincse énekeskönyvünknek. Lebegő érzetet kelt, és a gregorián tónusok nyomát őrzi, hogy a dallam kezdő- és záróhangja nem azonos. A strófa fele refrén, ami újra lehetőséget ad a legfontosabb üzenet elmélyítésére: „Eljött a mennyből. Emberré lett. / Ó hoz a

CANTATE

földre békeességét.” (171) Vagy: „Új esztendőben mi vigadjunk, / Született Jézust mi imádjuk!” (179)

Az *Ím, jászlad mellett térdelék* (EÉ 161) szentesti lelkületet ébreszt bennünk. *Gerhardt* versének első strófáját *Johann Sebastian Bach* a *Karácsonyi oratórium* hatodik kantatájában (Nr. 59) az akkor használatos koráldallammal (*Bizony betelik az idő*, EÉ 502) alkalmazza. *Georg Christian Schemelli* *Musikalisches Gesang-Buchjában* (1736) viszont új dallam jelenik meg, melyet Bachnak tulajdonítanak. Ez a basso continuo szólammal ellátott, eredetileg szólóéneklésre szánt kis ária később bekerült a gyülekezeti énekeskönyvekbe is.

A *Csendes éj! Tiszta, szent éj!* (EÉ 167) 19. századi, más ízlésvilág szülötte, de tagadhatatlanul a legnépszerűbb karácsonyi énekek közé tartozik. Hármashangzatra épülő fordulatain érezhető, hogy első elhangzásakor egyszerű, akkordikus gitárkíséret járult hozzá. Az éneklés visszafogottsága segíthet, hogy ne lépjük át a giccs határát.

A karácsonyi *Kyrie* egyik mondatával kívánunk Olvasóinknak bensőséges és áldott ünnepet: „Örök Ige, aki halandó testben jöttél a világba, hogy a mulandóság átkát elvéve örök életet ajándékozz, Uram, irgalmazz!” (LK 195. oldal)

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Házról házra Nyíregyházán

► Folytatás az 1. oldalról

Reménység szerint sok olyan család lesz Nyíregyházán és környékén, amely az óvodától az általános iskolán át a gimnáziumig az evangélikus egyházra bízta gyermekeit: egyházunk jövő nemzedékét.

Végül a harmadik körzet felújított parókájának udvarán állhattak meg az

ünneplők. A kívül-belül igen rossz állapotban lévő, omladozó épület felújítása és átépítése hosszas várakozás után nyáron kezdődött, és nagyrészt a Gustav-Adolf-Werk segítségével valósulhatott meg. Így a nemrég – a város által – felújított Luther térnek méltó díszes lett a 12. szám alatti hajlék, ahol *Adámi László* lelkész és népes családja él immáron tizenegy éve.

„Aki betér ide, lássa meg az itt élő életében, hogy a ház ura Jézus Krisztus!” – mondta köszöntőjében a szentelést végző Fabiny Tamás püspök.

A különleges, négyórás gyalogtúra – az egykor óvodának helyet adó – gyülekezeti házban ebéddel végződött, ahol a gyülekezet tisztségviselői és szolgálattevői ültek egy asztalhoz. ■ HHÁ

Százötven éves a budapesti szlovák gyülekezet

Zsúfolásig megtelt a budapesti szlovák evangélikusok gyülekezeti terme december 16-án: ekkor ünnepelték a közösség önállósodásának százötvenedik évfordulóját.

A megemlékezésen *Mgr. dr. Miloš Klátik*, a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház elnök-püspöke hirdette Isten ígését Ézs 40,9 alapján. A szlovák püspök prédikációjában hangsúlyozta, hogy keresztényként feladatok a lelki értelemben vett felemelkedés.

A Magyarországi Evangélikus Egyház képviseletében *dr. Lackner Pál* országos programkoordinátor köszöntötte az egybegyűlteket. Üdvözltek továbbá a helyi evangélikus közösséget az alkalom támogatói: Szlovákia evangélikus egyháza, a Határon Túli Szlovákok Hivatala, a Magyarországi Szlovákok Szövetségének

Közalapítványa, az Országos és a Fővárosi Szlovák Önkormányzat, Budapest Főváros VIII. Kerület Önkormányzata, Budapest VI., XIII., XIV., XVI. kerületének szlovák önkormányzata, Nagytarcsa szlovák önkormányzata és a prágai szlovák gyülekezet.

Az alkalmon jelen volt többek között *Peter Weiss*, a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövete, a magyar egyház részéről pedig *Radosné Lengyel Anna* országosfeligyelő-helyettes, valamint *Krizsán Zoltán*, a Pesti Egyházmegye felügyelője.

Az ünnepi istentiszteletet követően avatták fel *Daniel Bachát* néhai püspök, *Ján Kollár* költő, lelkész, *Ludovít Izák* kántor, zeneszerző emléktábláit, illetve ünnepélyesen bemutatták a *Jób megpróbáltatása – egy evangélikus gyülekezet peripetiái* – A

pesti szlovák evangélikus gyülekezet emlékkönyve című kiadványt.

■ KISS TAMÁS

Ordass Lajos ismét a Deák téren

Bemutatták Böröcz Enikő könyvét

Tekintélyes terjedelmű – a függelékkel együtt 566 oldalas – egyháztörténeti kiadvány bemutatójának adott helyet december 12-én a Deák téri evangélikus templom. A Luther Kiadó gondozásában megjelent *Egyházfő viharban és árnyékban I.* – Ordass Lajos evangélikus hitvalló püspöki szolgálata (1945–1958) című monográfia *Böröcz Enikő* evangélikus lelkész, egyháztörténész sokéves, alapos kutatómunkájának gyümölcseként kerülhet – akár karácsonyi ajándékként is – az olvasók kezébe.

Gáncs Péter püspök áhítata után *Giczi Zsolt* (képünkön) történész, egyetemi adjunktus mutatta be a könyvet. *Levéltár és múltfeltárás* című előadásában *Czente Miklós*, az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója nemcsak az intézményről szólt, hanem jól megvilágította azt a lelkiismeretes munkát is, amellyel a szer-

ző kutatásai során összegyűjtötte a kötet anyagát.

Kendeh K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója az est moderátoraként nemcsak a szerzőt, Böröcz Enikőt szólította

FOTO: BODA ZSUZSA

ta a mikrofonhoz, de felolvasta az alkalomra érkezett köszöntő leveleket is.

A rendezvény *Rözse István* áhítatának felolvasásával zárult, mivel a nyugalmazott lelkész betegsége miatt nem tudott részt venni a könyvbemutatón. ■ BZS

Borsod-hevesi választási eredmény

Az egyházunkban 2012-ben lezajlott általános tisztújítás az egyházmegyei szintet is érintette. A Borsod-Hevesi Evangélikus Egyházmegye előző választási procedúrája december 13-án zárult le. A szavazatbontás eredményeképpen az egyházmegye esperese *Buday Barnabás*, felügyelője *Gyuris Miklós* lett. Beiktatásukra január közepén kerül sor.

► EvÉlet-infó

Két hét szubjektív krónikája

Beszélgetés dr. Fabiny Tamással, az Északi Egyházkerület püspökével

– *Bármennyire szeretne is lapunk minden jelentős evangélikus egyházi eseményről tudósítani, a terjedelmi korlátok nem tették lehetővé, hogy Püspök úr néhány közelmúltbeli szolgálatáról hírt adjunk. Ezekre – csokorba szedve őket – most térhetünk vissza. Milyen alkalmakról is volt szó?*

– Örülök annak, hogy nemcsak nagy horderejű ünnepeken, hanem bensőséges alkalmakon is látogathatom a gyülekezeteket. Természetes, hogy a budavári templomban és a budagyöngyei kápolnában rendszeresen prédikálok, hiszen családommal együtt ott vagyunk otthon. Két hete pedig minden különösebb ok nélkül a kicsi nyáregyházi gyülekezetben szolgálhattam igehirdetéssel, majd – *Fabri György* egyházkerületi felügyelővel együtt – találkozhattam fiatalokkal és idősekkel, és gondolkodhattunk a közösség jövőjéről.

Ugyanigy örömmel vállaltam áhítatot az oktatásiintézmény-vezetők révfülöpi konferenciáján és a diakóniai bizottság ülésén, vagy vettem részt a fásori gimnázium egyik osztályának piliscsabai csendesnapján. A diákokkal való együttléte, a hivatásról folytatott beszélgetés felidézte saját pályaválasztásomat, de a Fásorban hitoktatóként eltöltött négy szép évet is. Természetes, hogy ezek a szolgálatok nem sajtónyilvánosak. Mint ahogyan például az elmúlt hét maratoni országos presbitériumi ülése sem volt az.

– *Hogyan lehet ennyi szolgálatra felkészülni?*

– Szokták mondani, hogy a nap huszonnégy órából áll, és még ott van az éjszaka... Keresztapámtól, néhai *Józsa Márton*tól pedig azt tanultam, hogy amikor már nagyon elfárad az ember, akkor azzal a bizonyossággal mehet ágyba, hogy „akit az Úr sze-

ret, annak álmában is ad eleget”. Az Úr szeretetét abban is érzem, hogy igazán szerető család vesz körül. Erre a biztonságra akkor van igazán szükségem, amikor lelkigondozóként kell mások mellett állnom.

– *Ez utóbbira mennyi ideje van?*

– Munkatársaim a tanúi, hogy ezeknek mindig elsőbbséget adok. Természetesen most nem fogom elmondani, hogy akár csak az elmúlt héten milyen beszélgetéseim voltak lelkészekkel és másokkal, hiszen az végképp nem az amúgy tiszteletré méltó médiára tartozik.

Ebben az összefüggésben egy kérés erejéig mégis igénybe venném a sajtó segítségét: imádkozzanak a püspökökért, hogy az Úrban bízza legyen erejük tanácsolni, segíteni, és ha kell, inteni is. Közben pedig ne váljanak, ne váljunk mogorva, megkeseredett vagy türelmetlen emberekké.

– *Az elmúlt időszakban feltűnően sok nyilvános, közéleti szereplése is volt.*

– A médiamunkát szenvedéllyel végzem. Éppen öt éve havonta tartok áhítatot a Kossuth rádió *Vasárnapi újságjában*, második éve pedig házigazdája vagyok a Duna Televízió *Püspökkenyér* című sorozatműsorának.

– *Egyéb fórumokon pedig néhány napon belül Hankiss Elemér szociológus, illetve Nadas Péter író beszélgetőtársa volt.*

– Mindkettőt nagy tiszteességgel éltem meg. Hankiss Elemér eszméletű írásait évtizedek óta szeretem. Bámulatosnak tartom, ahogy ő irodalmárként indult, majd szociológusként felrázta a késői Kádár-kor magyar társadalmát, aztán filozófiai, sőt teológiai kérdéseket kezdett feszegetni. Ennek jegyében hívtam meg az általam szervezett budavári evangélikus szabadegyetem előadójának. A kápolnát zsúfolásig megtöltötte hi-

veknak és érdeklődőknek különleges szellemi élményben lehetett részük.

Egészen más műfaj volt a Petőfi Irodalmi Múzeumban folytatott „asztlai beszélgetés” Nadas Péterrel. Őszintén szólva azt hittem, hogy ott főleg irodalomról fogunk beszélni, ám a világ-hírű és Németországban különösen népszerű írórt jobban foglalkoztatta az egyházak állítólagos térnyerése a hazai oktatásban és a közéletben, így a dialógus inkább ebbe az irányba ment. Számos kérdésben egyet tudtunk érteni, másokban vitatkoztunk – a magam részéről fontosnak tartom, hogy ilyen nyilvános disputákban is kifejtsem álláspontomat.

– *Es ezzel még nem értünk a két-hetes leltár végére...*

– Rendhagyó megszólalásra volt lehetőségem azon az istentiszteleten, amelyet bányászoknak és kohászoknak tartottak Borbála-napon az építészeti egészen különleges Gellért-hegyi sziklakápolnában. Itt sem hagyományos gyülekezetnek tehettem bizonyosságot arról az Úrról, akihez a mélységből is kiáltanunk lehet.

– *Úgy tudjuk, két helyen is szólt az evangélikus egyháznak a vészkor-szak idején végzett zsidómentő munkájáról.*

– Előbb egy református szervezésű konferencián vehettem részt, amelyen a ma már közismert *Sztehlo Gábor* mellett *Keken András* önfeláldozó életét mutathattam be, majd egy abban a közegben kevésbé ismert evangélikus lelkész, a kolozsvári *Járosi Andor* zsidómentő tevékenységére irányíthatam a figyelmet. Egy hét évvel ezelőtt készült filmem segítségével párhuzamot vonhattam Járosi és *Wallenberg* között, már csak azért is, mert az erdélyi *Reményik Sándor* „kicsi papja” is a Szovjetunióban pusztult el.

Néhány nappal ezelőtt pedig egy

Wallenbergre és magyar segítőire emlékező emléktábla leleplezésén vettem részt a Duna-parton. Ismét csak rendhagyó gyülekezet jelenlétében mondhattam imádságot és adhattam áldást, hiszen főleg diplomaták, közéleti emberek és újságírók voltak jelen. Örülök, hogy a rakpart egy szakasza *Sztehlo Gábor* nevét kapta.

– *A világi sajtóban és a művészeti életben nagy visszhangja volt a Szentendrén rendezett Ámos Imre-kiállításnak, amelyet Püspök úr nyitott meg.*

– *A Galambos Ádám* vezetésével működő *Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány* és egyházunk közös vállalkozása ez a különleges tárlat. A város művésztelepének tözsomszédságában a sorsban *Radnóti Miklóshoz* hasonlítható, akár „magyar *Chagallnak*” is nevezhető zsidó festő képei mellett kortárs művészek alkotásait állítottuk ki. Kossuth- és Munkácsy-díjas alkotók, sok világi, sőt nem vallásos ember előtt szólhattam.

Egyrészt ott is tanuskodni akartam arról a Jézusról, aki a szeretetet és a megbocsátást hirdette, másrészt kötelességemnek éreztem annak kifejezésre juttatását, hogy egyházunk mélyen elítél minden olyan megnyilvánulást, amely emberek megbélyegzését vagy megalázását jelenti. Zsidókra, cigányokra és másokra egyaránt érvényes ez.

– *Ezért szívügye Püspök úrnak a Nyíregyházán működő Evangélikus Roma Szakkollégium?*

– Az egyház társadalmi hitelessége szempontjából különleges jelentősége van e második éve működő intézménynek. Örülök annak, hogy az elmúlt hétvégén részt vehettem öt keresztény szakkollégium berekfürdői konferenciáján. Jelzésértékűnek tartom, hogy a szabad idővel ugyan csak nem nagyon rendelkező *Balog*

ÉGTÁJOLÓ

Zoltán miniszter mindvégig jelen volt a találkozón.

– *Néhány nappal később aztán a minisztériumi tárgyalóasztalnál találkozott vele.*

– Igen, végre megvalósult az egyházvezetői egyeztetés vele és *Hölvényi György* államtitkár úrral, majd ugyanaznap este *Áder János* köztársasági elnök úrnál lehettünk együtt a Sándor-palotában.

– *Összefoglalóan hogyan jellemezte ezt a gazdag szolgálatsort?*

– A nemzetközi egyházi életben egyre többször beszélnek az úgynevezett nyilvános teológiáról. Ez azt jelenti, hogy hitünket – amely persze az ember legszemélyesebb ügye, ami alapvetően csak rá és az Úristenre tartozik – nyilvánosan is meg kell vallani, abban a szekuláris közegben is, amelyben az egyházat körülvevő társadalom él. Folyamatos párbeszédben kell állnunk a világgal annak érdekében, hogy a mai ember kérdéseire is reflektálva tudjunk a mi Urunkról és Megváltónkról tanúságot tenni.

E Megváltó születésének ünnepére készülünk. Ezúton kívánok minden olvasónak áldott karácsonyt!

■ E. É.

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

Betlehemi láng újra Magyarországon

Minden adventben cserkészek hozzák, őrzik és adják tovább azt a békélángot, amely Betlehemből, a Születés templomából származik. A láng repülőgépen először Bécsbe kerül, onnan viszik tovább a saját hazájukba az Európa minden sarkából érkező cserkészek. Hazánkból idén

Buday Barnabás, a Magyar Cserkészszövetség elnöke vette át és hozta Gyórt érintve Budapestre, onnan jutott tovább Miskolcra, Záhonyba, Törökszentmiklósról, Ceglédre, december 17-én pedig az Országházba.

■ RUDI KLABAN felvétele

Óriás Károli, avagy félre az okuláréval!

► A Magyar Bibliatársulat idén májusban hirdette meg azt az adománygyűjtő akcióját, amellyel idősek és gyengén látók számára is jól használható, nagyméretű Bibliák nyomtatáshoz kértek támogatást. A júniusban a Kálvin Kiadó gondozásában megjelent kuriózum Szentírásokból egyet-egyét az evangélikus egyház idősgondozást végző szeretetotthonainak is – hasonlóképpen az e feladatot ellátó református és baptista intézményekhez – felajánlottak.

Az Ördögárok utcai Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthonban december 13-án Burján Tamás, a társulat egyik munkatársa adta át az A/4-es formátumú vasos kötetet az intézmény vezetőinek, Sztojanovics András igazgató lelkésznek és Jegesi Zoltánné otthonvezetőnek.

Miközben a Sarepta adventi lilába bújtatott legfelső emeleti termében zajlott az ünnepélyes átadás, a pesthidegkúti evangélikus gyülekezettel közösen használt, két szinttel lejjebbi kápolnában a december 20-ai karácsonyi műsor szereplői próbáltak.

A műsorban nem szereplő tíz-tizenkét, a Biblia iránt érdeklődő lakónak elsőként Sztojanovics András lelkész beszélt a terjedelmes kötet további sorsáról. „Mivel egy példány van belőle, nagy becsben fogjuk tartani” – hangsúlyozta. Bárki kölcsön-

kérheti egyéni olvasásra, de aranyszabály, hogy aztán mindig vissza kell vinni az irodába, hogy más is hozzájuthasson.

Az idős hölgyek és urak koszorújában Burján Tamás röviden bemutatja a Magyar Bibliatársulat munkáját, és az „óriás Károli” előtörténetéről is beszélt, majd rövid áhítatot tartott Fil 2,5–8 alapján. Két adventi dal keretezte az alkalmat, a *Jöj, népek Megváltója* és *Ó, jöj, ó, jöj, Immánuel*.

Az evangélikus egyházzal való hatékony együttműködésről tanúskodik a bibliatársulat egy másik akciója is: az újonnan átvett iskolák közül öt középiskolába – Kiskőrösre, Mezőberénybe, Budapestre, Nyíregyházára és Szarvasra – háromszázhatvan négy Bibliát juttatott el az alapítvány a kilencéves évfolyamot kezdő tanulóknak.

■ KINYIK ANITA

FOTO: BURJÁN TAMÁS

Orgonakoncerttel az evangéliumért

Beszélgetés Csizmadia Márta orgonaművésszel

► Beszélgetőtársamnak orgonaművészi, egyházzenei és ének-zene tanári, karvezetői diplomája egyaránt van; jelenleg a Péceli Református Egyházközség lelki-zenei életének egyik fontos szolgáltatója, a péceli Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola protestáns tanulóinak hitoktatója. Csizmadia Márta zenei pályájának magaslatán járt, egymást követték a művészi sikerek, amikor fordulóponthoz ért az élete: találkozott élete Megváltójával, Jézus Krisztussal. A fordulat után minden addig megszerzett tudását, képességét az evangélium terjesztésének szolgálatába állította. Minderről, illetve – pár éve elindított – missziós koncertjeiről is beszélgettünk.

– Református lelképásztor édesapja és kántor édesanyja gyermekeként, a debreceni református gimnáziumot elvégezve ifjúkorának, zenei pályája alakulásának van evangélikus vonatkozása is. Kérem, elsőként erről szólnon pár mondatot.

– Már az alma materben elkezdtem orgonát tanulni, majd Miskolcra, a konzervatórium orgona szakára kerültem. Közben a deszkateplom kántora voltam, majd a Vesztfáliai Evangélikus Egyház ösztöndíját elnyerve hét évet tölthettem az egykori Nyugat-Németország Herford városában. Az első két diplomámat itt szereztem meg, miközben egy autópálya melletti templom kórusát veztem, kántorizáltam.

Isten különös és véghetetlen kegyelme hordozott, pedig ekkor még csak istenhívő voltam, Jézus még nem lett személyes Megváltómmá. Már az is csoda volt, hogy a kommunizmus éveiben „tálcán” kínáltak számomra egy nyugati ösztöndíjat.

Magyarországra visszatérve a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola orgona szakán és a Pápai Református Kollégium Gimnáziumában is tanítottam. Ekkor szereztem meg a harmadik diplomámat a Zeneakadémián.

– Mikor és hogyan következett be a nagy változás az életében?

– Gyermekkoromat a Veszprém megyei Kupon, majd Ajkán töltöttem, ahol édesapám volt a református lelkész, édesanyám pedig – sok egyéb munkája mellett – kántorkodott. Hálás vagyok Istennek, hogy testvéreket is kaptam bátyám és öcsém személyében. Bár kora gyermekésememtől hallottam Istenről, és vallásos közegben éltem, ettől még nem lettem automatikusan hívő. A hit nem öröklhető, Istennek nincsenek unokái, csak gyermekei. Évtizedek teltek el úgy, hogy Isten csak akkor hívtam segítségül, ha bajban voltam, amúgy pedig saját terveim, vágyaim irányítottak.

Látszólag rendben volt minden, a karrierem épült, szakmailag elismertek, de a sikereim nem tettek boldoggá. Betegség és végül egy fájdalmas és komplikált műtét vezetett odáig, hogy meglássam, ki is vagyok valójában, kinek is lát Isten. Az ő Szentlelke világított rá, hogy életem motorja nem más, mint a siker és di-

csőség utáni vágy. Azt is megértettem, hogy Jézus ártatlanul szenvedett értem is. Én pedig kegyelemre szoruló, bűnös ember vagyok, ahogy az igében is olvashatjuk: „Nincsen igaz ember egy sem, nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent.” (Róm 3,10–11)

Egyre több hibámat láttam meg, melyeket ekkor már bűnnek tudtam nevezni, nyomasztottak, és szabadulni akartam tőlük. A bűnvallás után átélhettem, hogy Isten minden ígérete igaz: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket...” (1Jn 1,9) Végre megértettem, hogy nincs más lehetőség, csak amit János evangéliumában Jézus mond magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam.” Tudtam, hogy önerőből nem boldogulok, ennek ellenére sok harcba és imádságba kerültem, míg az egész életemet, az akaratomat is Jézus kezébe, az ő irányítása alá tudtam helyezni.

Utólag már mosolygok rajta, de akkor azt hittem: unalmas, izgalomtól mentes élet vár rám. Tizenöt éve, túl

a harmincon lettem Jézus követője, de az unalommal nem találkoztam. Sok nehézségen vitt át, de életemnek értelmet, célt, örömet adott. A megterés nem csupán gyülekezethez való csatlakozás, az alkalmakra való járás, hanem ennél sokkal több. Ez életforma, ami nem csak a vasárnapjainkat érinti, hiszen Jézus nem vallást, hanem életet hozott. Mindez kegyelemből van, hit által, „Isten aján-

déka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék”. (Ef 2,8–9)

– Adventi koncertje zenei anyagának, témájának összeállításában is Isten vezetésére hagyatkozik. Hogyan kell elképzelniünk egy missziós koncertet?

– Mindenképpen imádság előzi meg, hogy milyen szerzőtől melyik darabot játszom. Az egészen különleges állapot, amikor az előkerülő darabokat gyakorolva rádöbbenek, Isten mit akar velük üzeni. A mostani koncert példálul szerepel J. S. Bach c-moll passacaglia és fúgája, melynek gyakorlása során a teremtéstörténetre asszociáló természeti képek és a Genézisből származó igék vitésére kaptam ihletet.

Szívesen játszom francia romantikus szerzők, például Cesar Franck, Charles-Marie Widor műveit is, melyeket szintén hozzájuk illő képekkel, bibliai idézetekkel illusztrálok. Általában negyvenöt-ötven perces az előadás, és kiegészül egy tizenöt-húsz perces – általában a helyi lelkész által tartott – áhítattal.

– A Péceli Református Hírmondó szerint jó pedagógiai érzékkel is megáldotta Önt a Mindenható. Jól sikerült a hittantábor, az ifisek is nagyon érdeklődők. Ez azt jelenti, hogy a zenei szolgálaton túli feladatokat is ellát.

– Bő egy éve dolgozom a péceli református gyülekezetben, Tariska Zoltán lelképásztor meghívására kerültem ide. Azonkívül, hogy a legtöbb egyházi alkalom kántori szolgálatot igényel, heti tizenhét hittanórát is tartok protestáns tanulóknak külsős óraadóként az egyik helyi általános iskolában. Sok időt töltök gyerekekkel, és sokat vagyok fiatalok között, egy ifis csoportot is vezetek. Különös örömmel tölt el, ha látom, mennyire érdeklődők a hit dolgai iránt. Jól kiegészítik egymást a különböző feladatok, és – ahogy már utaltam rá – ha valaki az Istennel jár, az nem fog unatkozni, hisz várják a szolgálatok.

– Hol léptek fel az utóbbi pár hónapban a gyülekezet kórusával, és hogyan készülnek az ünnepekre?

– A kórus minden egyházi ünnepen és a keresztelekőn is szolgál, de van, hogy vendégszerepelünk, mint legutóbb a kassai gyülekezetben. Egyre több fiatal csatlakozik hozzánk, ami biztató a jövőre nézve. Karácsony minden istentiszteletén éneklünk egy-egy négyzólamú, ünnepi művet. Emellett éneklünk a gyermekkarácsonyi alkalmon is. Hálás vagyok, hogy az énekkar lelkesen végzi ezeket a szolgálatokat. Nagyon várjuk azt az estét, amikor ifis kórustagokkal keresünk fel idős, beteg gyülekezeti tagokat, hogy az ő otthonaikban is felcsendülhessen: Krisztus megszületett!

■ NAGYPÁLNÉ SZŐKE KATALIN

HIRDETÉS

Budavári evangélikus szabadegyetem

A Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő, negyedik alkalom időpontja: január 7. Előadó: Tomcsányi Pál akadémikus. Téma: *Hit és természettudomány összefüggése*. Házigazda: dr. Fabiny Tamás püspök.

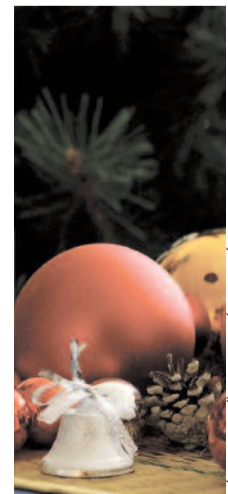
A részvétel ingyenes. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

HIRDETÉS

Az EBBE januári találkozója

„Mert nincsen itt maradandó városunk, hanem az eljövendőt keressük.” (Zsid 13,14)

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) januári találkozója 10-én, csütörtökön 17 órakor lesz az országos iroda (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.) földszinti termében. Témája a 2013-as esztendő ígéje. Igét hirdet Szakács Tamás felsőpetényi lelkész. Mindenkit szeretettel várunk.

KAROLY GYÖRGI TAMÁS FELVÉTELE

Egy kis kő a megmaradás falában

Beszélgetés Csizmadia Annával,
a Fölszállott a páva verseny kategóriagyőztesével

► A Duna Televízió *Fölszállott a páva* című népzenei tehetségkutató versenyének döntőjében szólóének és szólóhangszer kategóriában az első helyezést a kupuszinai (bácskertes) Csizmadia Anna nyerte el. A délvidéki versenyzővel, a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népzenei tanszakának másodéves hallgatójával a fellépése előtt beszélgettem, amikor még egyikünk sem tudta a végeredményt.

– Mikor találkozott először a Fölszállott a páva népzenei verseny hírével?

– Budapesten, a tavaszi országos táncbáncfalánál nyomaték kezembe a *Fölszállott a páva* szórólapját. A jegyzeteim közé helyeztem, s már régen el is feledkeztem róla, amikor váratlanul előkerült az egyik füzetből. Válaszút előtt álltam: egyrészt kicsit félttem a „médiás világtól”, másrészt viszont nem hagytam nyugodni az indulás gondolata. Barátaim is gyakran kérdezték, hogy elindulok-e, és a habozásom láttán sokan biztattak a jelentkezésre.

– Bátor döntése után viszont az akadályok következtek.

– A szegedi válogatón népes versenyzői csapatba csöppentem, de az megerősítette önbizalmamat, hogy az elérhető száz pontból kilencvenkilencet kaptam. Ezután a budapesti elődöntőben állhattam ismét színpadra. A sok induló láttán az elején kicsit feszült voltam, de a zsűri döntése – hatvanból ötvenkilenc pont – megnyugtató. A középdöntőben két nagyon jó szólistával kerültem össze, a továbbjutásnak nem éreztem realitását, ezért az esélytelenek nyugalmával versenyezhettem. Magam is meglepődtem, amikor megkaptam a maximális pontszámot.

– Nemsokára a döntőben mutathatja be tudását. Mit tud ellenfeléről?

– A döntőre vajdasági, gorgosi szerelmes dalsókkal készültem. A kategória másik indulója Kubinyi Júlia, nagyon tehetséges énekes, s

emellett kedves lány. A nevét már régóta ismerem, de személyesen csak most találkoztunk. Sok népzenei

A SZERZŐ FELVÉTELE

nei dialektust ismer, most Nógrád megyei dudánótákkal lép fel. Az utolsó forduló nem igazán verseny, inkább örömeleklés lesz.

– A Fölszállott a páva döntőjébe jutni igazi szakmai sikert jelent. Kik egyengették útját?

– Édesanyám otthon mindig énekelt, tőle tanultam a legtöbb népdalt. Az általános iskolában már sokat léptem fel, s számos versenyen is elindultam. Mindegyikre becsületesen gyakoroltam, nem is magukat a ver-

senyeket, inkább a tanulást, a felkészülés hevét szerettem. A szabadkai zeneiskolában Kanalas Zsófia gondos oktatása nyomán fejlődtem tovább, az egyetemre első próbálkozásra felvettek.

– A verseny a végéhez közeledik. Hogyan tekint vissza az elmúlt hónapokra?

– Sokan mosolyognak rám, feleresnek újságírók, tévések. Az is nagyon jó érzés, hogy minden ismerősöm, minden szeretőm izgul értem. Mikor végigmentem Kupuszinai főutcáján, sokan megállítottak, mindenkinek volt hozzám egy kedves szava. De nemcsak a barátok, hanem ismeretlenek is támogatnak, ezt bizonyítja a több ezer SMS, levél. A verseny kezdete óta számos felkérést kaptam, s álszerénység lenne azt mondani, hogy nem örülök ezeknek.

Az egészet egy nagy kalandnak fogom fel, amelynek részese vagyok, s még nem ért véget. Ha pedig egyszer vége lesz – teljesen mindegy, hogy győzők-e, vagy sem –, kezdődhet a következő kaland. Az eredmény számomra már megvan: a megmaradásunk falába egy kis követ magam is beleépíthettem.

– Írt-e a Jézuskának, hogy mit hozzon karácsonyra, s dalra is fakad a karácsonyfa alatt?

– Karácsony előtt megyek haza, s az egész téli szünetet otthon töltöm, végre együtt lehetek szeretteimmel. Természetesen énekelni is fogunk, többek között ezt a karácsonyi éneket is: „Fújd, Gyurka, a dudádat, te meg, Marci, a sípodat! / Betlehembe elé álljunk, istenesen muzsikáljunk! / Aludj, édes Jézuskám, ez legyen a mi nótánk.”

A kérdés másik felére válaszolva: nem írtam ugyan a Jézuskának, de egyfolytában köszönök neki mindent!

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Budavári jászoltárlat

Új helyszín, a budavári Mátyás-templom szomszédságában található Magyarországi Ház ad otthont a 19. betlehemi jászolt-kiállításnak. A Magyar Kézművészeti Alapítvány az Ipartestületek Országos Szövetségével, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara Kézműipari Tagozatával és a betlehemes mozgalmat Magyarországon eredetileg kezdeményező Ciszterci Egyházközséggel közösen idén 19. alkalommal írta ki nyílt pályázatát kézművesek, népművészek, képző- és iparművészek részére *Betlehemi jászolt* címmel. A zsűri százötven pályázó közel kétszázharminc művét fogadta el a kiállításra.

A kiállított pályamunkák között a legtöbb a bibliai történet szerinti teljes betlehemi jelenetet vagy annak szereplőit: a szent családot, Máriát és

a Kisjézust, a háromkirályokat ábrázolja. Ezek mellett megjelenik a betlehemes népszokását felelevenítő fafaragás, a Luca-szék, és szerepelnek olyan alkotások is, amelyek az adventi, karácsonyi ünnepek külső jegeit, díszítőelemeit képezik, és amelyek még ünnepibbé, még szebbé tehetik az ünnepet, otthonunkat, asztalunkat és karácsonyfánkat.

Az ingyenes kiállítás 2013. január 13-ig látogatható.

■ BODA ZSUZSA felvétele

19. betlehemi jászolt-kiállítás. Magyarországi Ház, 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. Nyitva tartás: ünnepnapok kivételével mindennap 10 órától 17 óráig.

Megérzékített Isten-dicsőítések

Lemezbemutató koncert a fásori templomban

► Advent harmadik vasárnapján életre kelt nyolc korál egészen egyedi hangszereléssel, egészen egyedi előadásmódban. A lány-elomló diós bejglit és a csöndből kitörő, majd oda visszatérő emberi küszködést idézte meg hang- és tagjátékával a MoNaMo trió Petrovics Sándor táncművésszel kiégszülve a fásori evangélikus templomban. A lemezbemutató koncert a lassan másfél éve zajló dzsesszistentiszteleteket koronázta meg.

Este hat óra, a sekrestyéből skálázás hallatszik ki, ég a három gyertya: várjuk a zenét és várjuk az ünnepet.

A *Ne hagyj elesnem* című lemezbemutatóján a dzsesszistentiszteletek három oszlopos tagja zenél: Szirtes Edina Mókus – akivel idén a Szélerózsán is találkozhattunk – igen széles skálát mutat meg hangjával az áhítatárnyalatókból, néha hegedűjét is megnógatja; rőt színével igen jól illeszkedik a fásori színes mozaikfalakhoz. Nagy János billentyűs hangszereken, Mogyoró Kornél pedig ütőhangszereken játszik, sokszor belemelegedve a játékba. Közreműködik még négy vokálénekes hölgy is: Fábriánné Fellegi Anna, Karosi Júlia, Kovács Linda és Pátkai Rozina.

A dzsessz sajátos „kétéltűsége” – komoly- és könnyűzene-közöttsége – fokokozódik azzal, hogy itt, egy templomoltárterében születik, és ha mindez még nem volna elég: a belső utazásra

hívó dalok előadása alatt egy sudár ifjú hajladozik. Végigfut a templomhajlón, ráborul az oltárra, ott térdel a szószék alatt. Belakja, és mozgásával meg is hódítja azt a teret, ahova a gyülekezeti tagok csak szentségeként járulnak. És ahol aztán Pelikán András és Aradi György fásori lelkészek – a dzsesszistentiszteletek ötlet- és otthonadói – is rövid áhítatot tartanak.

Elsőre talán meghökkentő a „kigyófiú” közreműködése, de ha bennünket is vinni kezdenek a dzsessz hullámai, megérezhetjük, mennyi potenciál van egy kitartott hangban s az ezt imitáló mozdulatban, és hogy ezek kitarottságukban épp a mi örök várakozó létünket ábrázolják. Akinek lelkét akár egy mélyből felzengő hang, akár egy időtlen karkörzés megérintette ezen az estén, ahhoz advent mélysége csöndje is közelebb jutott.

■ – KANYIKA –

FOTÓ: KISS TAMÁS

Jézusfaragó ember

Nyíró József drámája az Újszínházban

A székelysombori születésű író, Nyíró József munkássága, élete viták keresztüztüében áll, megítélése körül ellentétes álláspontok csaptak-csapnak össze; legutóbb erdélyi újrateremtésével kapcsolatban lobbantak föl az indulatok.

Nyíró 1941-ben erdélyi országgyűlési képviselőként áttelepült Budapestre. Még előzőleg, 1937-ben tagja lett a Kisfaludy Társaságnak, később megkapta a korszak egyik legfontosabb kitüntetését, a Corvin-koszorút.

„Sajnálatosan szerepet vállalt a politikai életben is – írta Pomogáts Béla –, holott nem volt politikai alkat. Életének nagy tévedése volt, hogy szakítva írói indulásának plebejus demokratizmusával, a jobboldal állandó cikkírója lett.”

Könyvei évtizedeken át nem jelentek meg Magyarországon, lexikonok felületesen ítélték el műveit, pedig több évtizedes munkálkodása a humánus szolgálatában telt el. Joggal nevezték Erdély krónikásának, népe sorsáért aggódó írónak, aki mindenütt – kényszerű emigrációjában is – az igazat próbálta megfogalmazni.

Nyíró *Jézusfaragó ember* című el-

beszéléskötete 1924-ben jelent meg, s egyszerűben ismertté tette a nevét. Később ennek címadó novelláját dolgozta át drámává, azzal a szándékkal, hogy a polgári ízlésű nézőkhöz köze-

DR. BODA GÁBOR FELVÉTELE

lebb hozza Hargita tájait, hétköznapjait.

A darab főhőse, Ajnádi Ferenc szobrászművész az erdélyi havasokban él családjával nagy szegénységben. A kisváros komoly megbízást ad neki: készítse el az új templomba a megfeszített Jézust. A nagy titokban faragott mű nem nyeri el a bírálóbizottság tetszését. Nem is nyerhette, hiszen a fiatal művész ehező társait, küszködő nemzeté sorsát véste a csupa seb, erős fahasádba...

Ennyi a dráma summája. A többi a rendező, Szőke István munkáját dicséri, ahogyan kibontotta a kemény és göbös székely beszédet. Az ismeretlen, szép és verdes világot. Bár egyes mozzanatait túlfűtöttek, hangosnak éreztem, főleg a lázadó kézzel faragó főszereplőt, Szarvas Attilát.

De ez az íróra is jellemző, regényeiben olykor harsogóvá válik, vagy túldíszítetté szelídül. „Legjobb azok a részletei – írta Béldi Miklós –, amikor nem nagyot akar mondani, hanem cicomázás nélkül mesél, vagy hangulatot rajzol keresetlen eszközökkel.”

Nyíró otthonosan mozgott nehéz sorsú hősei között, jól ismerte veszendő életüket. A haldokló favágó hosszú búcsúzása fájó-szép képe a szeretetteljes előadásnak. Ízes, bölcs szavakkal késleltetik a halált, hogy legyen idő megbocsátásra, férfias üzenetre, amit átad sorsársuk, ha beszél majd Isten előtt.

Szép, közös munka a *Jézusfaragó ember*. Kiemelkedett az idős vezető szerepében Koncz Gábor, a plébános Mihályi Győző, a feleség Brunner Márta és a tehetséges gyerekszereplők.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

AZ ÚJSZÖVETSÉG TEOLÓGIÁJA

Tető a házon

Bemutatták Cserháti Sándor könyvét

► A jó Pásztor ókeresztény szobra díszleg Az Újszövetség teológiája című, a Luther Kiadónál nemrégiben megjelent kötet címlapján. A szerző, dr. Cserháti Sándor, az Evangelikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa a könyv december 5-i bemutatóján elmondta, hogy ez a 3. századi hellenisztikus alkotás azt az élő Krisztust jelképezi, aki megkeresi az elvesztett, majd a vállán hordozva hazaviszi „a végső akolba”.

BODA ZSUZSA FELVÉTELE

Ha az Újtestamentum eredeti szövegének magyarázata képezi a tartófalakat a bibliai tudományok ezen ágában, akkor az újszövetségi teológia fedi be tetőként az épületet – olvasható a szerző – az újszövetségi exegézis és teológia professzora – előszavában.

A könyvbemutatón dr. Fabiny Tamás püspök és dr. Pecsuk Ottó, a Magyar Bibliatársulat főtítkára méltatta a művet.

A püspök öt pont köré csoportosította mondandóját. Szólt arról, hogy Cserháti professzor részletesen áttekinti az újszövetségi teológia történeti alakulását, illetve ezzel együtt bemutatja főbb kérdéseit, problémáit. Pál apostol teológiáját illetően Cserháti Sándor – Lutherhez hasonlóan – a kereszt teológiáját határozza meg központi üzenetként.

Fabiny Tamás a mű fontos erényeként emelte ki, ahogyan az „a hit Krisztusa (a kérügmaticus Krisztus) és az úgynevezett történeti Jézus alakja közötti feszültség problematikáját kezeli”. A püspök pozitívként említette azt is, hogy a szerző röviden kitér az Ó- és az Újszövetség kapcsolatára, hangsúlyozva, hogy „Krisz-

tus megértéséhez szükségünk van az Ószövetségre”, ugyanakkor az Ószövetség önmagában nem vezet el Krisztushoz. A recenzens ellenben hiányolta az újszövetségi ekkleziológia részletesebb tárgyalását, arra kérve a professzort, egy újabb könyvben adjon „szellemi-lelki municiót az Újszövetség tanúságtételéből”.

Dr. Pecsuk Ottó a kötet erényeként a mérsékelt kritikus hangvételt és az egyházközponúságot emelte ki. Az Újszövetség teológiáját kiváló tankönyvnek és egyben kiváló monográfiának nevezte (ismertetése a szomszédos hasábkokon).

A kötetet megjelentető Luther Kiadó igazgatója, Kende K. Péter felhívta a figyelmet a könyv hátuljában megbújó, Lélek által gazdag élet című CD-re, amely dr. Cserháti Sándor összegyűjtött tanulmányait, írásait, igehirdetési előkészítőit tartalmazza, és amely a magyar evangélikus könyvkiadás első elektronikus könyve. A könyvbemutatót külön megköszönték a szövegeket gondozó Petri Gábornak, a Luther Kiadó vezető szerkesztőjének alapos munkáját.

■ – KINYIKA –

Tankönyv és monográfia

► Cserháti Sándor Az Újszövetség teológiája című, a Luther Kiadó gondozásában megjelent kötetéről a december 5-i könyvbemutatón dr. Fabiny Tamás püspök mellett dr. Pecsuk Ottó, a Magyar Bibliatársulat főtítkára szól. Az alábbiakban az ő gondolatait, reflexióit közöljük.

Köszönöm szépen a lehetőséget, hogy reformátusként itt lehetek, és hozzászólhatok ehhez a könyvhöz. Hálás feladat úgy bemutatni egy kötetet, hogy – ellentétben a Luther Kiadó igazgatójával vagy Fabiny püspök úrral – nem kell azzal kezdenem: Cserháti Sándor professzor úr diákja vagy tanszéki utódja, közvetlen kollégája voltam. Ez ad némi rálátást magára a könyvre és szerzőjére, valamint az objektivitás ígéretével kecsget.

Tartalom és hangsúlyok

Ha a könyv tartalomjegyzékét és az ebből kirajzolódó hangsúlyokat vesszük szemügyre, látható, hogy a kutatástörténet mintegy 45 oldalt, az újszövetségi teológia feladatáról és módszeréről írt fejezet 13 oldalt, a „klasszikus” bibliai teológiai anyag (az egyes könyvcsoportok és szerzők teológiájának ismertetése) 152 oldalt, Jézus életének és művének értékelése 32 oldalt, a zárófejezet, az Újszövetség „egységes teológiájának” kifejtéséről írottak pedig mintegy 20 oldalt tesznek ki.

A szerző teológiai véleményalkotása

A kutatástörténet részletessége és problémaérzékenysége leginkább Goppelt teológiájára emlékeztet, persze annál sokkal naprakészebb. Nagyon kiegyensúlyozott ismertetést olvashatunk, a szerző nem mond negatív értékelést senkiről, még a saját nézeteitől homlokegyenest eltérő szemléletű tudósok törekvéseit is megértéssel és jóindulattal szemléli. Mintha megfogadná Luther intését, hogy minden felebarátunk cselekedetét (értsd: még az újszövetségi teológiáról alkotott véleményét is) igyekezzünk annak javára magyarázni, hacsak az ellenkezőjéről meg nem győződünk.

Nyomat sem találjuk a felvilágosodás ósbűné feletti siránkozásnak (a bibliai teológia egyházi elkötelezettségű kutatónak vesszőparipája ez). Cserháti Sándor természetesként kezeli a tényt, hogy a felvilágosodás óta minden bibliai teológia (ahogyan persze a rendszeres teológia is) magán hordozza az adott kor és az adott korszak lenyomatát.

A szerző nem azonosítja magát teológiai szekértáborokkal. Amikor a történeti kritikai módszer problémáit, hiányosságait tárgyalja, vagy azt, hogy egyesek már idejétmúltak vagy alapjaiban célt tévesztettek érzik, ott sem triumfál, csupán józanul számba veszi, melyek azok a témák, feladatok a teológiai, írásmagyarázati kutatásban, ahol a történeti kritikai eszközök és eljárások továbbra is nélkülözhetetlenek maradnak. Sőt a posztmodern irodalmi megközelítések tárgyalásakor sem válik kritikátlanul „hurráoptimistává”, inkább felhívja a figyelmet azokra a hiányosságokra, amelyekkel például az olvasóközpontú megközelítésnek szembe kell néznie, ha a hívő közösség hermeneutikai igényeinek is meg akar felelni.

A szerző teológiai karaktere

Ha jellemezni kellene Cserháti Sándor bibliai teológiáját, akkor én mér-

sékeltlen kritikusnak és egyházközponturnak nevezném.

Napjainkban egyre ritkább ez a megközelítés, és nem véletlenül. Az ilyen beállítottságú tudós ugyanis nem érzi szükségét annak, hogy újra és újra valamilyen szenzációs-nak tűnő kritikai felfedezéssel rukkoljon elő; ugyanakkor annak sem érzi szükségét, hogy minden józan tudományos érv ellenében a konzervatív egyházi tradíció nézeteit ismételtesse.

Ez persze azzal is jár, hogy az ilyen tudós többnyire sem az akadémiai köröknek nem elég nyitott gondolkodású, sem az egyházi köröknek nem elég konzervatív. Mégis, úgy tűnik, hogy Cserháti Sándor felvállalja ezt a konfliktust, és ezt nagyon tudatosan teszi: a könyvben többször is elhangzik annak a küzdelemnek a dicsérete, amelyet ez a „keskeny út” jelent a felelősen gondolkodó teológus számára.

Tankönyv és monográfia

A szerző sok megállapítása a tudományos konszenzus (kevés ilyen van az újszövetségi teológiában!) megbízható tolmácsolása, amely jól használható tankönyvvé teszi a kiadványt, ugyanakkor számtalan új meglátásnak is hangot ad, s ez a valódi monográfiák jellemvonása. Számomra ilyen új hang volt Heinz Schürmann erfurti újszövetséges tudós „újrafelfedezése” (számomra inkább felfedezése) a könyvben. Az ő szerepét Cserháti Sándor többek között abban látja kiemelkedőnek, hogy megkísérelte áthidalni a klasszikusan Bultmann által megfogalmazott, de már a felvilágosodás óta létező ellentmondást a történeti Jézus és a hirdett Krisztus, az ókeresztényen kérügmé „tartalma” között.

Új volt számomra az a hangsúly is, amelyet Pál apostol teológiájában az evangélium fogalmára helyezett, s amelyből kiindulva gyakorlatilag fel tudta fűzni a páli teológia legfontosabb motívumait, kezdve Pál teocentrikusságától (Isten-közponúságától) és következetes monoteizmusától (egyistenhitétől) az ehhez kapcsolódó krisztocentrikusságán (Krisztus-közponúságán) át a hit általi megigazulásig. Pál apostol teológiájának tárgyalása a könyv középső, klasszikusan leíró bibliai teológiai részében központi helyet foglal el már terjedelmében is (ebben klasszikus protestáns, sőt evangélikus bibliai teológia ez: a katolikusoknál például ugyanezt a kiemelt szerepet János teológiája tölti be).

Újszerűnek éreztem azt is, hogy a szerző ellenáll a teljesség igénye által támasztott kísértésnek, és az anyagot a maga sajátos szimpátiája és preferenciái szerint rendezi el. A figyelmes olvasó egyáltalán nem érzi hiányát mondjuk Márk evangéliuma, Lukács és az Apostolok cselekedetei vagy a katolikus levelek és a Jelenések könyve részletes teológiai elemzésének (amelyeket egyébként egy felületes olvasó hiányként nevez meg), mert ezek kétségtelenül kívül esnek azon a fő csapásirányon, amelynek mentén Cserháti Sándor rekonstruálni szeretné az első ke-

resztyének Jézus Krisztusról szóló hitvallását.

Tulajdonképpen ezek sem maradnak ki a könyvből, csak nem mechanikusan illeszti be őket a szerző a kronológiailag elvárt helyükre, hanem egy-egy, a teológiai fő csapásirányhoz tartozó téma mentén beszél róluk. Így például Jakabról elsősorban a páli megigazulástannal kapcsolatban esik szó, Lukács teológiájáról pedig az ösgyülekezet(ek) életének rekonstruálásánál.

Bevallom, nekem teljesen új volt Cserháti Sándor egy megjegyzése az emberfia jézusi méltóságjelzőről. Egy személyes barátja, kollégája hívta fel a figyelmét az 1–2. századi targumokban előforduló arámi emberfia kifejezésre, amelynek jelentése ott az a személy, akinek méltósága és kivételes tekintélye mindenki számára nyilvánvaló, de kimondani, beszélni róla senkinek sem illik. Ez a szinte mellékes megjegyzése a szerzőnek hatalmas segítséget jelent napjaink emberfia kifejezéssel kapcsolatos, sokszor egymásnak homlokegyenest ellentmondó véleményeinek dzsungelében.

Vitás kérdések

Vannak persze a könyvben olyan kijelentések is, amelyekkel nem mindenki fog egyetérteni, mint ahogyan nekem sem ugyanaz a véleményem például Gerd Theißen és az általa rekonstruált vándorradikalizmus megítélésében, mint a szerzőnek (111–112. o.). Másrészt én biztosan nem kötöm a Pálnál olvasható és Jézusra utaló etikai rendelkezéseket a Q vagy Logia-forráshoz (113. o.), sokkal inkább az újszövetségi próféta jelenségéhez (a feltámadott Úr kijelentései).

De ezek a vitásnak vagy vitathatónak tűnő kijelentések is mind szükséges velejárói a jó bibliai teológiai műveknek, amelyek „provokálják” az olvasókat, hogy mindazt, amit a szerző állít egy-egy bibliai hely alapján, vessék össze a saját bibliaismeretükkel, és ítéljék meg annak az igazságát. Ez a reformátori „jobbra taníttatás” elvének alapvető igénye is: ugyanis egyikünk bibliaismerete sem tévedhetetlen, és szüntelenül készen kell állnunk arra, hogy ha valaki helyesebb bibliaértelmezést mutat, azt elfogadjuk.

A bibliafordító teológiája

Bibliafordításokkal is foglalkozó teológusként nagy öröm volt olvasnom Cserháti Sándornak azokat a megjegyzéseit, amelyeket csak olyan ember írhatott le, aki a gyakorlatban is tudja, mit jelent küzdeni az Újszövetség görög szövegének lefordításával. Azok a jegyzetek és szövegjavaslatok, amelyeket Cserháti Sándor régi – az 1975-ös új fordítás 1990-es revíziójára vonatkozó – kéziratában nap mint nap látunk munkatársaimmal az új fordítású Biblia szöveg gondozó munkája során, itt, a bibliai teológia summázó és kivonatoló megjegyzéseiben új életre kelnek, és új értelmet nyernek.

Meg kell még említenem a Luther Kiadó munkatársainak kiváló munkáját, különösen is Petri Gábor olvasószervezőt, akinek feltehetően oroszlanrésze volt abban, hogy a könyv ennyire esztétikus, szellős tördelésű, ezért jól olvasható lett, és ilyen kevés szerkesztési és nyomdahihibát tartalmaz. Ez a mai könyvkiadás helyzetében és színvonalát tekintve nem kis dicséret.

■ PECSUK OTTÓ

Kehellyé lenni

Ünnepi beszélgetés a nyolcvanesztendős Jókai Anna íróval

► A Petőfi Irodalmi Múzeumban születésnap ünnepségen köszöntötték fel november 24-én, azóta végeláthatatlan sorát kapja a felkéréseknek, meghívásoknak. S Jókai Anna senkinek sem mond nemet. Korát meghazudtolóan fiatalos erővel és lendülettel igyekszik mindenütt helytállni: előadásokat tart, köszöntőt mond, interjút ad, legfőképpen pedig bátorít, vigasztal. Talán innen is ered, hogy Annát minden közösség a magáénak érezheti. Így mi, evangélikusok is.

Készséggel segített, amikor egyháznak női missziója indult, az első országos találkozót előadójaként és gyülekezeti alkalmakon szolgált Bakonytól a somogyi dombokig. Üllői úti országos irodánk földszinti terme sem ismeretlen számára.

egészen pontosan definiálni. Aki viszont olvassa a könyveimet, tudja, hogy miben nyilvánul meg. Nagyon nagy érzékenységgel nyúlok mindig a hétköznapi, materiális élethez. A módszer ugye ennyiben realista. Nem szakadok tehát el azoktól a mindennapi

– Vajon honnan ered ez a felekezeten átvivő nyitottság?

– Felemelőbb, szebb, előrevivőbb dolgot nem is tudok elképzelni az emberiség életében, mint azt, hogy egyek lehetünk. Mindenki, aki talán még csak közelíti az igazi Krisztustudatot, valójában egy ökumenikus közösségbe tartozik. Én így vagyok vele: ugyan katolikus vagyok, de otthon érzem magam valamennyi keresztény felekezetben, és a többi válásban is kutatom Krisztus nyomait – azt gondolom, hogy ezek a nyomok egyszer nyilvánvalók lesznek a világ, minden ember számára.

– Az eredeti görög kifejezés, az oikumene az egész lakott földet jelenti. Az Ön szavaiból is az derül ki, amit hívó emberként mi is vallunk: Isten kezében van a teremtett világ, akár tudomásul veszi ezt az ember, akár nem. Egy írónak vajon milyen eszköze adódik arra, hogy olvasóit erre az igazságra ráébressze?

– Úgy tartanak engem számon, mint aki a spirituális realizmus megalapítója. Ezt a fogalmat nagyon nehéz

kis történésektől, azoktól az emberi hibáktól, amelyek mindannyiunk életét megkeserítik. Ugyanakkor az okokat és az életnek a célját mindig egy magasabb, spirituális régióban keresem. Ez jelenti tulajdonképpen a spirituális realizmust: hogy a legkisebben is, a legkisebb materiális kötődésű dologban is fel kell ismerni az istenit.

– Isten színe előtt ugyanakkor az életét is másként látja az ember, a lelkiismerete is talán érzékenyebb lesz. Visszatekintve a nyolcvan esztendőre, van-e olyan dolog, amelyet megbánt?

– Olyan ember nincs, aki azt mondhatja, hogy soha semmit nem bánt meg. Az vagy önmagának, vagy a világnak hazudik. Én is megbántam; talán nem is azt, amit tettem, hanem néhány fiatalkori eljárásomat. Hogy úgy mondjam: a hogyanokat szégyelli az ember. Ma sokkal több szeretettel, sokkal több tapintattal járnék el...

– Több évtizedes munkásságát ugyanakkor feltétlenül elismerték. A nyolcvanadik születésnapja alkalmából Önt köszöntökhöz mi magunk is szeretnénk csatlakozni. De korábban is

számtalan elismerésben volt része, köztük a Kossuth- és a Prima Primissima Díjban. Idén pedig a Magyar Érdemrend nagykeresztjével tüntették ki gazdag írói és közéleti munkásságáért.

– Minden olyan díjnak örülök, amelyről úgy érzem, hogy valódi szeretet, valódi megbecsülés áll mögötte. S természetesen nekem az sem közömbös, hogy kitől kapom az elismerést. Örömmel mondhatom, hogy az utóbbi húsz-huszonöt évben csak olyan díjat kaptam, amelyet tisztességes kézből vehettem át. Az elismerés egyben jelzi: olvasóim és a felelős helyzetben lévő emberek kitüntető figyelemmel várják, hogy elmondjam a véleményemet, amivel segíteni tudok a jelenlegi – elég nehéz – életeken.

– Mindig élvezetes azoknak a sajátos megfogalmazásait hallgatni az ünnepről, akiknek nem hivatásuk a prédikálás. Mit helyezne Jókai Anna író-nő olvasóink szívére 2012 karácsonyán?

– Pedig én úgy érzem magam, hogy kicsit igehirdetői feladatot töltök be a világban íróként is, átlagemberként is. De próbálok nem valamiféle felsőbb pozícióból „predikálni” az embereknek, hanem a saját tapasztalataimat, a megszenvedett igazságaimat úgy közvetíteni, hogy el is juszanak a másik lélekig.

Azt üzenném idén is, amit hosszú-hosszú évtizedeken keresztül mondtam: a karácsony mivoltát, lényegét sok ember igazán még mindig nem ismerte fel. Sokan azt sem tudják, mit ünnepelnek. Ez nem az ajándékozás ünnepe, hanem arra való emlékezés, hogy kétezer-valahány évvel ezelőtt minőségváltozás ment végbe a földön. Először az emberi történelem folyamán isteni lény költözött be a magasan szervezett emberi organizációba. Ez egy óriási spirituális esemény. Erre emlékszünk karácsonykor. Az én hitem és tudásom szerint ez egy szakrális történet – és éppen ez az, amit karácsonykor nagyon sokan alig vagy egyáltalán nem emlegetnek, vagy ha igen, csöppet giccsessé teszik.

Karácsony egy állandóan megközelíthető, óriási élmény. S ahogyan – azt hiszem – Bódás János református költő idézte régen Angelus Silesius szavait, ezerszer is megszülethet Krisztus Betlehemben, ha nem benned születik meg, örökre elveszett maradsz.

Ezek a misztikus karácsonyok olyan alkalmak, amikor szinte kehellyé kell változnia az ember lelkének. Az egykori jászolbölcshöz a helyét kell a lélekben megtalálni, hogy az a bölcshöz tudja fogadni a Szellemet, amely ama világból ebbe a világba érkezik, az emberbe az emberért.

■ B. PINTÉR MÁRTA

JÓKAI ANNA

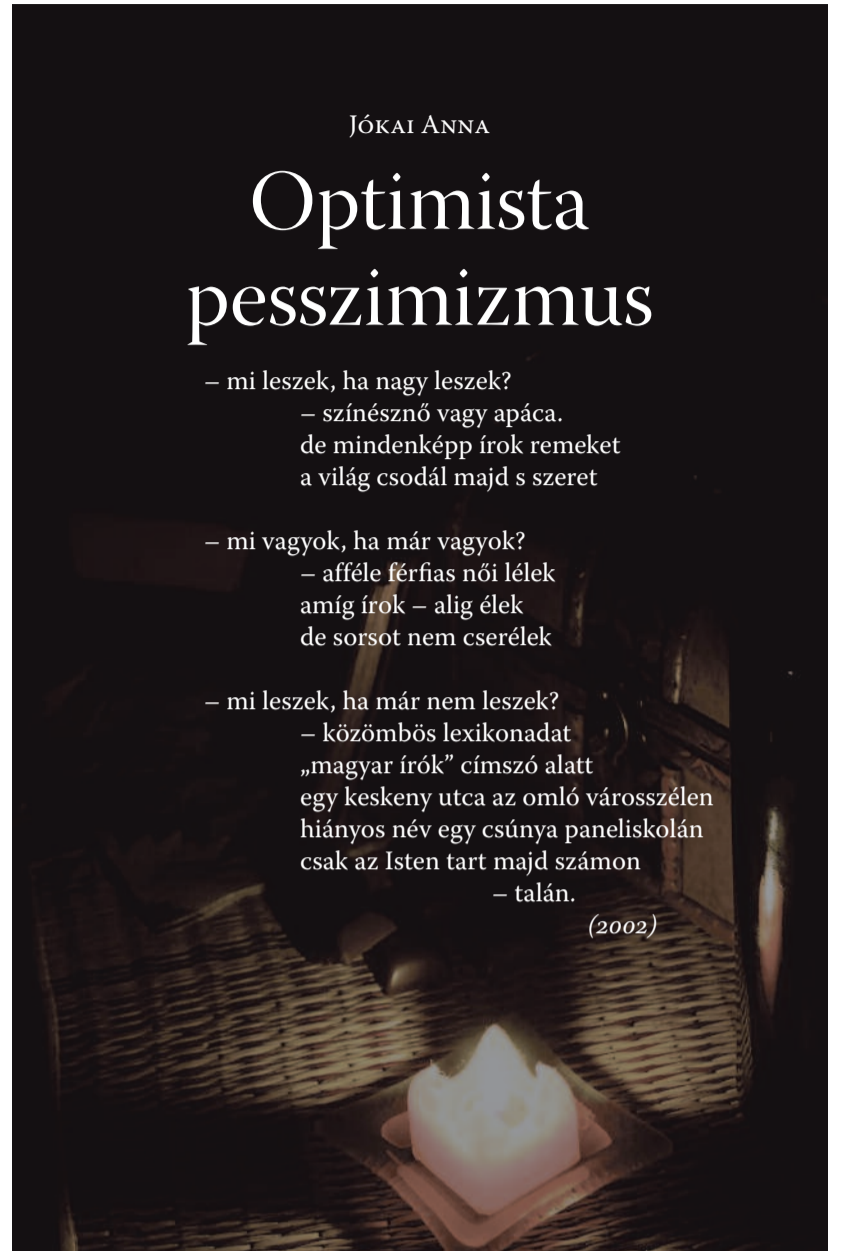
Optimista pesszimizmus

– mi leszek, ha nagy leszek?
– színész nő vagy apáca.
de mindenképp írok remeket
a világ csodál majd s szeret

– mi vagyok, ha már vagyok?
– afféle férfias női lélek
amíg írok – alig élek
de sorsot nem cserélek

– mi leszek, ha már nem leszek?
– közömbös lexikonadat
„magyar írók” címszó alatt
egy keskeny utca az omló városzéli
hiányos név egy csúnya paneliskolán
csak az Isten tart majd számon
– talán.

(2002)

Bölcsek és pásztorok

Honnan tudták? Honnan a bölcsek, és honnan a pásztorok, hogy ki az, aki megszületett? S miért éppen ők, ők először, s nem valaki mások az anyféle foglalatosságú és minősítésű, egyébként fürge és mohó sokaságból?

Márk a Születés misztériumáról titokzatosan hallgat. Máté evangéliuma a bölcsekről beszél, a napkeletiekéről, akik kiszámították, a csillagkonstellációból számították ki, hogy az idő beteljesedett. Lukács viszont a pásztorokról szól, akik megkapták a hírt, angyali kinyilatkoztatásban, a lélek megérintése által. János nem részletez, hanem összefoglal, a legmagasabb szakralitás nyelvén: „Kezdetben vala az Ige... és az Ige testté lön, és közöttünk lakozék.” Ez már a beavatottság foka. A tömör érvényességé. Amiben minden benne van. Elvenni belőle tilos. Hozzátenni locsogás. De teljességében átvilágítani és megélni: a személyi dolga. És az érett személyek szellemi zamata által egyszer tán csak „megemészthető” földi ittlét dolga.

Mindenki tanuló az univerzumban: óvodától az egyetemig. Vannak bukók, vannak ismétlők. Vannak előrerukkolók. S vannak, akik „oktatásokat” észre sem vesznek.

Ami igaz, az igaz: nem könnyű a tanítványnak, ha felismeri a Mestert. Mert akkor követni kell. Nem dicsérgetni, nem a szavait szajkózni, nem kisajátítani, nem megszarolni, nem kihasználni őt, hanem követni. Ki ahogyan képes rá. A bölcsek módján, elsősorban az eszével, vagy a pásztorok módján, elsősorban az érzéseivel. S egyszer talán a kettő szintézisében, egész lényével, végre.

A Gyermek körül semmi sem véletlen. A köréje gyűlt társaság sem az. A krisztusi impulzus megérkezett, a kor „legokosabbjaihoz” és a kor „leg egyszerűbbjeihez” fordult a híradással. Az olló szétnyílt szárnya között így fogta be a minden rendű és rangú emberiséget. Jött a végtelen csillagövön át, kettős megváltó erővel: a világfelismerés és a világszeretet sugallatával; hogy ugyanazt az Istent

kell felragyogtatnunk az agyunkból, mint a szívünkben.

Mégis: tapasztaljuk, hogy jelenünk a mai „pásztorokat” lemosolyogja, s a mai „bölcseket” igyekszik a kaszttól kivetni. Bizony, a primitív, a visszamaradott nézi itt az eredendő, természetesen egyszerűt; szimpla, egyszerű anyagtudós a bonyolultabb, több síkon egzisztáló életkutatót. Megteheti. Megtehetik. Mindenkinek szabadságában áll a szabadságát szűkíteni vagy rosszul használni. Butának vagy örültnek nyilvánítani a gyermeki tisztát vagy a túlgondolót. „Nem tudják, mit cselekszenek.” Hamis ok: hamis következtetés. Hamis cél: előbb-utóbb hamissá torzul az igyekezet is. Így hát legyen elnéző, akit lenéznek. A csillagok és a lélekmély biztonságával legyen az. Ne sértse a „felszín fecsegése”.

A látszatra „fentiek” között magóg uralkodik, a valóban „lentiek” között pedig a megrögzöttség. Amott az alázat hiányzik, imitt a szellemi kíváncsiság. Fájdalmas dolog ez. „Szüllessék meg bár ezerszer is Krisztus Betlehemben és nem benned – örökre elvesztél.” (Angelus Silesius)

Krisztus ezért akinek hírt adott, felelősséget is adott. Akik akkor – a többiek helyett is, szinte a többiek képviseletében – először megláthatták, először találkozhattak Vele, azoknak, azok utódainak ma sincs mentsége. Sem a gyávaságra, sem a lustaságra, sem a közönyre. A hírt széltében-hosszában, horizontálisan és vertikálisan terjeszteni kell. Kopogtatni kell az ajtókon – sőt olykor dörmölni talán –; mindenki ajtaján. (A Heródesekén, a farizeusokén, az álírastudókén is.) Mert végső soron senki sincs kizárva. Mindenki fogadhat. Krisztus óta az emberen múlik – legnagyobb részt – az ember.

Csak élni kellene végre teljes mélységében ezzel a kegyelemmel. Tudni, amit hiszünk. És hinni is azt, amit tudunk már.

Az új évezred ezt várja tőlünk. A pásztorlelkű bölcseké lesz a jövő.

(1989)

■ JÓKAI ANNA

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZAT

► Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége az őszi folyamán novellaíró-pályázatot hirdetett *Karácsony* címmel. A kiírás szerint pályázónként legfeljebb három írást vártunk, amelyek tematikailag szabadon kapcsolódhattak Jézus születéséhez. Szerkesztőségünkhez huszonnyolc pályázótól negyvenkét írás érkezett. A bírálóbizottság első, illetve második díjban részesítette az arra érdemes pályaműveket, harmadik díjat azonban nem osztott ki; ehelyett három írás szerzőjét könyvjutalomban részesítette. A pályázatra beküldött írások közül többel is találkozhatnak olvasóink lapunk jelen számában.

2. HELYEZETT

Az ajándék

– És ha ezt vennék Anyának?
A karácsonyi vásár általános zsvajában az apának szinte kiabálnia kellett, hogy kislánya meghallja a hangját. Egy gyönyörű kék sálát tartott a kezében; finom anyaga átvette a forralt bor és kürtőskalács illatát, színéről a felesége szeme jutott eszébe.

– Emlékszel, apa? Már tavaly is ilyen szeretett volna.

Nem emlékezhetett. Tavaly valami fontos dolga volt, a családjánál is fontosabb: nem jött hát velük akkor sem. Idén minden más lesz: idén akarta jóvátenni, minél több időt akart tölteni a családjával, a fiával, mielőtt ehhez is túl késő lesz. Megdörzsölte szemét.

– Akkor jó lesz, ugye?

Nem akart arra gondolni, ami tavaly történt. Ez a nap nem erről szól. Jól begyakorolt mosolyt öltött, és közben azon töprengett, a fia hány évesen dobban majd rá, hogy nem szívből jött.

Az ötévesforma gyerek bólintott, majd – mint aki jól végezte dolgát – a játékokhoz vonult. Peckes járását elnézve az apja ez egyszer megengedett magának egy őszinte mosolyt. Fizetett, a táskájába rakta a kék sálát, és a fia után indult.

Órákat töltöttek a játékok és az édességek között. Egy szájharmónikát

választott végül, legalább olyan hosszasan töprengés után, mint ahogy az anyja számára válogatott.

– Mehetünk – jelentette be a kislánya elégedetten.

– Most adjuk oda Anyának a sálát, vagy várjunk karácsonyig? – kérdezte az apa.

– Most. Hátha addig is hordaná. Azzal elindultak. A tél abban az évben nem volt olyan hideg, gyalog vetétek nyakukba a városot.

– Nem fázol? – húzta a fia szemébe a kötött sapkát az apa. – Siethetünk, ha akarod.

– Nem, nem kell. Apró kesztyűs kezeivel megragadta a vaskaput, és teljes erőből befelé lökte. Az engedett, beléptek, az apa pedig becsukta maguk után.

A fiúcska kikapta táskájából a sálát, és előreszaladt a járdán. Tudta az utat, mégis, céljuktól pár méternyire megállt, és bevárta az apját.

Apró csizmáit egymás elé rakogatva, a vékony ösvényen az egyszerű fakeskereszthez igyekezett. Picit lábujjhegyre állt, rácsomózta a sálát, az égre nézett, és azt dünnyögte:

– Ugye tetszik, Anya?
Hullani kezdett a hó.

■ MÁTÉ GABRIELLA

1. HELYEZETT

Emma néni karácsonya

Emma cukros volt, mégis örült, mikor kihalászta a tortát a kukából. Igaz, lapos volt a cukrászdoboz, mert valaki ráülhetett a metróra, de jó lesz majd Bandinak. Az öreg, mikor még koldult, el se fogadta volna Emma meghívását szentestére, csakhogy időközben talált egy hólapátot, ami visszaadta a tartását. Vállalkozó lett. Igaz, még nem esett hó, de mivel szorgalmasan járta a környéket lapátal a vállán, egyre több boltos bízta meg egy kis munkával.

Hálás volt Emmának, mert karácsonykor a legkínzóbb az egyedüllét. A néni is maga volt, de azért derűsen járt-kelt a mindennapi betevőért. Néha már unta a hideg pizzadarabokat meg az amerikai gyorsmolekgyár termékeit, de még ezért is rengeteget kellett talpalnia.

Na azért nem kell arra gondolni, hogy Emma hajléktalan lett volna. A mosókonyhából lett otthont, ahová minden este hazatérhetett, és kulcsra zárhatta az ajtót, még az édesapja hagyta rá örökbe; meg azt a mondat is, hogy a rendszeres testmozgás és a spártai életmód a hosszú élet titka. Ő maga, szegény, nem tudta bizonyítani igazát, mert sírba vitte a lakásmaffia. Ám ha ma látná a lányát, meg lenne elégedve. Bandi is csodálta Emma derűs kedvét és szabályos életrendjét.

A néni úgy kezdte a napot, hogy hideg vízzel megmosdott a csapnál. Más nem is volt, mert a kazánt már akkor leszerelték, mikor megroggyant a ház. Később a villanyt is kikapcsolták, mert a szigetelés szétrohadt a falban.

Mielőtt Emma elindult otthonról, ellenőrizte magát a tükörben. Az

utcanem különbözött a többi nyugdíjastól, talán csak annyiban, hogy ő aggodalom nélkül tekintett a nap elé. A Bocskai úti piacon evett egy kis péksüteményt a büfében, aztán kávé vagy kólát ivott rá, ahogy éppen megkívánta – na meg attól is függött, hogy mi maradt a poharakban, s mikor szedte le a kínai a pultot.

Később kényelmesen elindult a Kálvin tér felé, hogy odaérjen délre. Utközben elég eledelet találhat a szeméttartókban. Az ünnep előtt beugrott Idához a vásárcsarnokba egy kis gyümölcsért. Arrébb meg a libás Leipzigtől kapott egy tyúkot karácsonyra. Mire kiért a Kálvin térre, megtelt a kezes kocsija. Emma néni ott szokott ebédelni egy finom állóbüfében. Neki aztán felesleges lett volna változatos étrendet ajánlani, hiszen mindig mást talált a tányérokban. De ha csak Jolika volt ott a főnök helyett, kapott egy nagy adag főzeléket. És még egy farsirtot is dobott rá az aranyoska.

Téli időben korán sötétedik. Hazafelé hiába villogtak a karácsonyi kirkatok pazar fényei, ő már csak azt várta, hogy kinyújthassa otthon fardt lábait.

Szenteste napján Emma ki se mozdult a lakásból. Egy kicsit izgatott volt, mert már nem is emlékszik rá, hogy mikor járt nála vendég. Felvette a tyúkot a sparhertre főni, majd nekiállt szorgoskodni, hogy a szoba is érezze az ünnepet. A rádió zenélt hozzá, mert elemet adott a trafikos. Később felállította a hokedlire a térdig érő fácskát. Gyönyörködve nézte, s nem bánta, hogy hiányzott a felső harmada, hiszen a kertész jó szívvel adta.

Aztán egy gyermek örömeivel rakta a fa alá a betlehemi figurákat. Igazán szívderítő látvány volt a kisdéd, ahogy körbetérdelik az ájtatos pásztorok. A tehén a hokedli széléről hódolt, mert túl nagy volt ahhoz, hogy ő is odaférjen. A birka persze ott volt a jászolnál, lehelete szinte melegítette a kis Jézust. Egyedül ő maradt a nyájból a Megváltó mellett, mert társai az idők során szétszéledtek.

Emmának rég felejtett szoltárral köszöntött szentesték jutottak eszébe, miközben a vattás dobozban talált hóhelyekkel díszítette az ágakat.

Estefelé megérkezett Bandi. Kezet csókolt Emmának, s olyan gráciával nyújtotta át a mikulásvirágot, ahogy csak az urak szokták. A frissen gőzölt öltönye is jól mutatott; megérte a nap-számot meg az üveg bort, amelyet ráadásul kapott. Elvégre mégse hozhat lőrét, amit ő iszik. Emma meghatódott, mikor Bandi megdicsérte a frizuráját. Még kisasszonyként hallott ilyesmit, csak akkor nem mondták, hogy jól áll szeméhez a szürke hajszín.

Később, mikor már vacsoráztak, lassan elhalkult közöttük a szó. Hajdani karácsonyok emléke éledt újra, s a család árnyai: együtt kanalazták velük a tyúklevest. Emma érezte, többé nem lesz egyedül, mert a szeretet kegyelme nem csak Betlehem fölött leng. Bandi meg kamasz módra közös jövőről álmódzott; eddig se volt rossz, de ha egymásért élnek, az csak szebb lehet.

A gyertya közben békésen nézte lángja táncát a borosüveg falán.

Aztán megették a diótortát. Tényleg finom volt.

■ KISSLAKI LÁSZLÓ

A dombos tájon néha felszikrázik a késő délutáni nap vörhenyes fénye a hepehupás havon, ahogy a vonuló felhők közül ki-kitekint. Szinte tapintható a csend és a nyugalom. Egyszer csak szellő siklik a dombok körül. Rohanva fellendül, a dombtetőn meglaszul, majd a völgynek futva egyre iramlik. A havat mint port kavarja maga körül. A völgyben szerteoszlik, semmivé lesz. Majd új erőt kapva most egy ligeterdőt céloz. Az erdőszéli bokrokról nagy lendülettel rázza le a hótakarót. Egy csipkebokor bogói belepirulnak fedetlenségükbe.

A szél nekiered, és már a fenyvest rázza. Zúg az örökzöld. Hónyomokat hullat a hóba. A lombos erdőben a szél ereje már csak süvítésre elég. Nincs már levél, amibe belekapaszkodhatna. Csak zúg, siseg, rezgeti az egyéves vesszőket, ágakat.

Egy sompolygó róka felnéz:

– Na! Ez mire volt jó, szelecske? Lerázza bundájáról a ráhullott havat. Folytatja útját. Nyúlýnyomon halad.

A szél kedveszegetten lendül tovább. Csak úgy magának dúdol a csupasz gallyak között. Újra erdőszélre ér, és egy-két fagyott kórón hárfázva lecsúszik a domb hátán.

A domboldalon Pokaj Dániel lépked fáradt-megfontoltan. Vállán szorosán összekötött csomag. A szél möhön kap belé. A férfi lépne, de megbillen a szél hirtelen lökésétől. Megáll, leteszi terhét, báránybőr sapkáját a feje búbjára nyomja, izzad.

– Még ez is! Ha nem vigyázok, a csuszamlásba lök ez a szél. De minden-

KÜLÖNDÍJAS

Karácsony

nek ez a Magdi az oka! Kitéröm a nyakam, aztán sírhatna. Vagy talán nem is sírna. Tessék-lássék elpityeredne, de belül... No mindegy, gyereink tovább!

Azzal vállára veszi a hosszú csomagot, és jobb kézzel egy fűrészen

botozva, arra támaszkodva megy tovább.

– A bront érti az asszonyokat! Kimegyünk a piacra, ez sem jó, az sem jó. Ez a fa kopasz, az alacsony. Ennek ritkás a levele, az hamar pereg, amaz még szép lenne, ha nem

lenne tele kosszal, törekkkel. Mondom, vegyünk műfenyőt! Így is giccses, úgy is giccses. Erre:

– Mit képzelsz? Élő fa nélkül karácsony?

– Vegyünk akkor gyökeres fát! Ünnepek után a pincébe viszem, tavasszal elültetem a szőlőbe. Úgyis ellopták a szép fenyőinket.

De rögtön replikázik:

– A cserepes fenyők kicsik. Milyen lesz a gyerekeknek? Mindenkinél szép nagy a fája, csak a miénk csenevész!

– Hej! Megvert téged az Isten, Dániel!

Már sötétedik, mire a városka szélére ér. Oda, ahol a pincék sora kezdődik. A göröngyös, lejtős kocsitúton mégis könnyebb a járás, mint a domboldalon.

Egy nagykabátos, kucsomás alak jön szembe. Gallérja felhajtva, hóna alatt demizson, hosszú nyelű fejszére támaszkodik az egyenetlen úton.

– Adjon Isten békességes, boldog karácsonyt, Márton bátyám!

A megszólított hunyorog a gyér lámpafényben, lép még kettőt; szemében felismeréssel, meleg hangon fogadja a köszönést:

– Erős vár a mi Istenünk! Dani, hát elhoztad?

– El.

– Helyes! No gyere, és ne szabódj! Egy kis bort viszek szentestére. Kös-

A SZERZŐ ILLUSZTRÁCIÓJA

told meg hamar! Mondom: ünnepi bor. Nem mindenkinek adom.

A nagy, patinás pincekulcs csikorodulva mar az öreg zárba. Nyösszenve tárul a vaskos tölgyfa ajtó, szörcsög a lopó, csordul a kis pohár.

A gyertyafényben aranylós bor szétárad ínyn, nyelven. Pár kortytól helyére kerül minden a megnyugvás pincéjében. Helyükre kerülnek a tények, és helyükre kerülnek az érzések. Melengeti az átfázott testet, és fényt ad a jövőnek.

Az idős és a fiatal férfi szeme összecsillog a táncoló gyertyafényben. Elmosolyodnak.

– Márton bátyám!

– Ne is szólj, Dani! Ez után a bor után apád is így nézett. Töltök egy üveggel, aztán hazafelé Magdihoz!

Dániel óvatosan csúszkál, baktat haza a fagyos, ködös úton. Otthon először az üveget teszi le.

Magdi a konyhából szalad elé.

– Dani! Mi ez? Csak nem? Hát kivágtad az utolsó gyönyörű fenyőnket a szőlőben?

– Inkább én, mint a tolvajok!

– Drága! Ebben az időben? Nem fáztál át? Gyere, melegedj! Nem vagy éhes? Hát szomjas?

Elé szaladnak a gyerekek is. Megcsodálják a gyönyörű, dús fenyőt, és elröppennek a sérelmek, széppé válik a világ, lágy, meleg ölelésével átkarol mindenkit a szeretet.

Egyszerre *karácsony* lett.

Csak az a huncut, csavargó szél dudál be minden kéményen.

■ PLACSKÓ LAJOS

AZ ÉLET TUNKRA ÉRKEZETT

KÜLÖNDÍJAS

Anna karácsonya

A kislány aznap ebéd után alig tudott elaludni. Túlságosan izgatott volt. Végül mégis elálmosodott, magához szorította lila kuttyusát, szürke elefántját, és fel sem ébredt késő délutánig. Akkor már sötét volt, csak a kislámpa égett, hallotta szülei hangját, ahogy a nagyszobában beszélgetnek. Visszacsukta a szemét először, kinyitotta, visszacsukta másodszer, újra kinyitotta, majd sűrűn kezdett pislogni, és kinyújtózott macis takarója alatt.

Szokatlan volt, hogy este ébred. Nem szerette, ha a takarója lelóg az ágyáról, mert a macik ilyenkor nem egy irányba néztek, és ő mindig sajnálta azokat, akik fejjel lefelé vannak. Most is sietve visszagyűrte magá alá, közben azonban elbizonytalanodott, hogy érezhetik magukat ettől a macik. Kicsit felemelte a fejét, és rögtön megnyugodott, mert azok még mindig rendületlenül mosolyogtak.

Egy darabig bámulta az árnyékokat a plafonon, majd lassan kidugta az egyik kezét a takaró alól. Aztán gyorsan visszahúzta, és komolyan sóhajtott egyet: túl hideg volt „odakint”. Percekig szoktatta magát a gondolat-hoz, hogy neki most márpedig fel kell kelnie, majd sóhajtott még egyet, és lerúgta a takaróját. Alvás közben a

gig itt ültünk? – kacsintott mama papára.

– És nem is hallottunk semmit – tette hozzá papa, majd mikor a kislány elfordult, kivett néhány fenyőtűt mama hajából.

A kislány érezte a csodát a levegőben. Alaposan megbámulta a fát, majd visszafordult, a szüleiire nézett, aztán újra a fára. Apró szívében túlsordult az öröm, hosszú szempil-láin pár könnycsepp jelent meg.

– Mik lehetnek azok a csomagok? – álmétkodott még mindig papa, miután gyorsan zsebre vágta a felesége hajában lelt fenyőtűket.

– Én ugyan nem tudom. Megnézzük? – kérdezte mama megemelve a szemöldökét. Felállt, közelebb lépett, majd hozzátette:

– Én nem merem.

– Én bonthatom? – kérdezte a kislány, a szülei pedig mosolyogva bólogattak.

Közelebb lépett, először óvatosan, majd felbátorodva felkapott egy csomagot, és óvatosan bontogatni kezdte, hogy a papíron lévő mesefigurák el ne szakadjanak. Képeskönyv volt benne, és ő már felismert néhány betűt. A következő, kék zacskós csomagban is könyv volt, két pár zokni, ami hatalmasnak tűnt a kicsi kezében, egy

benne. A kislány átnyújtotta mamának, aki megölelte először őt, aztán a papát.

– Köszönöm – suttogetta a férjének, aki magához ölelte.

A kislány kibontogatta a maradék csomagokat, melyekből további könyvek, pulóverek, számára rejtélyes konyhai felszerelések, egy beazonosíthatatlan üveg kék bogycsokorral, amire mama azt mondta, fürdőszó, egy plüss fekete párdac és egy hóemberes nyakkendő került elő.

– Azt a húgod küldte – súgta mama papának, aki először mosolygott, majd a mosoly eltűnt a bajsza alatt, a szemöldökei pedig összehúzódtak.

– Nagypapa is küldött valamit – mondta végül papa, és eltűnt a fürdőszobájától mögött. Egy kétmáréknyci kiscicával jött vissza, amely ijedten pislogott, láthatóan nem tetszett neki, hogy felébresztették. Bundája vörös volt és szemmel láthatóan nagyon-nagyon puha.

Az apró lény a papa hatalmas kezében olyan törekenynek látszott, hogy a mama elfelejtett méltatlankodni, csak nézte leesett állal. A kislány az apja elé ugrott, nagyon lassan felemelte a jobb kezét, és megsimogatta a cicát. Az erre először megmerevedett, majd valahonnan a kicsi mellkasa mélyéről recsegni kezdett.

– Papa, dorombol, hallod? – ujjongott a kislány. A cica erre összeresztett, mama is, így halkabban folytatta:

– Mi a neve?

– Döntsd el te – mosolygott papa, a mama pedig azt akarta mondani, hogy ez azért mégis túlzás, és hogy ez egy igazi, élő macska, amelynek enni kell adni, és ha van bemenet, akkor kell lennie kimenetnek is, amivel ugyebár szintén nem tudnak mit kezdeni, és hogy igazán megbeszélhetnék volna előre. De a férje megelőzte:

– Vettem neki konzervet. És kisfiú.

Mama már nyitotta a száját, hogy sorolja a kifogásait. Aztán meggondolta magát, és csak annyit mondott: – Legyen Marci.

A kislány pedig bólogatott, és továbbra is egyik szülőjéről a másikra nézett, arca ragyogott, aztán a cicához fordult, és azt mondta:

– Boldog karácsonyt, Marci!

Így történt, hogy a kislány aznap, karácsony este, pár órával később, az ünnepi vacsora, a mese, az imádság és a mama meg a papa puszija után egy lila kuttyus, egy szürke, hiányos ormányú elefánt, egy doromboló plüssoroszlán, egy doromboló plüsspárdac és egy doromboló cica mellett aludt el.

És bár nem akart elaludni, mert nem akarta, hogy vége legyen az ünnepnek, miután mama elmagyarázta neki, hogy a karácsony több napig tart, maga alá túrta a takaróját, és határtalanul boldog mosollyal az arcán elnyomta az álom.

■ MÁTÉ GABRIELLA

A szerző a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium 10. osztályos tanulója. – Az írást egyháznak női missziói szolgálata különdíjban részesítette finom humoráért, család-ábrázolásáért.

KÜLÖNDÍJAS

József imája

Késő éjszaka volt, mire lecsendesült az istálló és környéke. Az asszonyok bementek szállásaikra, és József végre egyedül maradt szeretetével. Mária a szalmán egy gyolcstakarón pihent. Ő odaállt mellé, és hosszasan nézte meggyötört arcvonásait. Am ahogy lélegzétvétele egyre mélyebb lett, bőre kisimult, a szuszogása is mutatta, hogy elaludt.

Ekkor József a jászolhoz ment a bebugyolált kisgyermekhez. Letérdelt elé, és csak bámulta a csodálatos teremtményt.

Gondolatai egyre erősebbek lettek, és észre sem vette, hogy hangot is adott nekik.

– Ember vagy-e vagy Isten? Úgy nézel ki, mint egy rendes embergyerek! Mi hát a csoda benned?

Elszégyellte magát.

– Miket beszélnek itt! – Felállt, és az ajtóhoz indult. – Az Úr parancsa mindenekelőtt, ha értem, ha nem!

Mégis, kezeit fel-emelve egyszer csak imádkozni kezdett.

– Urunk, Istenünk, ki égi manna adtál a pusztában sínylődő népeknek, bocsásd meg, hogy nem házadban kereslek.

Szavai elhalkultak, szemét lesütötte.

– Miért adtál ily dolgot nekem, egyszerű, szegény embernek? Emlékszel, Mózeset palotába vitted! És Józsefet is! Dicső fényedet vihették! Mi meg csak itt, e szegény helyen!

Hallgatott, s válaszra várt.

– Mím van nekem, amit megoszthatnék én Isten fiával?

Gondolatban végigpásztázta a kis hajlékot és szerszámot, ahol él, de nem értette, mi történik vele.

– Mit szeretnél, Istenem, mit tegegyek? – kérdezte, de senki sem válaszolt.

Fejét lehorgaszta énekelni kezdett, csak úgy mormogva. „Mert gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!”

Kellett néhány pillanat, hogy fel-fogja, mit is beszél: a jövendölést Ézsaiástól.

– Ez a kicsi lesz ily óriás? – vívódása nem hagyta békén, tovább magyarázta csak úgy magának.

– Hiszen az angyal pontosan megmondta: „...mert ő szabadítja meg népét bűneiből.” Ő, gyermek! Mily nehéz dolgod lesz neked! Istenem, adj erőt, bölcsességet neki, hogy kinyújthassa kezét a szegényekért, hogy helyük legyen Isten országában! Mert emberek vagyunk mi, Ádámától és Évától való bűnösök, kik nyomorúságban, a szombatév eltörlésével nincstelenségbe, pusztulásba taszítottak lettünk. Fördőink, országútjaink, városaink mind-mind a megszállók eszközeivé váltak. A hatalom hálója szévevényes rontássá vált. Pusztulás, éhezés, betegség és járvány követi útját! A nagy helytartó művét, Jeruzsá-

lem szívét, a liliumvirágot rothadó trágyába ültette! Az táplálja és ételti még, de félt, hogy kiég e szennyből.

Arcán könnycseppek gördültek le, mert a látszólag virágzó vallás már nem ősei hite volt. A jászolhoz hajolt, hogy megfogja Jézus piciny kezét. Vagy ezt talán neki nem is szabad?

S ekkor a gyermek kinyitotta szemét. Úgy érezte, őt nézi, és abban a te-

HERR JÁNOSNÉ: ÁHÍTAT

kintben annyi szeretet és áhítat volt, hogy nyomban elfelejtette kétségeit.

– Embergyerek ő!

A csecsemő apró ujjacskáit puhák és melegek voltak, s körbefonták József érdes, kemény ujját.

– Meglásd, megtanítalak én mindenre! A fa tudományára, a szerszám-méra, csodákat fogsz te még művelni! És imádkozni úgy, ahogy az én apám tanított engem! Kimegyünk majd a hegyre, megmutatom neked, melyik a legjobb szilfa, mit lehet abból csinálni!

Szemei lassan lecsukódtak, míg elképzelte, hogyan fogja Jézus kezét, és másznak a hegynek fel.

Am hirtelen a datolyafa mögött valami megmozdult, és ahogy közeledett, egyre jobban elvakította szemüket a fény, amely betöltötte a teljes hegyoldalt. József most már tudta, mi ez. Leborult a földre, s miközben felemelte fejét, érzékelte, nincs már mellette a gyermek.

– Üdvözölve légy, emberfia! Kelj fel, vedd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba, és maradj ott, amíg nem szólok neked, mert Heródes halálra fogja kerestetni a gyermeket.

Szívében érezte, nem késlekedhet egy percet sem. Ez ébresztette fel. Hissen elszundikált ott a gyermek mellett. Körbenézett, s a szeme a napkeleti bölcsek ajándékán akadt meg. Nem gondolkozott, csomagolt. Minden sejtje azt üzenté:

– Sietned kell! Valami borzalom készül, valami istentelen!

Nem voltak már kétségei, csak feladata, amelyet az Úr adott neki. Kilépett az ajtón, de visszafordult egy pillanatra, tekintete végigpásztázta a helyet, szemét lecsukta, kezeit az égnek emelte:

– Ámen.

És elindultak.

■ KOCSIS KATA

padlóra lökte a kuttyát és az elefántot; most gyorsan felkapta őket, pusztított nekik, visszafektette az ágyba, és betakarta.

Belebújt a mamuszába, és a nagyszoba felé csoszogott, ahonnan szintén csak egy kislámpa fénye szűrődött ki. És ott állt a fa. Amióta csak az esztét tudta, ugyanott volt a helye a színes égőkkel, a díszekkel és alatta a titokzatos csomagokkal. A szülei is ott ültek a kanapén, háttal a fának, és úgy tűnt, hogy sem azt, sem a kislányukat nem vették észre, aki most négyéves hangján sípolta örömmel:

– Jött a Jézuska!
A mamája és a papája megfordult, és először rá, majd a fára bámult.
– Hát ez hogy lehet, mikor mi ve-

sapka és egy vastag, fekete kötött sál. Átnyújtotta papának, aki adott egy pusztit a feje búbjára és egy másikat a felesége arcára.

– Boldog karácsonyt! – mondták egymásnak, és a kislány is utánuk cincogta:

– Boldog karácsonyt, mama! Boldog karácsonyt, papa! – azzal visszafordult az ajándékokhoz.

Most egy lila zacskós csomag következett, egy plüssoroszlán volt benne és egy rózsaszín fésű. Előkerült még egy csomag mesefilmekkel, egy nagy csomó zokni neki és a mamának, egy hajszárító, rengeteg édesség.

Aztán következett egy fehér papírba csomagolt ajándék: könyvek, egy kulcstartó és egy pár fülbevaló volt

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZATUNKRA ÉRKEZETT

A mennyben, fenn, a trónusnál...

Az angyal szavai halk zengéssel verődtek vissza a roppant csarnok kristályfalairól:

– Nem értem, miért nem pusztítják el őket.

Társa megvárta, míg teljesen elhal a hang.

– Egyszer már megpróbálta.

– Tudom, aztán megesküdött nekik.

Zajtalanul léptek ki a kertbe.

– Nem érdemlik meg az életet – szólott az első angyal. – Eljátszottak már minden lehetőséget.

– Ne feledd...

– Igen, tudom! Lucifer – mondta keserűen. – Gondolod, hogy nélküle nem buktak volna el?

– Ezt csak Ő tudhatja.

– Szeretek neki szolgálni, sosem kérdőjelezném meg a döntését, de hogy valaki lemenjen hozzájuk?! Jó, látogatóba még csak-csak...

– Jártál már náluk?

– Egy hosszú, sötét alagúton kell átmenned, amelynek a végén a lehető legvisszataszítóbb, gonosz éjszaka van. A gondolataik piszkosak, a szívük fekete, a kezük mocskos, a szájuk tisztátalan. Tele vannak koromfekete bűnökkel – emlékezett elborzadva.

– Mind ilyen?

– Mind. A különbségek minimálisak. Ahogy haladsz az alagútban lefelé, és megérezed az egyre sűrűsödő sötétet, már akkor alig várod, hogy visszajöhess ide, a fénybe, az ő közelébe.

Végighordozta tekintetét az ezer színben ragyogó kerten, magába itta a patakok csilingelő hangját, a drágakövek mesés szinkavalkádját, a dús növények párálló hálóját, a mindent átölelő békét és szeretetet. Az Ő jelenlétét, ami mindenhol érezhető volt.

– Miért nem Gábrriel megy? – fordult újra társához.

– Ő is megy.

– De csak a hírt viszi. Nem értem, miért kell ennek megtörténnie – komorodott el újra.

– A Szeretet maga ajánlkozott.

– Szeretnék vele menni, nem akarok egy pillanatra se távol lenni tőle! De oda le?! Tudod, mit fognak csinálni velem?

– Mindenki tudja idefönt, hiszen éppen azért vállalta a küldetést.

– Lucifer alig várja! Meg a romlott csöcselék...

– Az Atya örült a felajánlásnak.

– Igen, úgy sütött belőle a szeretet, mikor meghallotta a drága hangot, mint még talán soha. De ne tagadd, hogy legalább ilyen erősen lehetett érezni a fájdalomt is! Minden porcikám belemeredett.

– Igen. Bár tudta előre, már az idők kezdetén sem volt rejtve előtte ez a fordulat.

– Szóval elengedi.

A kert fényből és vízcseppekből szőtt villódzása mintha megfakult volna egy leheletnyit, miközben arra gondolt, milyen lesz a menny a Szeretet nélkül...

– El. És teljes inkognitóban. Azt az alagutat fogja használni, amelyet ők maguk is. Belepréselődik néhány kiló húsból és vérből.

– Szörnyű, ne is folytasd!

– Lucifer tudja, hogy itt az idő, már alig várja a találkozást. Keresi is rendszeresen, de el fogjuk rejtetni.

– Már az elején?

– Muszáj. Azonnal meg akarja ölni. Ha sikerülne neki addig, míg tudatlan a kicsi – ő, mennyire furcsa így beszélni róla –, ráfoghatná, hogy nem teljesítette a küldetést.

– Elrejtitek? Még csak nem is várják majd?

– Sokan várják, de nem így. Azért lesznek, akik fölismerek, nekik megengedi az Atya.

– Érzem a gondolataid: pusztá, járszol, kivetett... Semmi pompa, semmi feltűnés...

Hosszú ideig hallgatott. Majd bátoratlanul fordult társához:

– Szerinted megengedné, hogy legalább énekeljünk neki azon az éjszakán?

■ SZOMMER HAJNALKA

Karácsonyi ajándék

Tél volt. December. Nagy pelyhekben hullott a hó, már csaknem mindent fehérbe öltöztetett. Az emberek csomagokkal a kezükben, egymást észre sem véve igyekeztek haza a családjukhoz.

Dóra is hazafelé igyekezett, dacolva a hó okozta akadályokkal, kezében két nagy táskával, tele a család karácsonyi ajándékaival. Egyikben a férjének vásárolt aranykeretes zsebóra, nyakendők és egy csodaszép kötött mellyeny, másikban a gyerekeknek távirányítós autót, hajás baba és egyéb ajándékok.

A sarkon a járdáról lelépve hirtelen két fénycsóvát vett észre, de már késő volt... A következő pillanatban Dóra az úttesten feküdt mozdulatlanul, s a nagy gonddal válogatott ajándékok szanaszét repültek.

Este tíz körül csengett Kovácsék telefonja. A ház ura, Károly, tekintve, hogy felesége még mindig nem ért haza, kissé ingerülten szólott bele a garádjába.

– Tessék!

A vonal másik végén egy teljesen ismeretlen hang szólalt meg.

– Halló, dr. Korányi Rudolf beszél. Ön Kovács Károly?

Károlyon, teljesen érthetetlenül, valami jeges rémület futott át.

– Igen, én vagyok.

– Sajnos rossz hírt kell közölnöm. A feleségét autóbaleset érte. Ide hozták, a Szent Rókus Kórházba.

Károly nyomban autóba pattant, és száguldott a kórházba. A gyerekek, Tamás és Zsófi, már aludtak.

A kórházba érve Károlyt dr. Korányi fogadta, és felkísérte az intenzív osztályra. Károly belépett egy egyágyas kórterembe. Felesége ott feküdt eszméletlenül, szinte holtápadtan. Csak gépek tartották életben. Ágya felett egy kereszt volt, rajta a Megváltóval.

Károly nagyon megrémült. Eddig soha nem érzett ehhez még csak hasonlót sem. Úgy érezte, ha most még valami rosszat lát vagy hall, vége a világnak.

És hallott. A kórteremből kilépve az orvos olyan rettenetes hírt közölt vele, amitől Károly majdnem összesuklott.

– Attól tartok, fel kell készülni a legrosszabbra. A felesége tele van zúzódásokkal, a gázolás következtében súlyos agyrázkódást szenvedett, számos törése van, de ami a legsúlyosabb, belső vérzés lépett fel nála.

Károlynak le kellett ülnie, mert lábaiból kiszállt minden erő. Nem hitte el, amit hallott. A szavak átmentek ugyan az agyán, de képtelen volt felfogni őket. A sokk utáni első tiszta gondolata ez volt: hogyan mondja el mindezt a gyerekeknek? Hogy mondja el nekik, hogy karácsonykor talán már nem lesz velük az anyjuk?

Aztán erőt vett magán, hazament, és másnap reggel elmondta a gyerekeknek, hogy mi történt az anyjukkal, és hogy mit mondott az orvos.

Károly nem volt vallásos, és a

gyerekeket se nevelték annak, de attól a naptól fogva mindhárman reggeltől estig ott ültek Dóra ágya mellett, és az ágy felett lévő megfeszített Megváltóhoz imádkoztak, hogy ne vegye el tőlük az anyát és feleséget.

Eljött a szenteste. Károly, Zsófi és Tamás ott ültek Dóra ágya mellett, és a régmúlt karácsonyokról beszélgettek. Hirtelen valami fáradt nyöszörgését hallottak. Mindhárman a hang irányába fordították a fejüket, és meglepődve látták, hogy Dóra fáradtan kinyitja a szemét.

A beszédhez még túl gyenge volt, de rögtön felismerte őket, és mosolyogni próbált. Károly azonnal rohant az orvosért, aki a Dórára kapcsolt műszerek adatai alapján megállapította, hogy az asszony visszatért az életbe, és ezt az örömhírt nyomban meg is osztotta Károlyval.

– Kovács úr! A felesége túl van az életveszélyen, és a mai nappal a gyógyulás útjára lépett.

Károlyon földöntúli boldogság lett úrrá.

– Gyerekek! Visszakaptuk édesanyjátokat! – És majd' szétfeszítette a túlradó boldogság.

Ekkor Tamás, a kisebbik gyerek szólalt meg könnyek között.

– Nekem nem kell karácsonyra semmi. Itt van nekünk Anyu.

A nővére pedig buzgón bólogatott.

– Helyes, öcsi. Anyu a legszebb karácsonyi ajándék!

■ LEPSÉNYI BÁLINT

Ajándék vonat

Álmosan kattogott a vonat kereke. Amerre a szem ellátott, minden ülésen jól öltözött urak, dekoratív hölgyek, s imitt-amott pár gyerek is. A csomagtartókon táskák, bőröndök, különféle holmik kaotikus halmaza. Különből érkezett a szerelvény, s tartott a főváros felé, robogását csak ritkán szakította meg pár jelentős állomáson.

A férfi Győrben szállt fel; elegáns szövetkabát, öltöny s divatos cipő jelezte tulajdonosa egzisztenciáját. Megtehetné volna, hogy autójával menjen Pestre, mint életében megannyiszor, de ma valahogy nem volt kedve hozzá, leginkább talán társaságra vágyott.

Különösképpen nem szeretett ugyan beszélgetni, de kedvelte mások társalgását hallgatni, véleményt formálni magában emberi sorsokról, dolgokról. Különbben is, az utazás számára már gyermekkor óta egyet jelentett „a nagy kalanddal”. Most is derűsen gondolt vissza a régi, kedves gőzösökre, a nyitott peronú kocsikra, a restik jellegzetes illatára, a családi utazások feledhetetlen varázsára...

Talált magának egy üres helyet, de mivel semmi érdekes nem történt körülötte, rövidesen arra az elhatározásra jutott, hogy iszik egy kávét a büfékocsiban. Odafele szembetalálkozott az ismerős jegykezelővel, ám csakhamar túlesett ezen a procedúrán is, mert foglalkozásából adódóan szabadjeggyel utazhatott. Kávécsészéje viszont rövidesen önálló életre kelt, mikor a soron következő állomáshoz közelítve a szerelvény erős fékezésbe kezdett, s kipillantva az ablakon, szeme megakadt a közeli bevásárlóközpont autóáradatán.

„Persze-persze, mindjárt itt van a karácsony!”

S ezzel agya át is váltott tervezett

mai programjára: „Milyen ajándékot vegyek?” Végiggondolta az összes lehetőséget, de rendre mind elvetette. „Hisz mindenük megvan, mit tudjak már megint adni nekik?! Semminek nem tudnak örülni!” – legyintett lemondóan. Ettől aztán elöntötte a tanácstalanság érzése.

Ekkor felhangzott az utastájékoztató hangja: „Tatabánya állomás következik, a szerelvény pár perc múlva továbbhalad!”

Hirtelen eldöntötte, hogy leszáll. Borostás ember álldogált a feljárati lépcső mellett. Üres tekintettel bámulta a világot, nem nézett rá határozott pillantással senkire sem. Régotha megszokta. Egyébként is kicsit ziláltan érezte magát, holott nem az első mozgalmas éjszaka állt már mögötte, de a tegnapi főként zajosan telt.

Délelőtt felvette a segítyt, aztán összeakadt pár régi ismerőssel, és miután tetemes mennyiséget fogyasztottak el közösen a hegy nemes levének jóindulattal sem nevezhető folyadékából, bódult álomba merült.

Nem volt sem fiatal, sem idős, inkább ama köztes korban volt, amely sem ide, sem oda nem illeszhető. Ahhoz még fiatal volt, hogy nyugdíjba menjen – a bányá leigazolt húsz és fél évet –, ahhoz viszont idősnek érezte magát, hogy valami újat próbáljon. Vagy tán inkább gyengének. Így, miután az asszony odébbállt, gyerekük pedig nem volt, maradt a semmittevés. Némi alkalmi munka, kisebb-nagyobb zűrök, mikor mi adódott.

Imént épp szerencséje lett; egy utcabeli fodrászlánnyal találkozott, aki megkérte, hogy vigyázzon négy lábú kedvencére, míg ő beszalad a boltba. Most tehát ez ügyben serénykedett, pontosabban álldogált, remélve, hogy legalább egy százás üti a markát érte.

A leszálló elegáns utas egyenesen megcélolta a lépcső melletti büfét, üdítőt kért, majd komótosan kijebb sétálva megállt, pont a borostástól nem messze. Rágyújtott. Némi tipródás után a borostás is kért egy szálát, s kapott.

Csakhamar szóba elegyedtek. Jó pár mondat után a borostás szerényen célozgatni kezdett szomszágára, mire a másik hozott neki is egy italt, s míg emez kezdte jobban szemügyre venni a jól öltözött férfit, csodálkozása nőttön-nőtt. Szállás arca szinte meglágyult mondatától, majd hirtelen feltört belőle a kérdés:

– Te olyan más vagy, mint a magad fajta emberek! Mitől vagy ilyen?

Az elegáns csendesen elmosolyodott.

– Nem vagyok más – felelte –, csak hiszek Istenben.

– Azért, mert neked biztos szép életed volt mindig – mondta a borostás.

– Nem, ha arra gondolsz, hogy nem voltak és nincsenek gondjaim. De mindig hiszek benne, hiszen szeret, és neki hatalma van segíteni.

– És engemet is megsegíthet és szerethet? – jött az újabb kérdés.

– Igen. Ha akarsz hinni Istenben, soha nincs későn! – szólott az utas. Majd lassan, idáig zsebben tartott bal kezét előhúzza, odacsúsztatta a borostás kezébe a karácsonyi ajándékra szánt vaskos borítékját.

A hangszóró megszólalt: „Figyelem, gyorsvonat érkezik Budapestről a negyedik vágányra, tovább közlekedik Győr felé!”

Az utas biztos léptekkel indult a vonathoz, felszállt, s a dallamos zakatolást lassan elnyelte a pára-könnyes, decemberi köd.

■ MITYKÓ ANDRÁS

TERHES SÁNDORNÉ: ÁLDOTT KARÁCSONY

Karácsonyi jegyzetlapok

Advent. Az első vasárnap mély csendje. Nemrég fejeztük be a fenyőkoszorút, szép és egyszerű. A várakozás perceit megtöri a hirtelen jött hóesés. Mint fölszakadt égi dunnából, sűrű pelyhekben hull a hó. Az ezüst láng az ablak felé hajladozik, talán versenyre kel a kavargó széllel.

„Isten és teremtés, Isten és ember viszonyának – írja *Pilinszky* –, jelenlétének, realitásának erre az új, vadonatúj megélésére szóló meghívás számunkra az adventi időszak. Olyan hajnal, melynek napja emberi és teremtményi sorsunk legbensőbb magjában kel fel, de épp bensőségségével képes értelmet adni az időnek.”

A mindenség, amely eddig a titkok nyelvén beszélt, ezentúl a szeretet meleg szavával szól. És örök ösvényre hív bennünket, hogy eljussunk a lélek békéjéhez.

Karácsony. Jézus megszületése. Szent pillanat: Isten Fiának emberre válása, szeretetének szétáramlása a nagyvilágban. A betlehemi istálló feletti csillag azt mutatja, hogy lent, a földön valami fontos történt. Lobogtatja ezüst fényét, hogy lássuk mi is a csodát. A kis Jézus fekszik a jászolban, fekhelye hús szalma, párnája édesanyja karja, kopott szőrű ökör és lógó fülű szamár melengeti lehetével. Pásztorok topognak az ajtó előtt, az egyik halkán énekelni kezd...

Jézus születése. *Ghirlandaio* képét nézem, a szebbnél szebb ábrázolások közül is kitűnik egyszerűségével, finom szövési vonalaival. A térdeplő Mária arcát általragyogja az öröm, a kised szenderegő mosollyal fekszik.

Most veszem észre, ahogy közelebb hajlok az albumhoz: az ökör és a szamár beszélget. Szinte hallom a szavakat a beszűrődő hajnali fényben: „Nem látod, didereg a csöppség – mondja a csavaros szarvú ökör. –

Jézus nyilvános fellépéséig alig tudtak létezéséről. Régóta foglalkoztat ez a kiszakadt idő: a nappali fényességgel betöltött éjszaka. Mi történt? Valaki közel hajolt a bölcsőhöz? A botjára támaszkodó, csillagtitkokat értő öreg bizonyára tudta: Messiás született!

Litea könyvesbolt. Aki szép és ritka ajándékot akar adni karácsonyra, keresse föl a budai üvegpagodát. Ha szerencséje van, a nagyszívű könyves asszonnyal, *Bakó Annamáriával* is találkozhat. Biztos talál valami különös kötetet, s mellé jó szavakkal is elhalmozzák.

„Nekem csodálatos emlék a csendes zalai falu, Bánokszentgyörgy – emlékezik. – Apám körzeti orvos volt, anyám irodalomtanárnő.” És idézi a téli esteiken összejáró asszonyokat, unitárius hitét, imádságát. Mindig megköszöni Istennek, hogy két szép, egészséges gyermeket adott neki, és van két tündér unokája is...

„Régen fehér karácsonyok voltak – folytatja csendesen –, szikrázó hó, csikorgó hideg. Nekünk, idősebbeknek ez az idilli ünnep adatott, amit már csak mesekönyv-illusztrációkon lát az ember. A misztérium, hál' Istennek, megmaradt. És kell is, hogy szeretettel magunkba tudjuk fogadni Jézust. Fel tudjuk fogni: Jézus születésével és eljövételével valóban megváltásban van részünk.”

Ruszwurm. Az ország leghíresebb cukrászdájának volt tulajdonosát, *Lili* néni fedezem föl. Fiatalosan mozog, kedvesen, szelíden beszél kilencvenedik születésnapjáról! És a régi karácsonyokról. „Már novemberben elkezdődött a munka – mondja mosolyogva –: a bonbonok, a szaloncukrok készítése és csomagolása. Karácsonykor sült a sok bejgli, diós és mákos, ami gyorsan el is fogyott. Újévkor készítettük a grillázsmalacot, ezüst cu-

kíván mindenkinek – az egész esztendőre.

Gyerekkori karácsonyeste. Emlékeimet a négyéves fiúcska mondja: de szép volt a betlehemesek házról házra járó csapata, a délutáni gyémánt hóesés, a vésárhelyi kis evangélikus templom istentisztelete! A kised Jézus születésével hitem is világra szökken, és nem múltó élménnyé magasztosult. Ehhez persze apám háborúban megszenvedett istenszerete is kellett, anyám sugárzó valláosság. Hányszor elmondta: mindannyiunk útján ott a világitó csillag, minden imádságban ott van a mi kérszünk.

Karácsony és a jeles napok közös ünneplése nemcsak az egyes embert, de az egész nemzetet gazdagítja. Csak ki kell nyújtatnunk a kezünket a testvérkezek felé. Igaz, egyre kevesebb a válasz elvilágiasodott életünkben, de keresnünk kell, tenni és adni szüntelenül a karácsonyi születés fölragyogó csodájában.

Szeretevendégség. Szegedi evangélikusok között. Ítéletidőben, hiszen a kis templom déli harangszava után hullani kezdett a hó. Azután dőlt, szakadt az örvényes szélben. Órák alatt annyi leesett, mint másrok heteken át. Mégis jöttek az emberek, az asszonyok kezében becsomagolt finomságok: különleges, ízes sütemények. És *ifj. Cserháti Sándor* lelkész uram töltötte a forró teát, hogy fölmelegedjünk.

Imádság, zsolttáros ének után fölolvastam istenes kötetemből. Nehéz volt válaszolnom a kérdésekre, mert szüntelenül egy kedves, fiatal párt figyeltem. Gyermeket vártak. A férfi keze mosolyos felesége keze fölé; együtt szinte betakarták óvna a kismama hasában szenderegő magzatot. Ilyen gyönyörű, féltő mozdulatot régen láttam. Talán egymásba fonódó ujjai vitték az üzenetet: „Maradj még, ne siess! Néhány nap, és itt a szenteste!”

Két óra után indultak haza, de sokan maradtak még és beszélgettek. Azután búcsúzkodtunk, mondogattuk szeretettel: „Boldog karácsony! Istentől áldott új esztendőt!”

Karácsonyi vers. Meggyújtom az utolsó gyertyát. Könyveket veszek elő, kedves költőimet keresem. *Adyval* kezdem most is, azután *Babits* következik, a magányos *Juhász Gyula*, *Áprily Lajos*. Fölzeng *Weöres Sándor*: „Ó fényesség / ó békesség / ó dicsőség / ó karácsony.” *Rónay György*, *Pilinszky János*, *Nagy László*...

Keveset idézik, én magam is sokszor feledek az erdélyi *Kányádi Sándort*. *Isten háta mögött* című versében a panasza és a remény szavai váltakoznak: „üres az istálló s a jászol / idén se lesz nálunk karácsony / hiába vártok / nem jönnek a három királyok // sok dolga van a teremtnök / mindenkivel / sem törődhet / messzi csillag / mindentüvé nem világíthat // megértjük persze mit tehetnénk / de olyan sötétek az esték / s a szeretetnek / hiánya nagyon didereget // előrelátó vagy de mégis / nézz uram a hátad mögé is / ott is lakoznak / s örülnének a mosolyodnak.”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Üzenet

Már majdnem minden betűt megtanultak. Szeretett az iskolában lenni. Jobban szeretett, mint régi, szakadt ruhákban anyával kiülni a lépcsőre és szomorúan nézni a mellettük, felettük elhaladó néniére és bácsikra.

Most már hideg is volt, így mindig örömmel szaladgált egy kicsit, ha lehetett, és nézte a nagy, fényes kirakatokat, az önműködő ajtón (nagyamama úgy mondta: ótómata) ki- és beözönlő embereket, kerülgette az árusok bódéit, és bele-beleszagolt a sült gesztenyés, szagos szappanos, mézeskalács-illatos levegőbe.

Anyá nem szerette, ha ott báméskodik, mindig azt mondta: „Ott minden drága, nekünk az nem való. Gyere, te leány, onnét.”

Régen kipróbálta már, hogy tud az ablakra is rajzolni. Csak oda kell lehelni, és az ujjával mindent le lehet rajzolni, mintha rajzlap meg ceruza lenne. Rajzolt hát az ajtó mellé, ahol olyan sokan jönnek-mennek, mindenfélék. Fenyőfát, hóesést; szarvast is próbált, de az nem nagyon sikerült. Rajzolt még csillagot is, olyat, aminek farka van (a nagy azt mondta hogy az az üstökös), meg angyalt, kettőt is.

Végül, hogy az emberek tudják, miért van ott a rajz, és örüljenek, ákombákomb betűivel aláírta: boldog karácsony!

■ K. I.

HETI ÚTRAVALÓ

„Örüljétek az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljétek. Az Úr közel!” (Fil 4,4-5)

Advent 4. – egyben karácsony – hetében az *Útmutató* reggeli, ünnepi s heti igéi emberszerető Istenünk közénk jövetelének örömhírét közlik: érkezik a Megváltó – örvendezetek! „Lelkünk sóvárogva várja az Urat, mert óbenne örül a mi szívünk.” (Zsolt 33,20.21; LK) „A Seregeknek Ura, ő a dicsőség Királya.” (GyLK 685) Mária így énekel: „Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt...” (Lk 1,46-47; lásd EÉ 38) Örömről alapja az Úr közelsége: „...Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” (Fil 4,7) Szenteste Isten elküldte Fiát, s „megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit 2,11). Máté tömören tudósít a prófécia közeli beteljesedéséről, s az Úr angyalát idézi: „József, Dávid fia... [Mária] Fiút fog szülni, akit nevez el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népet bűneiből.” (Mt 1,20.21) Benne velünk az Isten! „Ez a Jézus Krisztus a mi Urunk...” (Róm 1,4) Isten szeretetének ünnepén „az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét” (Jn 1,14); a testté lett Igében Üdvözítő született ma nektek! Ezt a nagy örömet hirdette az Úr angyala a pásztoroknak a mezőn, kik elmentek, láttak, hittek, hírnökké lettek. „A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Isten mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megüzente nekik.” (Lk 2,20; lásd 10.11 v. is.) „Ha Krisztust helyesen akarod értelmezni és igaz valójában leírni, akkor arra kell figyelned, ahogy az angyal teszi. Szerinte a Krisztus = nagy öröm!” (Luther) Pál örömhíre ez: „megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete”, és „az ő irtalmából üdvözített minket” (Tit 3,4.5). Isten szeretete ma is új életre indít. „Akik pedig befogadták [a testté lett Igét], azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében...” (Jn 1,12) Isten tökéletes kijelentése e végső időkhöz Fia által történt: „Ő Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása...” (Zsid 1,3) István vértanú ünnepén emlékezzünk a hittel és Szentlélekkel teljes, megkövezett diakónusra, mert: „Drágának tekinti az Úr híveinek halálát. (...) Hálaáldozatot mutatok be neked, és az Úr nevéet hirdetem.” (Zsolt 116,15.17) János apostol és evangélista ünnepén ő ír nekünk igaz szeretettel: „...azt írom, ami kezdettől fogva a miénk volt: hogy szeressük egymást.” (2Jn 5) Az aprószentek ünnepe a gyermekgyilkosságra emlékeztet: „Amikor Heródes látta, hogy a bölcsék túljártak az eszén... megöletett Betlehemben és annak egész környékén minden kétéstendős és ennél fiatalabb fiúgyermeket...” (Mt 2,16) János karácsonya: „...ha így szeretett... Isten, akkor mi is... szeressük egymást. (...) És mi láttuk, és mi teszünk bizonyosságot arról, hogy az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül.” (1Jn 4,11.14) S Tamás ünnepe: „Én Uram, és én Istenem!” (Jn 20,28) „Jézus Krisztus, dicsőítéssel, / Hogy érettünk megszületett, // Isten tette mindezeket, / Hogy lássuk, mennyire szeret.” (EÉ 154,1.6) Látod?

■ GARAI ANDRÁS

DOMENICO GHIRLANDAIO: A PÁSZTOROK IMÁDÁSA

Gyere, szuszogjunk rá, hátha fölmelegszik!” És oldalba böki kicsit lassú felfogású barátját.

A fölismerés igaza. Az angyal csak kijelenti Jézus születését. Nem mondja ki, nem magyarázza. „A pásztorok elmennek – írta *Ritoók Zsigmond* professzor –, és értelmezik a jelet.”

Az emberek nem kísérték figyelemmel a betlehemi gyermek sorsát.

korkaszemekkel várta a vendégeket.” Azután a meghitt vacsorákat említi, a rántott halat, a krumplisalátát sok hagymával.

„Gyönyörűek ezek az összejövetelek – komorodik el az arca –, de a régi, fájó esték is eszembe jutnak. A háború, amikor az óvóhelyre lementünk, és égett a karácsonyfa.” A többi az mind szép volt. Az unokák arcát figyelni, hallgatja a kedves szavakat. Ilyen boldog, békességes estéket

PALACKPOSTA

Figyelem és felelősség

Ez év április 12-én került elő az a néhány sor, melyet a *Copious* nevű hajó kapitánya még 1905-ben zárt üvegbe és dobott hajójáról a hullámok közé. 97 év és 309 nap után a palackposta célhoz ért, újabb segítséget nyújtva a tenger áramlásait vizsgáló tudósoknak.

Az üzenetek világában élünk: évente körülbelül hatbillió SMS-t küldünk egymásnak. Kialakult és folyamatosan bővül a fiatalok sajátos SMS-nyelve, melyet már a szülők sem értenek teljesen, és adódott már számtalan félreértés abból is, hogy az üzenet rossz telefonszámra érkezett. A tudomány, a technika pedig folyamatosan gazdagítja, bővíti a kommunikációs eszközök kínálatát. Ezért különösképpen is fontos, hogy felelősséggel éljünk ezekkel.

„Adventus Domini” – az Ige testté lett, Isten emberré lett. Ez az üzenet nem hanykolódott a tenger hullámain, hanem elérte a célját. Mária, József, a pásztorok és a bölcsek szívében valósággá lett az evangélium, a valóság pedig felelős emberekké tette őket. Az aggodalmat, a félelmet legyőzte a hit, annak bizonyossága, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra szolgál. A karácsonyi történetet szerette a világon emberek milliárdjai ismerik, az ismeret azonban még nem jelenti azt, hogy tudják: az üzenet nekik szól, Jézus Krisztus értük lett emberré.

Figyelem és felelősség – hallatlanul fontos értékek egy olyan világban, ahol éppen ezeknek a hiánya okoz sok feszültséget, keserűséget és haragot családokban, iskolákban, munkahelyeken. Sokan panaszkodnak szétszórtságra, eredménytelenségre, családottságra környezetünk-

ben, ezért 2012 karácsonyára készülve ne késlekedjünk odaállni a kis betlehemi gyülekezet soraiba: figyeljük az ige életünket, indulatainkat átformáló üzenetét, és legyünk hálásak, mert Isten felelősséget bízott ránk.

„Adventus Domini” – Krisztus minden emberhez közel jött. A Szentírás beszél arról, hogy Heródest nyugtalanság fogta el: a magabiztos uralkodó, akinek a kívánságait szívesen teljesítették, hirtelen bizonytalanná vált, kétségek kezdtek gyötörni, addig ismeretlen érzések kerítették hatalmukba. A kegyelmes Isten egyetlen rövid üzenete valóban felforgatta a világot azért, hogy megmutassa a hozzá vezető utat, értelmet adva ezzel minden ember életének.

Kívánom, hogy a karácsonyi találkozások, pihenésünk vagy éppen a vizsgákra készülések Isten jelenlétében legyenek áldással mindannyiunk számára!

■ BOZORÁDY ILDIKÓ

Névjegy:
Bozorády Ildikó

Családommal a Duna-harasztiin töltött hét év után 2007. szeptember 1-jétől élünk Nyíregyházán, ahol férjem, *András* a Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközség lelkészeként szolgál, én pedig a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium iskolalelkésze vagyok. Három fiúgyermekem nevelünk; *András, Péter* és *Ábel* 12, 9 és 4 évesek.

Amerikai diákok missziója Győrben

► Az Amerikai Egyesült Államokban, Kalifornia államban található Concordia University of Irvine-on tanuló diákok harminchét fős csoportja látogatott el nemrégiben a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központba.

Intézményünk több mint egy évtizede egyedülálló kapcsolatot ápol a Concordia Egyetemen, mely az evangélikus egyház Missouri Szinódusához tartozik. A partnerkapcsolat keretében a Concordiáról érkező hallgatói csoport minden második évben angol nyelvű bibliatáborot rendez-

ában és Indiában, ahol az ottani Szent Teréz Otthonban töltötték hosszabb időt.

Utazásuk célpontjává ez évben azért Győr városát és iskolánkat választották, mert a Concordia Egyetem hosszú évek óta élő kapcsolatot ápol magyarországi evangélikus iskolákkal, e sorok írója pedig –

tánc, színjátszó csoport, kézműves-foglalkozás és társasjátékok, valamint sport várta a péterfys diákokat, hogy ismerkedhessenek, beszélgethessenek az amerikai egyetemistákkal. Pénteken este az iskola aulája táncszállá vált, és magyarok, amerikaiak vidáman tanulták, együtt járták a magyar néptáncokat.

Szombat délután vacsorára hívták a magyar családok a vendégeket. Az estét követően sokak véleménye volt, hogy nemcsak magyarországi tartózkodásuk, de az egész világ körüli utazásuk csúcspontja ez az alkalom volt, amikor részeseivé válhattak egy vendégzertő magyar család életének.

A második héten a kaliforniai csoport egy szép zenés műsorral kedveskedett az Evangélikus Szeretetház lakóinak. Nyolc tehetséges péterfys gimnazista segítségével lehetőség adódott egy kis beszélgetésre az idős emberekkel.

A csoport győri programjának lezárásaként újra összegyűltünk az Öregtemplomban, közösen megfogalmazott imával hálát adva Istennek az együtt töltött időért. Iskolánk igazgatója, *Hallgatóné Hajnal Judit* búcsúzott imával a fiataloktól (*lásd keretben, írásunk alatt*), és adott hálát szolgálataukért.

Sok-sok felemelő pillanata volt ennek a két hétnak. Amerikai társaim, magyar diákjaim is megosztották velem érzéseiket, gondolataikat. Egyik alkalommal amerikai ismerősöm izgatottan mesélte, hogy egy diákkal a hitről beszélgetett, arról, hogy Jézus halála és feltámadása hogyan vezetett vissza minket Istenhez. Csupán a magunk erejéből nem üdvözülhetünk, nem tudjuk összetört kapcsolatunkat megjavítani, csak Jézussal és Isten kegyelmével. Máskor egyik diákom próbálta elmagyarázni, mit érzett az amerikai áhítat után. Megfogalmazta, hogy ez a közös áhítat megerősítette hitét Jézus Krisztusban, és arra ösztönzi, hogy gyakorolja is azt itt, Magyarországon.

Természetes, hogy egymás kultúrájának megismerése fontos és szép dolog, de ennél is sokkal fontosabb a tudat, hogy bár egy óceán választ el bennünket egymástól, Krisztusban mindannyian összetartozunk, testvérek vagyunk.

■ BERTA-SOMOGYI

SARAH JANE,
a Péterfy jelenlegi amerikai misszionárius tanára

Magyarországon, amelyen a magyarországi evangélikus iskolák diákjai, köztük péterfys is vehetnek részt.

A partnerkapcsolat másik pillérét a Missouri Szinódus által Magyarországra delegált angol anyanyelvű vendégtanárok jelentik, akik többségükben szintén a Concordia Egyetem hallgatói voltak. Ezek az amerikai tanárok a magyarországi evangélikus iskolákban dolgoznak, tanítanak, missziós munkát végeznek, bibliaköröket vezetnek, ifjúsági csoportoknak kínálnak programokat.

A Concordia Egyetemen minden második évben hirdetik meg a *Félév a Föld körül* című egyetemi kurzust, melynek keretében a tanárok és a hallgatók együtt kelnek útra, és járják be a világot. Beleköstölnek az adott ország kultúrájába, irodalmába, történelmébe, megismerkednek nyelvvel, szokásaival, igyekeznek segítséggel meghálálni az ott élők vendégszeretét. Magyarországot megelőzően hét országban jártak már, többek között Mongóliában, Kínában, Etiópi-

volt Concordia-hallgatóként és most a Péterfy tanáraként – boldogan segített magyarországi tartózkodásuk megtervezésében, lebonyolításában.

A csoport kéthetes győri programja azzal kezdődött, hogy ők tartották a Péterfy gimnazistáinak szokásos hétfői reggeli áhítatát az Öregtemplomban. Együtt, angolul és magyarul dicsértük Istent, és a fiatalok megkapták azt az ígét (Zsid 11), amely a hét témájával szolgált: „Szuperhősök a Bibliában”.

Minden napra jutott egy-egy bibliai „szuperhős”. A diákok megismerkedhettek történeteikkel, és arról beszélgettek, vajon az ő életükre vonatkozóan mit jelenthet mindez. Először is Jézusról mint a legfontosabb hősünkről beszélgettünk, hogy mit jelent hitünk Jézus Krisztusban, s miként van jelen a hit a mindennapjainkban.

A komoly délelőtti beszélgetéseket kötetlenebb délutáni programok színesítették. Két héten át minden délután megtelt az iskola amerikai és magyar fiatalokkal: zene és

OSZTOZÓ

Nagykarácsony, kiskarácsony

Tudtad, hogy a 16. századig Magyarországon karácsonykor kezdődött az új év? Nyelvünk megőrizte ennek az emléket: december 25-ét nagykarácsonynak, január 1-jét pedig kiskarácsonynak nevezi.

„Boldog örömnapp derült ránk, / Vigadjon szívünk, zengjen szánk; / Az egész világ vigadjon, / Istenünknek hálát adjon!” – biztat bennünket közös éneklésre *Evangélikus énekeskönyvünk* 165. énekében *Christi-an Fürchtgott Gellert* (1715–1769) lipcei tanár. Mert: „Az idők teljességében / Nekünk Jézus személyében, / Im, Üdvözítőnk született, / Hogy nyerjünk örök életet.” (ÉÉ 165,3)

Az evangélikus lelkészcsaládból származó Gellerttel együtt mi is arra buzdítunk titeket: ne múljanak el úgy az ünnep napjai, hogy a karácsonyfa tövében kuporogva vagy a terített asztal körül ülve ne lapoznátok fel – a Szentírás mellett – *Evangélikus énekeskönyvünket* is (digitális változatát itt találjátok meg: enekonyv.lutheran.hu), és ne kelténétek életre belőle legalább egy dallamot.

A családi örömmelzésbe hivatásos muzikusokat is „bevonhattok”. *Szokolay Sándor Magyar karácsony* című hanglemeze eredetileg 1981-ben jelent meg. A magyar karácsonyi énekek és a népi betlehe-

mesek megszólaltatásában – az evangélikus zeneszerző vezényletével – a *Székesfehérvári (Volán) leánykar* (karigazga-

tó: *Hartyányi Judit*), a *Lutheránia* énekkar (karigazgató: *Wettler Jenő*), a *Magyar Állami Hangversenyzenekar*, valamint *Trajtler Gábor* (orgona, csembaló) működött közre. A Hungaroton Records 2010-ben CD-n is kiadta az összeállítást.

„Jingle bells, jingle bells...” – harsog a rádióból hetek óta. A számtalan feldolgozásban ismert slágert az egyik legnépszerűbb karácsonyi dalként játsszák, noha *James Lord Pierpont* (1822–1893) eredetileg háladási ünnepére vagy egyszerűen csak a Massachusettsben írt 1850-ben. Hét évvel később *One Horse Open Sleigh (Egylovos szán)* címmel jelent meg.

A lovas szán nem mindenki számára elérhető, de egy „mezei” szánkó majd’ minden

háznál akad. Ha mégsem, akkor végy egy műanyag zsákokat, tégy bele egy puha párnát, vagy tömd ki szivaccsal, tollal, és azt tedd a feneked alá. Persze ez esetben még fokozottabban figyelj a testi épségedre! A biztonságos szánkózás-hoz jó tanácsokat találhatsz a www.kamaszpanasz.hu/hirek/mozgas/4331/szankozas link alatt.

Ha hóhiány miatt meghúszul a téli szüneti szánkós multság, rendezetek morzsapartit a barátokkal. Ha nem maradt a menüből, mégis olyan nyalánságot szeretnél vinni, ami nemcsak gyorsan kész, hanem még az ünnepet is idézi, készíts mákos gubát.

A mákos guba eredetileg karácsonyi étel volt, és abban a hiszemben sütötték, hogy a sokszemű mák sok szerencsét, sok pénzt hoz az új esztendőben. Hagyományosan kelt tésztaból készül, de ma már leggyakrabban szikkadt kifli alkotja az alapját. A kifliket karikára vágják, leöntik vaníliás cukorral ízesített forró tejjel. Miután a kifli fölszívta a tejet, megszórják cukros mákkal, és azonnal tálalják, vagy előtte tepsiben kicsit átsütik.

Tuti receptet szeretnél? Édesanyád vagy a nagyid biztosan szívesen megosztja veled, ő hogyan készíti!

■ JUDIT

A hit bátorsága

Interjú dr. Kamp Salamon karnaggal

► A Károli Gáspár-díjat vehette át október 31-én, a reformáció emléknapján Balog Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől és Hoffman Rózsa oktatásért felelős államtitkártól dr. Kamp Salamon karnagy, zenepedagógus kimagasló eredményeiért. A Lutheránia ének- és zenekar vezetőjével, egyházunk országos egyházzenei igazgatójával Karácsony – egyszersmind a hagyományos Karácsonyi oratórium előadás – közeledtével beszélgettünk.

– A vérbeli zenészt valószínűleg már néhány éves korában rabul ejti a dallamok világa. Ön miként került először kapcsolatba a zenével?

– Szeretettel emlékezem vissza hirtai gyermekéveimre, hiszen itt ismerkedtem a zenével, itt tanultam zongorát és orgonát Gerényi Salamonnál, akinek irányítása alatt az iskolai ének- és zenekar munkájában is részt vettem. Az elhivatottságot tőle és gyülekezetünk kántorától, Kuncz Salamontól tanultam. Különleges megtiszteltetés volt, ha a vasárnapi istentiszteleten maga mellé engedett az orgonához, miközben ő tiszta, szép hangjával, biztos énekével vezette a gyülekezetet. Elhivatottságának alapja a Krisztusba vetett mély és komoly biblikus hite volt.

Kuncz Salamon beszélt nekem először a Lutherániáról, Weltler Jenőről, Zalánfy Aladárról és Peskó Zoltánról.

mények között. E megszállásra felébred az ember eredeti lényé, szomjúsága a legvégső, legigazabb dolgok iránt. És vágyakozása a középponti rend felé irányul. Ezért a tökéletességre való törekvés nem álom, hanem élet! Az Isten teljességének mértéke.

Johann Sebastian Bachnak az alkotás során – és ez teljes életművében megfigyelhető – inkább a tökéletesség, mint a szépség lebegett a szeme előtt. A szépséget úgy tekintette, mint a tökéletesség vonzerejét, mint a részek ideális, matematikai viszonyaitól való függőséget, mint rendezettséget, mint harmóniát.

Bach művészetében mégsem a szinte kimeríthetetlen változatosság, nem maguk a formák, még csak nem is a forma tudása, azaz a mérték és tudatosság, hanem a formákat megvilágító jelentés, a belülről vetett fény a megrendítő. Ezért érezzük oly igaznak Pilinszky János szavait: „Irigyelnünk kellene művészetét, de mert tökéletes, csak szeretnünk lehet.” Az az örömteli tény, hogy Bach lutheránus volt, lehetővé teszi számunkra a bachi bizonyosságtétellel való teljes szellemi és érzelmi azonosulást.

– Ön oktat a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyházzene tanszakán, a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Művészeti Karán. Jelentős karriert futott be, számos díjat, elismerést kapott. Mit jelent az életében a tanítás, a fiatalok nevelése?

– Jelenleg a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán a Zenei Elméleti, Karvezetés és Kórus Tanszék vezetője, habilitált egyetemi docense vagyok. Tanítottam és tanítok zene-

A művészképzés rendszerében nem szabad szem elől tévesztenünk a teljes európai zenei fejlődés korszakainak transzparens és átfogó ismeretét, a „gondolkodó szemléletet” és a tudományosságot.

A PTE Doktori Iskolája mellett, ahol témavezető tanárként oktatok, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Doktori Tanácsának vagyok tagja, és az intézmény doktori iskolájában Az interpretáció és analízis J. S. Bach művészetében című kurzust vezetem.

– A Deák téri evangélikus templomban a Lutheránia ének- és zenekar – melynek Ön a karnagya – rendszeresen tart kántátazenes istentiszteleteket.

– Meggyőződésem, hogy a Lutheránia munkája az isteni szeretet fényében áll. Ezért állított Urunk mindenkor olyan szellemhordozó embereket az együttes élére, akik maguk is vallották a Hamvas Béla-i tanítást: „Mű az, hogy van valami, ami az életnél több, és az életet ezért oda kell adni. Nem azért, hogy megmaradjon, hanem azért, hogy legyen. De az örökben legyen.”

Ilyen ember volt számomra mindenekelőtt Weltler Jenő, akinek Bach zenéje sohasem csupán hangverseny volt, hanem egy életen át tartó felkészülés az örökkévalóságra. Tudta, hogy a művészetben nem arra a kérdésre kapunk választ, hogy mit kell mondanunk, vagy mit kell tennünk, hanem hogy miképpen kell élnünk, mert a zenében tapasztalja meg az ember, mi az élet harmóniája.

Hartán kaptam Isten ismeretét, a szülőföld és a művészet szeretetét is. Hálás vagyok ezért az örökségért és a tanításért, mely ejtettatott annak felismerésére, hogy a művészet nem cél, hanem eszköz, de olyan eszköz, amely az üdvösségre vezet. Az üdvösség pedig nem más, mint meglátni az Istent színről színre.

– 2004-ben megjelent magyar fordításban is Christoph Wolff Johann Sebastian Bach – A tudós zeneszerző című könyve. Ennek a könyvnek Ön ellenőrizte a fordítását. Doktori disszertációjában is Bach életművel foglalkozott. Alapítója és elnöke a Magyar Bach Társaságnak. Milyen üzenete van a lutheránus Bach zenének napjainkban?

– Bach zenéje az embert egzisztenciájában szólítja meg, abban, ami gyermeki és romlatlan marad mindenben mindig és minden körül-

elméletet, szolfézszt, partitúraolvasást és vezénylést. Emellett a Pécsi egyetemi zenekar és az egyetemi kórus munkáját is irányítom.

Az elméleti tárgyak oktatását fontosnak ítélem az énekes és hangszeres hallgatók esetében is, hiszen a zeneelmélet a hangzó anyag szellemi és fogalmi megragadására irányul. Az elméleti gondolkodás mindenkor befolyásolta az alkotói folyamatokat, és összekapcsolódott a szerzői gondolkodással, különösen az európai zene fejlődésének folyamatában. Ebben az értelemben elmélet és gyakorlat elválaszthatatlanul összefonódik. Fontos, hogy a zene úgy jelenjen meg a hallgatók tudatában, mint akusztikai anyag és szellemi, lelki tartalom elválaszthatatlan egysége. A zenét ez a szellemi tartalom köti össze az általános kultúrtörténettel és szellem-történettel.

– Karácsony közeledtével szót kell ejtenünk az oly népszerű Karácsonyi oratórium előadásokról is.

– A Lutheránia szeretetközösség, amely Bach zenéjének megszólaltatásával tesz bizonyosságot hitéről Isten dicsőségére. Ezért vannak kántátazenes és istentiszteletek az egyházi eszterendő szép rendjébe illeszkedően, ezért rendezzük meg évről évre a budapesti Bach-hetet, és ezért alapítottuk meg éppen itt, a Deák téren a Magyar Bach Társaságot is.

Hagyomány, hogy a nagyhéthez kapcsolódóan előadjuk a János-passiót, advent negyedik vasárnapján pedig a Karácsonyi oratórium egy részét. Idén sem lesz ez másként: december 23-án 18 órakor az I–III. kántáták, 2013. január 20-án pedig a IV–VI. kántáták lesznek hallhatók. Mindenkit sok szeretettel várunk előadásainkra.

■ HETESSY CSABA

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

A Spillenberg család ötvösművészeti remekei a Szepesség evangélikus egyházában

► Egyes tárgyak történetét végigkísérve családok, közösségek sorsát is megismerhetjük. A művészeti alkotások történetének nyomon követezése számos olyan adattal, ismerettel gazdagíthat minket, amely nemcsak a családtörténetnek, de az egyháztörténetnek is része. A tárgyakon szereplő címerek, évszámok, feliratok fontos információkat hordoznak.

■ DR. SPILBERG-DIÓSZEGI GYÖRGY ANTAL

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

A magyarországi barokk kor Szepességének evangélikus egyházi világából három olyan ötvösművészeti alkotás is fennmaradt, amely a 17–18. századi lőcsei evangélikus Spillenberg család tagjainak egyházukhoz való ragaszkodását és adományozó lelkületét példázza. E három remekmű megalkotásának időrendjéhez igazodva a család nevezetesebb tagjainak életébe s az egyház világába is bepillantást nyerhetünk.

Selmecbányán 1659. szeptember 21-én vette feleségül a lőcsei orvos, Spillenberg Dávid (1627–1684) Reuter Zsuzsanna Reginát, aki jelentős selmeci evangélikus családok leszármazottja volt (édesapja, Georg Ulrich Reuter arany- és ezüstművész részvényeinek tulajdonosa, az osztrák főhercegi család belső tanácsnoka volt). Spillenberg selmeci bányarvosai működése adalék ahhoz is, hogy már e korban komoly tudományos keretek között folyt itt a bányaművelés, s ennek jegyében a bányászok egészségének megvédése érdekében Selmecbányán bevezették a munkásfelvételnél az orvosi vizsgálatot.

A lőcsei orvosdoktor és Reuter Zsuzsanna Regina házasságkötésének művészeti emléke egy – később a lőcsei evangélikus egyháznak adományozott – aranyozott ezüstkupa: fedele belső felén található a zománcos festésű (zomántechnikával készített) Spillenberg-címer és a Reuter-címer együttes ábrázolása. A kettős címer-ábrázoláson az eredeti Spillenberg-címernek valójában a tükörképe (jobb helyett balra forduló oroszlán) látható: ennek magyarázatát a szerető férj kedves gesztusában lehetjük meg, hiszen így az egy zománcképből való megjelenés okán tulajdonképpen az újdonsült ifjú pár címerei is szeretettel néznek „egymás szemébe”.

E nevezetes kupa később a Felvidéken ismert Újházy családhoz, majd tőlük az evangélikus egyházhoz került. Spillenberg Dávid egyetlen, ugyancsak Dávid nevű fiától való unokája, Zsuzsanna 1706. április 27-én Lőcsén férjhez ment nemes roznóbányai ifjabb Újházy Jánoshoz. A kupa talpán lévő felirat tanúsága szerint 18. századi leszármazottjuk, Újházy János Vilmos tábornok adományozta a lőcsei evangélikus templomnak a kupát, ezért ma már Újházy-kupa néven ismert.

Ifjabb Spillenberg Dávid (1662–1703), aki apjához hasonlóan ugyancsak orvos volt Lőcsén, szintén adományozott egy ötvösművészeti alkotást az evangélikus egyháznak. A Jénában, majd Leidenben tanult jeles orvos 1685-ben lett Lőcse főorvosa. A Felvidék főnemessége és a vagyonos polgárság is nála kereste a gyógyulást. Nevezetes betegek között volt gróf Károlyi Sándor is. 1686. november 19-én vette feleségül a lőcsei Schubert Zsuzsannát, Schubert Bertalan evangélikus posztókereskedő és szenátor leányát.

evangélikus egyház hívei is csak kivételes alkalmakkor tekinthetik meg.

Az ötvöstörténet ismer egy 1736-ban készített Spillenberg-kelyhet is, amelyre a Spillenberg és a Radvánszky család címereit vésték: legifjabb Spillenberg Dávid (1687–1750) és felesége, Radvánszky Fruzsina – a Rákóczi-szabadságharc egyik nevezetes evangélikus vezetőjének, Radvánszky Jánosnak a leánya – közös adománya volt e tárgy a toporci evangélikus egyház számára. Napjainkra sajnálatos módon nem lelni a nyomát, talán a II. világháború során tűnhetett el. A múlt ezen darabjaira visszatekintve megfogalmazódik bennünk a gondolat, hogy életutunkon bennünk a gondolat, hogy életutunkon a méltó ősök követése lelki értelemben is feladat.

A szerző jogtanácsos, családtörténész, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság titkára

Istentiszteleti rend • 2012. december 23.

Advent 4. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Jn 1,19–28; Ézs 52,7–10. Textus: 2Kor 1,20–22. Énekek: 137., 134.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Agod Anett; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 6. dr. Agod Anett; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193. de. 9. Veperdi Zoltán; Sarepta, II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Veperdi Zoltán; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. dr. Csepregi Zoltán; du. 4. (bibliodramatikusan gyerekkarácsony); Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Deák tér, V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. (Bach: Karácsonyi oratórium) Smidéliusz Gábor; Fasor, VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; du. 4. (gyerekkarácsony) Pelikán András; Józsefváros, VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Románné Bolba Márta; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Románné Bolba Márta; Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Rozs-Nagy Szilvia, liturgus: Muntag Lőrinc; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) Schulek Máttyás; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Missura Tibor; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf-Balogh Melinda; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kovács Viktor; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Ponicás Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46. de. fél 11. Vető István; du. 4. (gyermek karácsonya) Halász Alexandra; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kovács Áron; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Kende K. Péter; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Kende K. Péter; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Éva; du. 4. (gyerekkarácsony) Széll Éva; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Éva; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Máttyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Hokker Zsolt; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Pilisvörösvár (református templom) du. 2.; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Fabiny Tibor.

Istentiszteleti rend • 2012. december 24.

Szenteste. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 1,20b–23; Ézs 9,1–6. Textus: Róm 1,1–7. Énekek: 150., 154.

Budavár, I., Bécsi kapu tér du. 4. (úrv.) Bence Imre; du. 6. (német) Johannes Erlbruch; éjfél Balicza Iván; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé du. 5. Gertrud Heublein; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. du. fél 3. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. du. 2. Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér du. 4. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. du. 4. Solymár Péter Tamás; Deák tér, V., Deák tér 4. du. 4. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; Fasor, VII., Városligeti fasor 17. du. 4. Aradi György; du. fél 6. (angol nyelvű) Scott Ryll; Szlovák gyülekezet, VIII., Rákóczi út 57/a du. 2. (szlovák-magyar kétnyelvű, családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. du. 4. Románné Bolba Márta; Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom) du. 4. Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. du. 4. Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. du. 4. (úrv.) dr. Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. du. 3. dr. Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. du. 4. Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. du. 5. Keczkó Pál; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. du. 3. (gyerekkarácsony) Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. du. fél 4. (karácsonyi orgonamuzsika); du. 4. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér du. 4. (dialógus prédikációs istentisztelet) Szabó B. András, Kovácsné Sterczler Rita; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) du. 5. Ponicás Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. du. 4. (gyermek karácsonya) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46. du. fél 5. (családi) Vető István; éjszaka 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. du. 3. Halász Alexandra; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér du. 5. Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. du. 5. Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. este 8. ifj. Zászkaliczky Pál; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. du. 4. Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. du. 3. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. du. 3. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér du. 2. Zólyomi Máttyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. du. 3. (gyerekkarácsony) Hokker Zsolt; Budaörs, Szabadság út 75. du. 6. Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) du. 4. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2012. december 25.

Karácsony ünnepe. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,1–14; Tít 2,11–14. Textus: Ézs 9,1–6. Énekek: 151., 156.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bencéné Szabó Márta; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193. de. 10. (úrv.) Gertrud Heublein; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Deák tér, V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (gyerekistentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Cselovszky Ferenc; Fasor, VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; Józsefváros, VIII., Üllői út 24. de. fél 11. (úrv.) Románné Bolba Márta; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Románné Bolba Márta; Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv.) gyerekistentisztelet dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. Gáncs Tamás; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Agod Anett; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; XIII., Frangepán u. 41. (református templom) de. 8. (úrv.) Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) dr. Szabó Lajos; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Ponicás Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46. de. fél 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Szirmai Zoltán; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Kovács Áron; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Kovács Áron; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Éva; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Éva; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Máttyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál.

Istentiszteleti rend • 2012. december 26.

Karácsony 2. napja (István vértanú ünnepe). Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,15–20 (Mt 23,34–39); Tít 3,4–8 (ApCsel 6,8–15; 7,54b–60). Textus: Ézs 11,1–9 (1Móz 28,10–13a). Énekek: 399., 163.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Albrecht Friedrich; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193. de. 10. Gertrud Heublein; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Missura Tibor; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Horváth Ferenc; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Marossy Attila; Deák tér, V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; Fasor, VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Pelikán András; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Románné Bolba Márta; Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) zenés istentisztelet dr. Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. dr. Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kovácsné Sterczler Rita; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Ponicás Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46. de. fél 11. (úrv.) Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kovács Áron; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kovács Áron; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Deák László; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Deák László; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Kulcsár Márton; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Máttyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; Solymár (református templom) de. 10. Fodor Viktor.

Összeállította: BODA ZSUZSA

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A TELEVÍZIÓBAN

Bemutatkozik a Pesti Evangelikus Egyház Deák Téri Gyülekezet

A pesti evangélikusság gyülekezetté szerveződésére II. József türelmi rendelete (1781) után került sor. A szervezés első lépéseit Pongrácz Boldizsár péteri földbirtokos tette meg, akit ebben anyagilag támogatott gróf Belezna Miklósné. A városi polgárság egy fiatal tagjának, Liedemann János Sámuel kereskedőnek, a gyülekezet későbbi gondnokának fáradságtalan munkája nyomán 1787-ben alakult meg a pestbudaiai első evangélikus gyülekezet.

Lelekészül a három nyelven prédikáló Molnár Jánost hívták meg. A gyülekezet többsége ebben az időben német ajkú volt, de egyre nőtt a szlovák iparosok, munkások száma is. A magyar híveknek havonta egy alkalommal tartottak istentiszteletet.

A gyülekezet igen hamar templomot, iskolát és paplakot akart építeni. Ehhez a telket 1792-ben kapták meg Pest városától. Először az imaterem készült el, majd 1795-ben a lelkészlakás mellett megnyílt az elemi iskola is. A templom terveinek elkészítésére Krausz Jánost kérték fel. Terveit Pollack Mihály átdolgozta, és megépítette klasszicizáló empire, palatinus stílusban.

Az alapkövetélt 1799-ben történt, az építkezés a napóleoni háborúk miatt késett, ezért a felszentelésre 1811 pünkösdjén került sor. A templom homlokzatát Hild József 1856-ban áttervezte, majd 1875-ben lebontották az életveszélyessé vált tornyot.

A 19. században sok jeles lelkésze volt a gyülekezetnek: Székács József, Ján Kollár, Győry Vilmos, akik irodalmi munkásságukról is híresek. A közösség növekedésnek indult, és a szlovák gyülekezet 1854-ben önállósodott saját templommal. A parókiaépületben található Evangelikus Országos Múzeum sok tárgyi emléket őriz ebből az időből, többek között híres evangélikusok portréit. A Deák téri iskola is ebben az időszak-

ban erősödött meg, vált középiskolává, majd a helyet kinőve 1905-ben került át a fiúgimnázium a fasori főgimnázium épületébe.

A 20. század sok változást hozott a közösség életében. Területe csökkent, több gyülekezet önállósodott.

Jelenleg a gyülekezetben az aktív élet a kis-közösségekben zajlik. Igen népszerű a Kisd-

Evangelikus istentisztelet a Magyar Televízióban
December 25-én, karácsony ünnepén 11 órától istentiszteletet láthatunk a Magyar Televízió egyes csatornáján Budapestről, a Deák téri evangélikus templomból. Igét hirdet Gáncs Péter elnök-püspök.

ák Evangelikus Óvoda, amely 1998-ban jött létre a parókiaépületben.

A gyülekezethez tartozik a Lutheránia kórus, melynek karmestere dr. Kamp Salamon, korrepetitor orgonistája Mekis Péter.

A gyülekezet igazgató lelkésze Smidéliusz Gábor, lelkészei Gáncs Péter püspök és Cselovszky Ferenc, másodlelkésze Gerőfiné dr. Brebovszky Éva. Orgonistája dr. Finta Gergely. Felügyelője dr. Sólyom Jenő.

A régiek Insula Lutheranának, evangélikus szigetnek nevezték a Belváros szívében található gyülekezeti központot. Ez a jelenlegi közösség szándéka is: hogy a felgyűlés, pi-henés, lelki megerősödés helye, oázis lehessen a nagyváros sivatagában minden istenkereső, békére vágyó számára.

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Piliscsabai Evangelikus Egyházközség

A piliscsabai evangélikusság története 1924-ig nyúlik vissza. Ekkor alakult meg Piliscsabán a Fébé Diakonisszaegyesület két helyszínen, a Béthelben és a Silóban. A diakonisszák a betiltás időszakában is végezték a hitoktatást, szervezték az istentiszteleteket.

A rendszerváltás után a Béthel Varga Gábor két évtizedes építómunkájával konferencia- és táborozóhelyévé épült ki. A Silóban Gadó Pál megalapította a mozgássérültek Önálló Élet Központját, amely sérült emberek számára biztosít lakhatási, munka- és terápiás lehetőséget.

A piliscsabai evangélikusok a Béthel Missziói Otthon fatemplomában gyűlnek össze istentiszteletre. A templom Németországból került Piliscsabára: Nürtingen-Enzenhardt településen szolgált ideiglenes hajlékként az ottani evangélikus gyülekezetet, majd 1992-ben Bolla Árpád lelkész szervezésével kamionon szállították Piliscsabára.

A piliscsabai gyülekezet 1924-től szórványgyülekezet volt. Óbudáról, majd Békásmegyerről havonta járt ki a lelkész. A kilencvenes évek közepétől a budapesti agglomeráció növekedésével sokan települtek Piliscsabára és a környező településekre, Jászfalutól Zsámbéig.

Lelek beteplepülő evangélikus családokkal gyarapodott a gyülekezet is. Sok önkéntes munkával megszervezték a rendszeres istentiszteleteket, gyermekfoglalkozásokat, nyári táborokat, keresték az evangélikusokat. Köztük

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban
December 26-án, karácsony második napján (István vértanú ünnepén) 10.04-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth rádióban Piliscsabáról, az evangélikus templomból. Igét hirdet Kézdy Péter lelkész.

Thurnay Béla nyugdíjas lelkész és felesége lelkészi, gyülekezetszervezői feladatokat vállalt.

2005-ben a kicsiny, de lelkes gyülekezet – 45 felnőtt és 45 gyermek taggal – függetlenné vált, és lelkészt választott Kézdy Péter személyében. A gyülekezet mára 220 tagot számlál, a tagságnak csaknem a fele jelenleg is gyermek. Nekik is fontos helyük van a gyülekezetben.

Istentiszteleteket a Béthel fatemplomán kívül havonta tartanak a Siló-otthonban és Zsámbékon, az ottani reformátusok vendégszeretetével élvezve. Hittanórák Piliscsabán és Zsámbékon vannak.

Két évvel ezelőtt megvalósult a gyülekezet régi álma: lelkészlakásuk is lett. Másfél éve családi napközit indítottak bölcsődés-óvodás korú gyermekek számára.

Kézdy Pétert 2000-ban szentelték lelkész-szé, családjával nyolcadik éve szolgál a gyülekezetben.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

Mesélnek a fák

► **Ahogy a több száz éves épületek, templomok falai, úgy a több száz éves, vastag törzsű, göcsörtös ágú fák is mesélni tudnának – a múlttól, eleink életéről, háborúkról és hőstettekről, a lombjuk alatt pihenő vándorokról, a hús árnyukban született versekről... Nem utolsósorban pedig fontos jelképei törekeny világunknak, hiszen évyüriükből, külső-belső sérüléseikből sok minden kiolvasható. Az időjárás viszonyosságai, a viharok és aszályok, az emberi beavatkozások mint „kéregre rótt sorok” hagynak nyomot az utókor számára.**

Bizonyára mindnyájunknak van egy-egy kedves emléke a kert végében álló gyümölcsfáról, a nagypapa által ültetett diófáról vagy éppen az iskolában szervezett faültetési akcióról.

Több gyülekezetben, családban él az a szokás, hogy az újszülött keresztelője alkalmával ültetnek egy fát, bokrot, amely emlékeztet a jó földbe hullott magra, Isten növekedést adó kegyelmi ajándékaira és arra a feladatra, amelyet szülőként, keresztszülőként kaptunk a megszületett gyermek által.

Eszembe jut a cinkotai parókia kertjében álló, közel kétszázötven

„A közvetlen környezetünkben és általában az épített környezetben élő fák fontosságára, mindennapi életünkben betöltött szerepére” hívja fel a figyelmet az Ökotárs Alapítvány *Az év fája* elnevezésű, idén harmadik alkalommal meghirdetett versenye. Erre magánszemélyek és közösségek egyaránt benevezhetik azt a fát, amely számukra valamiért kedves, fontos, és összetartó erővel bír a közösség számára.

Az idei versenyben hatvan fa vett részt, közülük tizenhárom jutott a döntőbe. A döntés során nem feltét-

éves „Tessedik-akácfa”, melynek tövében – egy odahelyezett malomkő asztalon állva – 1849 áprilisában, a tavaszi hadjárat idején *Aulich Lajos* tábornok toborozta csapatát, s adta hírül a Habsburg-ház trónfosztását. Azóta új parókia épült, a kert is átalakult, de a fa még ma is mementóul áll, hirdetve eleink helytállását, aldozatvállalását.

Tessedik Sámuel evangélikus lelkész akácfa népszerűsítő mozgalma-hoz köthető, egykor élő példányok maradványait őrzik Szarvason és Csöngén is. Ez utóbbi gyülekezetben az évekkel ezelőtt levágásra ítélt ágból egy asztalosmester egy nagy és több kisebb keresztet is készített.

lenül a fa kora volt meghatározó, hanem sokkal inkább a története, melyet szintén megismerhettek az érdeklődők. (Persze igazi matuzsálemi kort megélt „versenyzők” is akadtak.)

Az év fája címet idén az egri termálfürdő területén élő keleti platanfa nyerte, a második az – e sorok íróját is közvetlenül érintő – kajárpéci Hatos-tölgy (amely nevét a tövével elágazó, mára már csak ötágú törzséről kapta – *képiünkön*), a harmadik pedig egy szentesi kocsányos tölgy lett.

A második helyezést elnyert fa településének polgármestere elmondta: az is eredménynek számít, hogy a verseny révén sikerült szélesebb körben is megismertetni a fát, és so-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserapes Csilla
ararat@lutheran.hu

kan útra keltek a környék lakossága által kedvelt pihenőhelyhez.

Az Országos Erdészeti Egyesület (OEE) 1996-ban szintén *Az év fája* néven indította mozgalmát, melynek célja nem egy konkrét fa, hanem egy kevésbé ismert hazai fafaj megismeretése a lakossággal és az erdészeti szakmával. Ennek érdekében ismeretterjesztő programokat hirdetnek, tanulmányokat és kiadványokat jelentetnek meg. (Az egyesület két éve társult a fent említett verseny szervezéséhez is.)

2012-ben a hazai ligeterdők egyik legkorábban virágzó fafaja, a rózsafélék családjába tartozó zselence-meggy (*Prunus padus*) került a figyelem középpontjába, 2013-ban az év fája a 2001 óta védett házi berkenye (*Sorbus domestica*) lesz. A középkorban is ismert, ma már ritkán telepített faj vadon leginkább a Dunántúlon fordul elő mint erdőirtások és felhagyott szőlőskertek *hagyásfája*. Apró, alma vagy körte alakú, szotyósodó gyümölcséből Nyugat-Európában mustot készítettek, melyet az almabor javítására használtak, de lekvár, kompót és pálinka formájában nálunk is fogyasztották.

A berkenye 12-15 méterre megnövő, szép, szabályos alakú fa, fehér virágai májusban nyílnak, pihenőkeretekbe is kiváló lehet. Idén szeptemberben a Somogy megyei Telekiben egy magánkertben álló, háromszáz éves egyedlet helyi védettség alá helyezték, vagyis saját tulajdonosa sem vágathatja ki!

Mára talán méltán nevezhető az egyik legelfeledettebb vadgyümölcsfajunknak, melynek értékét *Veszelszky Antal* 1798-ban írt veretes sorai is jól tükrözik: „...gyökérhajtásokról és magról szaporítottak, de tán csak a madarak által, holott megérdemelnék, ha az emberek a vele való bajmóldást magukra vennék, vagy legalább ha pusztá földükben szállást nem engednének neki, ültessék az utak mellé álléknak.” ■ JCS

Szeretettel várjuk a fenti e-mail címre a parókiák, templomkertek, temetők fáinak érdekes történeteit, melyeket később szívesen közre is adunk!

EVÉL&LEVÉL

„Gloria in excelsis Deo!”

A Pécsi evangélikus kórus december 7-én és 9-én este adventi hangversenyt adott Bonyhádon és Pécsen. A bonyhádi evangélikus gyülekezet meghívására az ottani templomban énekeltek. A nagy hideg ellenére igen meleg fogadtatásban és szeretetben volt részük az énekeseknek. A bonyhádi lelkész, *Aradi András* egykor, pályakezdő korában énekelte a pécsi kórusban.

Hagyományosan évről évre advent idején – mintegy ráhangolódva az ünnepre – a pécsi evangélikus templom megtelik családtagokkal, barátokkal, a gyülekezet tagjaival, hogy a zeneirodalom csodás alkotásai áthassák a lelkünket. Így történt ez idén is.

Lovász Péterné Balázs Magdolna karnagy a tőle megszokott igényességgel válogatta össze a hangverseny anyagát. Az első részben a 13. századi gregoriántól a 18. századi komponistákig számos korálfeldolgozás szerepelt a műsorban. *Praetorius Szép hajnalcsillag* című darabjának megszólaltatása végtelen nyugalmat, belső békét árasztott felénk.

A német szerző, *Hammerschmidt* legtöbb zenekari szerzeménye a harmincéves háborúban elveszett, néhány kórusműve azonban szerencsére fennmaradt. Ezek közül a *Machet die Tore weit* címűt énekeltek a pécsi dalosok.

Jójj, népek megváltója címmel két különböző szerző feldolgozását is hallottuk. *Resinarius* 15. századi négyszólamú és *Schein* 16. századi ötszólamú művét tolmácsolta a kórus.

Johann Walter Luther Márton barátja és zenei tanácsadója volt. *Dicséret zengjen ajkunkon* című adventi kompozíciója, majd a hangverseny mottójául megjelölt, *Gloria in excelsis Deo!* című tétel *Bach Magnificatjából* csendült fel a hallgatóság nagy örömeire.

Kovács Márta Flóra hegedűn, *Horváthné Erdős Orsolya* csellón, *Siptárné Balázs Hajnalka* pedig orgonán működött közre.

Ezután *Németh Zoltán* lelkész Isten dicsőségéről és végtelen szeretetéről fogalmazta meg gondolatait az adventi várakozás kapcsán.

A hangverseny második részében Bach korálfeldolgozásait, illetve *Monteverdi Benedictus* című miserészletét énekelte a Pécsi evangélikus kórus. *Kodály Zoltán Adventi éneke* ezúttal magyarul csendült fel.

A kórust segítő hangszeres muzikusok most is önkéntesként, barátokként léptek fel, hogy még emlékezetesebbé tegyék a koncertet, és olyan művek hangozhassanak el, melyek nélkülük nem szólalhatnának meg.

Zárásként *Vivaldi Gloria* című művéből három tételt hallottunk. A korábban említett szolisták mellett *Kelemen Aliz*, *Rác Erika*, *Longauer Bea* és *Patonai Ildikó* működött közre.

A koncert végén a szűnni nem akaró taps jelezte, hogy advent második vasárnapján – a kinti dermesztő hideg ellenére – bent, a pécsi evangélikus templomban csoda történt.

TÖRTÉLY ZSUZSA (Pécs)

HIRDETÉS

Emlékkönyv

Dr. Fabók Julianna tizenkét éven át szoros lelki kapcsolatban volt *Csapó Margit* diakonissza testvérrel, akiről e számunk 21. oldalán olvasható megemlékezés. Hűségese szolgálata emlékezve fényképekkel illusztrált, Margit testvér leveleiből vett idézetekkel gazdagított emlékkönyvet állított össze. A kötettel kapcsolatban nála lehet érdeklődni a dr. Fabók Julianna, 1041 Budapest, Deák Ferenc utca 65. címen és az 1/369-3185-ös telefonszámon.

FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!

EVANGELIKUSELET.HU

HIRDETÉS

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBÖTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

HIRDETÉS

Mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzés

A Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézete az Evangélikus Hittudományi Egyetemen és a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolával együttműködésben 2013 szeptemberétől akkreditált mentálhigiénés lelkigondozó szakirányú továbbképzést hirdet.

A felvétel kritériuma: BA, MA, főiskolai vagy egyetemi hitéleti végzettség, egyházi ajánlás és személyes alkalmasság. A képzés időtartama: 4 félév, 560 óra (havonta 2 nap + 2 intenzív hét).

A jelentkezés a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetében igényelhető jelentkezési lapon történik. E-mailen: lelkigondozo@mental.usn.hu; telefonon: 1/266-1022; letölthető: www.mental.usn.hu.

A képzésről bővebb tájékoztatást ad: *Török Gábor* (20/6632-389, torokg@mental.usn) és *Semsey Gábor* (20/6632-390, semsey@mental.usn.hu).

HIRDETÉS

Szentágothai-tárlatvezetés

A nyugdíjas lelkészcsaládok bibliájában a Deák téren január 4-én, pénteken fél tízkor *Réthelyiné dr. Szentágothai Klára* tart tárlatvezetést édesapja képeiről. Szeretettel várjuk a lelkészcsaládokat.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Ovassa az Evangélikus Élet digitális változatát!

Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

REMÉNYIK SÁNDOR

János evangéliuma

Ravasz Lászlónak

Összehajolnak Máté, Márk, Lukács,
És összedugják tündöklő fejük
Bölcső körül, mint a háromkirályok,
Rájok a Gyermeke glóriája süt.
A gyermeké, ki rejtelmesen bár
S természetfölöttin fogantatott:
De fogantatott mégis, született
S emberi lényként, tehetetlenül,
Babusgatásra várón ott piheg.
A gyermek, a nő örök anya-álma,
Szív-alatti sötétből kicsírázott
Rongyba, pólyába s egy istálló-lámpa
Sugárkörébe. Bús állati pára
Lebeg körötte: a föld gőz-köre.
A dicsfény e bús köddel küszködik.
Angyal-ének, csillagfény, pásztorok
S induló végtelen karácsonyok,
Vad világban végtelen örömek
Lobognak, zengnek – mégis köd a köd.
S mindez olyan nyomorún emberi
S még az angyalok Jóakarata,
Még az is emberi és mostoha.

De János messze áll és egyedül.
Nem tud gyermekről és nem tud anyáról,
Nem születésről, nem fogantatásról,
Csillag, csecsemő, angyalok kara,
Jászol, jászol-szag, – József, Mária,
Rongy és pólya, királyok, pásztorok,
Induló végtelen karácsonyok:
Nem érdeklik – vagy mint rostán a szem,
Kihull az ő külön történetéből,
Kihull mindez, és mindez idegen,
Apró, földízű, emberi dolog.
Nagyobb, nagyobb, ó, nagyobb a Titok!
János, evangelista, negyedik
Külön áll, világvégén valahol,
Vagy világ-kezdetén, vad szikla-völgyben
S a fénytelen örvény fölé hajol.
És megfeszül a lénye, mint az íj,
Feszül némán a mélységek fölé,
Míg lényéből a szikla-szó kipattan
S körülrobajlik a zord katlanokban
Visszhangosan, eget-földet-verőn,
Hogy megrendül a Mindenség szíve:

Kezdetben vala az Ige.
S az Ige testté lőn.

SZENTESTE – RÓM 1,1–7

A karácsonyest Jézusa – Páltól

Kicsoda a karácsonyi Jézus? Az esti istentisztelet bibliai olvasmányai róla szólnak: ő az eljövendő, aki által áldást nyerhet a föld valamennyi népe.

Az együtt látó evangéliumok alapján kicsi gyermek, aki maga be sem tud mutatkozni. Az egyikben ugyan felnőttként szólal meg, Reményik Sándor mégis úgy látja, hogy Máté, Márk és Lukács együtt vannak a „bölcső körül”. A költő szerint János evangélista az, aki „Nem tud gyermekről és nem tud anyáról, / Nem születésről, nem fogantatásról, / Csillag, csecsemő, angyalok kara, / Jászol, jászol-szag, – József, Mária, / Rongy és pólya, királyok, pásztorok, / (...) / Nem érdeklik...” Mindez „kihull az ő külön történetéből”. János számára „nagyobb a Titok”; az ő Jézusa a testté lett Ige. (Reményik Sándor: *János evangéliuma*.)

Karácsony estéjén Pál apostol is bemutatja Jézust. Levélben ír róla. Saját nevének említése, a címzés, a bevezető szavak sokasága arra utal, hogy személyesen érintett, és valami fontosat akar az olvasók tudtára adni. Ki az, akiről az evangélium szól? Kiről tanúskodik a karácsony?

Pál apostol Jézus bizalmasaként és szószólójaként, az evangélium hirdetőjeként, karácsonyi küldöttként hitvallást fogalmaz. Nem ő kerül az előtérbe: személyét az evangélium eltakarja. Annak, aki rá tekint, őt hallgatja vagy olvassa, Krisztust kell látnia és hallania. Pál – másik nevén Saul, a képzett zsidó rabbi, egykor híthú, rajongó farizeus, aki saját elmondása szerint a híres Hillél rabbi unokájánál, Gamálielnél tanult az ősi törvény szigora szerint – korának keresztényeivel közösen, meg-

győződéssel vallja: az egész Ószövetség, Mózesről a próféta, Krisztusról tesz bizonyosságot. Az angyalok, a pásztorok, a napkeleti bölcsek és Keresztelő János mellett maga az Ótestamentum is az evangélium, Jézus Krisztus hírnöke!

Feltámadása után maga Jézus magyarázta el tanítványainak mindazt, ami az Írásokban Mózesről kezdve a próféta könyvein át a zsolotároki róla szól. Pált is ő győzte meg, amikor még rugódzott az ösztöke ellen – azaz látszólag ellenállt ugyan, de tudat alatt már Krisztusé volt –, majd a damaszkuszi úton, azután a további megjelenéseivel és nyilvánkozataival.

Az apostol karácsony este nem tudja másként bemutatni Jézust, mint úgy, hogy a Megszületett és a Feltámadott ugyanaz. Karácsonyban benne rejlik hús-vét – miként hús-vét sem képzelhető el karácsony nélkül. Felénk a hólepte karácsonyi táj is mintha azt tükrözné, hogy a betlehemi csillag fényében ott világít hús-vét hajnalának a fehérsége.

Így lehetséges, hogy a magával ragadó apostoli bemutatás egyben felhívás is. Az angyal által hirdetett nagy öröm nemcsak Dávid utóda, a kis Jézus iránti hódolatra indít, hanem az Isten Fiától, a feltámadott Krisztustól kapott apostolságra, szolgálataira is. Karácsony este nem egyszerűen a tétlen, bár kedves szemlélődés meg a csendes ünneplés ideje; több és mozgalmasabb is annál: karácsony keresztény küldetésünk születésének megindító alkalmá.

Az egymás megajándékozását bevezető csemettyűszó visszhangzik az Isten tiszteletére és szolgálatára szólító ha-

rangok mindenkorai megkonduálásában. Másnap, harmadnap marad-e, lesz-e még kedvesség, szeretet, jó szó, ajándékozó indulat? *Ady Endre* óhaja (*Karácsony*) szerint valóra válik-e, hitté lesz-e „a szép rege”, karácsony üzenete?

Istent imádvá és egymást szeretve a gyarló ember ember tud-e maradni – nem csak ideig-óráig, de az ünnep után is? A keresztények, a gyülekezetek, az egyházak családi, munkahelyi, társadalmi jelenléte és megszólalása nyomán hívóvé lesz-e a hitetlen, engedelmes lesz-e az engedetlen?

Az örömhír, az evangélium képviselőinek kért és kéretlen véleménye vigaszt jelent-e a vigasztalannak, erőt ad-e az erőtlennek, reményt ébreszt-e a reményvesztettben, aláza és szerénységre ösztönzi-e az önteltet? Felhívásunk hatására nyugodttá és türelmesebbé válik-e az ideges, megbékél-e az erőszakos? Nálunk a téli hópelyekkel, délen a nap nyári sugarával igazi boldogság száll-e a világra karácsonykor?

A 2012 karácsony estéjén kiéleződő kérdéseink ellenére komolyan vehető és hiteles Pál apostol eszményi békeköszöntése. Nála ugyanis Jézus bemutatása és az ő követésére való felhívás egyúttal *kegyelemhirdetés*. Üdvözlő szavai ma is elhangzanak igehirdetéseink előtt. Nem kötelező sajátosság, a megszólítás vagy a szertartás modorossága ez, hanem Jézus ajándékainak, a kegyelemnek és a békességnek az ünnepélyes átadása.

Az ajándék az ajándékozóra mutat: a jászolbölcső, a kereszt és az üres sír Krisztusára. Tőle, a teljes Krisztustól kapunk kegyelmet és békességet, hogy méltó legyen az ünnep-

AZ ÜNNEP IGÉJE

lésünk, hogy be tudjuk tölteni hivatásunk, hogy hitre és engedelmesre hívjuk a népeket, hogy ajándékot kapjon általunk a világ.

Pálnál a levélforma szokásos üdvözlése több mint szokás. Megőrzi ugyan, de tartalmasa teszi: a szép zárómondat célja Jézus kegyelmének és békességének közlése az apostol olvasóival és hallgatóival.

Miközben írt vagy diktált, Pál lelki szemeivel későbbi úti célját, Rómát látta és az ott élő keresztényeket. Ismeretlen ismerősökként gondolt rájuk, mint akik hozzá hasonlóan Isten elhívottai. Reggel, amikor a hosszú levelet befejezette, a millió nagyvárosban kialudtak már a lámpák és a mécsek. A homályban is a világtávlatot fürkészve, indulófényben elmondhatta, mint a költő: „Ha szük szoba: hadd legyen szük szoba. / A szük szobában is terem öröm, / Gyúl apró gyertya ínség éjjelen, / Ó, csak ne legyen sorsom bús közöny, / Ó, csak legyek a fény forrása én, / (...) / Én az idegen, én a jövevény.” (Reményik Sándor: *A karácsonyfa éneke*.)

Karácsony ünnepének reggelére elhalványul a betlehemi csillag esti világossága. Tudjuk azonban, hogy a fény forrása éppen akkor kezd a küldetését.

■ BÁCSKAI KÁROLY

Imádkozzunk! Istenünk, Jézus születésével fényt hoztál a világba. Add, hogy ez a világosság beragyogja a mai estét. Add, hogy békesség legyen az emberek között. Vigasztald meg a gyászolókat, a szomorúkat. Adj békességet azoknak is, akiket hivatásuk a munkához köt. Adj békességet, Urunk! Jézus nevében kérünk. Ámen.

A Fiú

Az M3 mellett megszületik a Megváltó...

Többen mondták: föltétlenül nézzem meg. Azután telt-múlt az idő. Megfeledeztem róla. Majd azt hallom, „fesz” van! Van, aki lelkesedik, van, aki morog, tiltakozik, betiltást követel. Sokak csodálkozó öröme mellé az egyéni dünyögés-morgás is megjelent. A felszisszenés mellé testületi fejcsóválás is társul: esperesek, gondnokok emelik fel hangjukat a film ellen.

Ezután már megnéztem. Azután újra meg újra meg újra. Legszívesebben gratulálnék a készítőknél és a megrendelőknél. De hát itt nem egyszerűen valami ügyes húzásról, profi egyházreklámról van szó. Mélyrehatóan többről: igehirdetésről. Sőt: evangéliumhirdetésről. Úgy, ahogyan annak lennie kell: életközeli, lényegretörően, frappánsan, mai nyelven. De az örök evangélium jelenik meg: Isten emberré lett. Hozzánk hasonló hús-vér emberré. Megüresítette, megalázta magát, szolgáló formát vett fel...

Református testvéreink missziói indíttatású rövidfilmjéről, így is fogalmazhatnám: „bibliai klipjéről” van szó, amelynek *A Fiú* címet adták alkotói. A számár helyett kamion a közlekedési eszköz, az istálló helyett a kamionparkoló mellékhelyisége a szüle-

tés helye, a pásztorok és egyszerű emberek helyett kamionsofőr, prostituált és néhány rendőr veszi körül az úton lévő, majd a méltatlan helyen megszülető gyermeket.

Karácsonyi történet, 2012. Igazán mai. A miénk. S a kérdés ma is az, hogy engedjük-e köztünk, nekünk, értünk megszületni a fiút. A megváltót, az emberi formát öltő Istent.

A történetet lehet polgári módon is elmondani: pásztorromantikával, hangulatos betlehemi kulisszákkal, kedvesbarátságos bocikkal, jól fészült látogatókkal. Innen már csak egy lépés a szaloncukrokkal díszített háttér és az édeskes „csendes éj”. Pedig a pásztorok minden valószínűség szerint mosdatlanok, büdösek és borotvátlanok voltak, az istálló kényelmetlen és trágyaszagú, a meleg hangulat helyett a hideg közlekedési estében még az állatok lehelete sem adott inkubátormeletet, a higiénia pedig nemhogy a kórházi, de a családi otthoni mértéket sem érte el.

Egyszerűen botrány volt, hogy ilyen helyre, ilyen módon, ilyen környezetben született meg az Isten. Ez akkor is így van, ha mi évszázadokon át rózsaszínre festettük a sztorit. A hajléktalan Isten (nem csupán képe, hanem)

valósága alig fér bele a szalonkereszténység gondolkodásába. (Jézus később is hajléktalanként mutatkozik be: „A rókáknak van barlangjuk, de az Emberfiának...”)

A film sokkoló. Az evangélium lényege szerint sokkoló. A tiszta evangélium mindig is az volt. Nem akar hamis illúziókban ringatni, s nem akar önelégült felszínességünkben hagyni. Kimozdít langyos érdetelenségünkéből...

Nem a kegyes-kegyetlen embereket szólítja meg, hanem azokat a „periférián” lévőket, akik valamiért nem ismerhették meg az evangéliumot. De hisz az eredeti karácsonyi történet és a mai adaptáció is missziói célból íródott le, pont azokat szólította meg, akik a periférián vannak. Azokat a (boldog) lelki szegényeket, akik elég üresek ahhoz, hogy be tudják fogadni a be nem fogadottat, a Fiút.

Csupán négy perc tizennygy másodperc az egész. S aki figyel, annak az életét változtatja meg ez a néhány pillanat. Aki ilyen vagy olyan interpretációban, de szívéhez engedi a karácsonyi történetet, annak lesz igazi karácsonya.

A filmben játszó színészek közül többen „nem egyházközeliek”. És

mégis megfogta őket a történet e mai formája. Ez a jó igehirdetés titka: az örök evangéliumot a ma emberének mai nyelvén megszólaltatni.

Ma egyre kevesebben olvasnak, de egyre többen nézik a képernyőt, s „lőgnak” a monitorokon. A verbális korszakok után most a vizualitás kultúrájában a képek hirdetik: Megtartó született ma néktek...

A film mellé egy egész honlapot építettek az ötletgazdák. Kísérőfilmek, rövid villanások, elgondolkodtató képek és szívből jövő, egyszerű szavak. Werkfilmeknek hívhatnánk ezeket, amelyek az alapanagy születésének körülményeit mutatják be. De nem azok. Minden mondatuk, mozdulatuk – lám, megint milyen régies szó jut eszembe – bizonyágtétel. Tanúskodás karácsony igazi titkáról. Mert az igehirdetés – *A Fiú* igehirdetése is – tanúvá tesz. Isten szeretetének tanújává.

A karácsony előtt ránk leselkedő sok veszély közül az egyik legnagyobb, hogy karácsonyunk múltidéző ünneppé válik. Elvész a múlt kódében, idézve gyermekkori emlékeket vagy történelem előtti, mesészerűnek tűnő bibliai történeteket. Pedig az Isten érkezése (*adventus Domini*) itt zajlik.

Az érkező Úr a mi utainkat járja, a megszülető Jézus a mi életünkbe születik bele. Övéi közé jött, s az övéi nem fogadták be – panaszkodik joggal János evangéliuma prológusában.

Az embertelen világ kétezer évvel ezelőtt éppen úgy nem fogadta be, mint ahogy ma is ki akarják vetni a fiút. A filmet is, meg azt is, akiről szól. A film születésénél bábáskodó *Ódor Balázs* teológus-lekipásztor így fogalmaz: „Isten nem lesz sohasem embertelen, még akkor sem, ha mi istentelennékké leszünk.”

Hálás vagyok a református testvéreknek, hogy nekem – s még sokaknak (egyházban és periférián élőknek egyaránt) – igazi karácsonyt szereztek. Nem beszéltek mellé. Nem maradtak a felszínes karácsonyi hangulatkelésnél. A lényegről beszéltek. Isten egészen mélyre hajló szeretetéről. Olyan mélyre hajolt, hogy eljutott a kamionparkoló piszkos mosdójába is, sőt még a torzult életű emberekből is tudott embert faragni.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

A film az interneten a http://afiu.hu/cimen_tekintheto_meg.

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

KARÁCSONY ÜNNEPE – ÉZS 9,1-6

Nekünk? Nektek!

Évtizedekkel ezelőtt olvastam egy novellát, talán *Halálos keresztelő* volt a címe. A realista stílusú elbeszélésben a jómódú család a keresztelő után nagy mulatságot rendez. A cigányzenés ünneplés közepette megfélekedtek az éppen megkeresztelt gyerekről. „Hol a gyerek?” – kérdezte valaki rémülten. Lázasan keresni kezdték, míg aztán meg nem találták – a levetett súlyos bundák közt, megfulladva...

Karácsonykor ez a történet arra figyelmeztet, nehogy Jézussal is így járjunk. Az ünnep külsőségei, az emberi tényezők, a dárídós örömök vagy éppen a szegénység terhei nehogy éppen őt, a Megváltót fojtsák meg a mi életünkben.

Ézsaiás prófécijája segíthet abban, hogy a karácsonyban ne a külsőségeket és a hagyományos kulisszákat lássuk, hanem a lényegét, az értünk született, nekünk adatott gyermeket. A modern élménytársadalom fényességével szemben itt a sötétségben járó néppel vállalhatunk közösséget. A halál árnyékának völgyében, sötétségben járunk. Ami körülvesz minket, az nem meghitt félhomály, nem is hangulatvilágítás vagy egy romantikus éjszaka, hanem az istenfogyatkozás sötétje.

A próféta azonban azt üzeni, hogy nem kell ennek örökké így maradnia. A sötétségben járó nép nagy világosságot lát majd. Mit is éltek át a betlehemi pásztorok ama koromsötét éjszakán? Körülragyogta őket az Úr dicsősége (Lk 2,9).

Ézsaiás szerint a halál árnyékának földjén lakókra világosság ragyog. A karácsonyi történetben nem mechanikusan teljesedik be ez a prófécia, hiszen az éppen csak megszüle-

tett Jézus máris a halál árnyékának völgyébe került, amikor Heródes bomlott agyából kipattant a betlehemi gyermekgyilkosság sátáni terve.

A próféta terhes ígéről, a hátat verő botról, a sanyargató vesszejéről ír. Karácsonykor tudatosíthatjuk azt is, hogy a gyermek Jézus csöppnyi testén is csattantak volna már a suhintások, amikor a földi hatalom kiszolgálói kivont karddal keresték őt. Amikor pedig felnőtt, akkor aztán valóban elszenvedte az ostorcsapásokat. A súlyos keresztet mint bénító igát vitte a vállán.

Ahogy egykor a választott nép esetében, úgy a világ számos helyén ez ma sem metaforikusan értendő. A szenvedők és üldözöttek között sokan vannak, akiket hitük és hitvallásuk miatt érnek ezek a csapások és veszedelmek. A dübörögve menetelő csizma is a mindannapok tapasztalatai közé tartozik számos diktatúrában. Ugyanakkor az úgynevezett demokráciában is ereje lehet ennek a próféciónak. Hány és hány iga van rajtunk? Családfenntartókon és munkanélkülieken, háziasszonyokon és diákokon. Hány vesszővel, bottal ütjük és sanyargatjuk egymást?

Ézsaiás segít abban, hogy megértjük azt a háttérrel, amelyben Jézus megszületett. Sem az ószövetségi, sem az újtestamentumi időszak nem számitott aranykorok, amelyben a Messiás születése mintegy megkoronázta volna az emberek örömet és boldogságát. A világ mindig rideg és barátságtalan tudott lenni.

André Frénaud francia író *Karácsony a vasúton* című verse megdöbbentő módon helyezi mai környezetbe az egykori történéseket. Az élet sűrűjét és gondjait is jelző, zsúfolt

vonaton utazik József és Mária, szabadságos bakák és fáradt tisztviselők között. A vers így zárul: „Mindenki leszáll. – Pitymallik. / Szent József összekészítette a csomagokat. / Az alkalmazott az ajtókat kinyitja. / A peronon a szamár és az ökör / már ott van és sugdolózik. / Haj, szól Mária alázatosan, / itt kell hát az igének testté válnia.”

Haj, mondhatnánk mi is: ebben az országban kell megélnünk a kereszténységünket... Itt, a Kárpát-medence valamely csücskében. A főváros lüktető zajában vagy egy magányos tanyán. Lakótelepen vagy kertvárosban. Kórházi ágyon vagy különféle hivatásokban: orvosként vagy kazánfűtőként. Diákként a bizonytalan egyetemi reform közepette. Nagymamaként, akire az unokák bíztak, vagy félárva gyermekként. Kerekesszékesként vagy gyógyszerként. „Itt kell hát az igének testté válnia.” A magunk otthonában élhetjük meg a karácsonyt.

A külső körülmények sokszor nem látszanak alkalmasnak az ünneplésre. A durva jászol alkalmas volt?!

Két évvel ezelőtt Óbudán egy kora reggel az utcán szülte meg gyermekét egy asszony. Egy leszálalékolt férfi segítette neki oly módon, hogy mobiltelefonon követte a mentősök utasításait. Ezt a szinte hihetetlen, ám megtörtént esetet hallva a betlehemi születés jutott eszembe. És oda a végén sem érkezett meg a mentőautó, hogy a kihülés veszélyének kitett csöppséget és édesanyját kórházba vigye.

Ilyen volt az első karácsony! Am a halál árnyékának völgyében lakókra világosság ragyogott. Gyermek született nekünk, fiú adatott nekünk.

Fiú! Az elmúlt hetek egyik legeredetibb – ugyanakkor bizonyos egyházi körökben legvitatottabb – kará-

AZ ÜNNEP IGÉJE

csonyi parafrázisa az a néhány perces film volt, amelyet a református egyház készített. A Józsefet és Máriát mai környezetbe helyező történet szerint ők autóstoppal utaznak, és egy román kamionos veszi fel őket. Mária azonban vajúdni kezd, és egy út menti benzinkút WC-jében világra hozza gyermekét. Egy prostituált, egy rendőr és a kamionsofőr lesz a születés tanúja; utóbbi – miután mobiltelefonjával fotót készít az újszülöttről – felkiált: Fiú!

Minden esztétikai és didaktikai kérdésünk mellett el kell ismerni, hogy a filmnek sikerült érzékeltetnie, milyen döbbenetes körülmények között született meg Jézus. Isten annyira megalázta magát, hogy a társadalom periferiájára, az aljanép közé érkezett.

Paradox módon éppen az ilyen elidegenítő effektusokkal kerülhet hozzáunk egészen közel a karácsonyi történet.

Ez a személyesség a megismételt „nekünk” szóban is tetten érhető: „Gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk...” (9,5) Ugyanígy tekinthetjük a megszületett Jézust egészen sajátjuknak a pásztorok, amikor a betlehemi angyal ezt mondja nekik: „Hirdetek nektek nagy örömet (...), üdvözítő született ma nektek, az Úr Krisztus, a Dávid városában...” (Lk 2,10–11)

Igen, nekünk született. Ő a miénk. Mi pedig az övéi vagyunk. Ámen.

■ DR. FABINY TAMÁS

Imádkozzunk! Köszönjük, Urunk, hogy a prófécia beteljesedett Betlehemben. Segíts ma is személyesen átélni azt a csodát, hogy te értünk, sötétben botor-kálókért emberré lettél. Ámen.

Oratio
œcumenica

[Lelkész:] Kegyelmes Atyánk! Te úgy szeretted minket, hogy egyszülött Fiadat adtad értünk. Embertestvérré tettél, úgy érkezett e földi világba, ahogy mi mindannyian. Benne az irántunk való szereteted öltött testet, benne láthattuk meg a szeretet teljességét.

[Lektor:] Kegyelmes Atyánk! Köszönjük neked, hogy Fiadban kijelentted végső akarodat, és általa szeretettel fogod körbe az egész világot. Mikor karácsonykor erre emlékezünk, segíts megértenünk szereteted komolyságát, súlyát és elkötelezettségét. Ne engedd, hogy az ünnepbe zárjuk azt, amit te minden ember mindennapjaivá akarsz tenni. Tégy bennünket szabadabbá, hogy megéljük szereteted valóságát. A testvérünké lett Fiadért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Atyánk! Te személyválogatás nélkül megajándékoztál minden embert tökéletes szeretetteddel. Mi, emberek pedig oly sokakat záruk ki a magunk töredékes szeretetéből. Könyörgünk azokért, akik emiatt szenvednek – mások vagy éppen a mi szeretetlenségünk miatt, mások vagy éppen a mi közönyünk miatt. Vigasztaló kegyelmeddel, életet újító erőddel fordulj a szenvedők felé. Segíts meglátniuk, hogy a te szereteted értük is testté lett. A testvérünké lett Fiadért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Atyánk! Könyörgünk azokért, akiknek megkeményedett a szíve, és szeretetlenül gázolnak át másokon saját céljaik érdekében. Állítsd meg őket a szeretetlenség és az önzés útján. Ébreszd fel bennük a vágyat a te igazságod után, és adj erőt nekik, hogy megtegyék azokat a lépéseket, amelyekkel enyhíthetnek az általuk okozott szenvedéseken. A testvérünké lett Fiadért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Atyánk! Könyörgünk egyházadért. Fiad által te arra hívtad el a tanítványok közösségét, hogy szeressék egymást. A te szereteted fényében látjuk igazán, hogy mennyi-szer váltunk méltatlanná ehhez az elhíváshoz. Te egyszerű és tiszta eszközt adtál a kezünkbe: a szeretet valóságát. Segíts nekünk felismerni az egyetlen szükségességet, amely az emberi közösségből egyházad közösségévé tehet bennünket. Segíts nekünk a tőled kapott szeretet valóságában feloldanunk az egyházadat megosztó emberi ellentétjeinket. A testvérünké lett Fiadért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Atyánk! Irgalmas szeretetedre bízunk életünket. Köszönjük, hogy túl minden e világi mélységen teljességre viszed, amit Fiad ember-ré lételeben kijelentettél – és szereteted vár bennünket Fiad által örökön-örökké.

[Gyülekezet:] Ámen.

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

A rovatvezető előszava december 26. ünnepi igéjéhez

▶ December 26-án az egyház réges-régóta karácsony második ünnepét és István első vértanú emléknapját együtt ünnepli. Mivel a *Liturgikus könyv* egyházunkban újra lehetőséget teremtett az István vértanúról való megemlékezésre is, igei rovatunk a karácsony másnapi mellett az István vértanú napjára kijelölt prédikációs ígéről is közöl cikket.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

KARÁCSONY 2. NAPJA – ÉZS 11,1–9

Már megjelent az új élet!

Advent, szenteste és karácsony ünnepeinek útjain megérkeztünk karácsony második napjára. Az ünneplési zavarokkal és torzulásokkal küzdő mai ember számára nem biztos, hogy van igazi mélysége az ünnep második napjának. Legfeljebb a még tartó munkaszünet, az alvás, a nyugalom, amit élvez. Nekünk, Jézus tanítványainak azonban nem fakul az ünnep fénye a második napon sem, s nemcsak azért, mert az ősi tradíciók nyolcnapos ünnepről is szólnak, hanem azért, mert a mi ünnepeinket maga az ünnepelt tölti ki a jelenlétével. Neki minden napon van mondanivalója. Szól az Ige, hangzik az ige.

Érdekes a sorrend. Karácsony szentestéjén és az első ünnepen felhangzik a születés evangéliuma, az örömhír: megszületett a Megváltó, az Ige testé lett. A második napon pedig – mintha időutazáson vennénk részt – visszamegyünk a karácsony előtti időbe. Felcsendül az ószövetségi prófécia. De ha elérkezik a fülünkig, szívünkig, lelkünkig, akkor újra átéljük az Isten világának más időszámítását. A múlt jelenvalóvá válik, a jövő egészen közel jön, és megvalósul, összeforrvá a jelenben, hisz most van a kegyelem ideje, ma van a kegyelem napja.

Ahogy olvassuk és hallgatjuk az ézsaiási prófeciát, események elevednek meg, történetek telnek meg tartalommal, jövődölések teljesülnek be, várakozások érnek célhoz.

Nem elég merészet álmodni. Mert bár a legszebbet próbáljuk is elképzelni, Isten megszegyenit, és olyan csodálatos világot mutat, amelyről álmodni sem mernénk. Nem egyszerűen arról van szó, hogy helyükre kerül-

nek a fejük tetején álló dolgok, s konszolidáltabb világ vár ránk, hanem arról, hogy megváltozik, jóvá lesz, meggyógyul a világ – Isten tervében.

A bűneset óta csak halvány sejtésünk van arról, milyen is lehetett az a harmónia, amikor Isten – „az esti szellőfuvallat idején” – ott járt-kelt az édenkertben, azaz az emberrel volt. Az ember: Ádám és Éva megtapasztalta, hogy velük az Isten. Velük van teljes fizikai és lelki közelségben, közösségben. Ez az élmény s ennek az életközösségnek minden következménye szűnt meg a bűneset után. Távol kerültek az Istentől. Nem volt velük az élet forrása, fenntartója, értelme és célba juttatója.

Karácsonykor az az örömhír hangzik, hogy a hívó ember életében ismét valósággá lehet: velünk az Isten. Immánuel. Jézus Krisztus sok-sok drága neve közül az egyik legszebb. Velünk az Isten, s ez egész más megvilágításba helyezi a történelmet, átértelmezi a jelent, és szélesre tárja a jövő perspektíváját. Lehet úgy élni, mintha mi sem történt volna, de mi úgy létezhetünk, hogy minden léteztetvételünket, minden mozdulatunkat és minden gondolatunkat tudatosan vagy tudat alatt meghatározza Isten jelenléte Jézus Krisztusban.

Csak az érzi és érti meg ezt igazán, aki rájön: ez a világ s benne az életünk olyan, mint a kiszáradt és kivágott fa. Reménytelen. Legfeljebb emlék a nagy és erős törzs, már csak nosztalgizva lehet emlegetni a szép lombkoronát.

Az idejű száraz nyár még a mély gyökerű fákat is megpróbálta. Nem egy közülük kiszáradt. Révfülöpi központunk kertjében is ki kellett vágni

két hatalmas, de kiszáradt fát. Már csak emlék volt a zöld lombkorona, szárazak voltak a valaha duzzadó rügyeket hajtó ágak, elkezdett kidőlni a törzs. Kivágtuk. De őszre a kivágott fa a gyökérről újra kihajtott. Vesszőszál sarjadt. Csodának éltem meg.

Nem kell illusztrációk sorát egymás mellé tenni, hogy világosan lássuk: a világ nagy baja, a sokat emlegetett (nem új keletű) globális válság eredménye a kiszáradt, kivágott fa. De önkritikus gondolkodásunk ne feledkezzen meg a szüntelen reformációra szoruló egyházzal sem. A próféták és Keresztelő János kemény ítélete tapasztalati valóság: a fejsze már a fák gyökerén van. Ha nem dől ki magától, kivágják. Recsegő-ropogó életfánk az ítélet jele.

Karácsonykor azonban megjelent az Isten üdvözítő szeretete (kegyelem) minden ember számára – ahogy Pál apostol fogalmaz (Tit 2,11). Ez a kegyelem, hogy kihajt a fa, vesszőszál a gyökérből, és új élet kezdődik.

Erről az új életéről jóvendől a próféta. Ez lesz valósággá azoknak, akik a hit szemével meglátják, hogy a betlehemi istállóban (ne romantizáljunk, ez bűzös melléképület) nem csupán egy (bizonytalan származású) gyermek született, hanem maga az Isten jött el közénk, lett emberré, vált hozzánk hasonlóvá.

Aki a hit ajándék szemüvegével így lát, az nem a távoli jövőben látja álmai megvalósulását. Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van. S ez az „örök” nem csupán valami időtlen távlatot jelent, hanem minőséget. A teljességet, a kiteljesülést, a boldogot.

Erről szól a prófécia minden képe.

AZ ÜNNEP IGÉJE

Akkor is, amikor arról beszél, hogy az Úr lelke nyugszik rajta. A lelketlen és a gonosz lélekkel teli léte egyre nagyobb teret hódít. Mindkettő egyformán veszélyes. Isten közelségében átélhetjük, hogy árad a Lélek. Az Úr félelmének Lelke, a tanács és az erő Lelke, az Úr ismeretének Lelke, az erő, a szeretet, a józanság Lelke – s még bőven sorolhatnánk a Biblia sokféle Lélek-jelzőjét.

Legalább ilyen izgalmas a prófécia képe az igazságról az igazságtalanság világában. Az igazságot nem a jogászok, a politikusok, nem a polgárjogi harcosok, sem a szociális érzékenységgel megáldott szakemberek hozzák el. Az igazságot egyedül a Betlehemben közénk érkezett Isten adhatja, teremtheti meg.

A prófécia harmadik képe a békeségről szól a külső és belső békétlenségtől szenvedő világban. Az angyalok által a betlehemi mezőn meghirdetett békeséget Jézus hozta el. Nem úgy adta, ahogy a világ. Az ő békeségét... Békeséget Istennel, emberrel, önmagammal.

Velünk az Isten. Nem közömbös, nem ellenünk, hanem velünk! Ebből az élményből indulunk az ünnepekből a hétköznapokba. Most még sok minden és sok mindenki árt – a szent hegyen (az egyházban) éppen úgy, mint a világon mindenütt. De Jézus Krisztusban elkezdődött az új világ. ■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozunk! Jöjj közénk és légy velünk, Urunk, hogy mi is veled lehessünk! Ámen.

ISTVÁN VÉRTANÚ ÜNNEPE – 1MÓZ 28,10–13A

Az ég és a föld összeért

Az, hogy megfeledezzünk az egyház hitvalló embereiről, vértanúiról, nem Isten iránti hálátlanságunk-e? Amikor a *Zsidókhöz írt levél* a múltba irányítja tekintetünket – sok más mellett –, két fontos feladatot nevez meg. Először azt, hogy mi, akiket a bizonyosságtevők fellege vesz körül, fussuk meg az előttünk levő pályát, és nézzünk fel Jézusra (Zsid 12,1–2). Azután azt, hogy ne feledkezzünk meg azokról, akik Isten igéjét hirdették nekünk, figyeljük életük végét, és kövessük őket (Zsid 13,7).

Isten ajándékaként kell hát számon tartanunk a bizonyosságtevők felleget, és hálás szívvel kell figyelni azokra az emberek életével adott világítótoronyokra, amelyekkel Isten utat akar nekünk mutatni.

Erről szól mai ünnepünk is, Szent István vértanú ünnepe. S bár a magyar protestantizmus évszázadokon át megfeledekezett e napról (is), szerinte a világon a lutheranizmus komolyan veszi a bibliai személyek Krisztust prédikáló ünnepeit.

Karácsony második napján Szent István vértanúra emlékezünk, de Krisztusra figyelünk. István szent volt, de nem a tökéletesség és nem is római testvéreink oltárra emelési gyakorlatának értelmében. Szent volt, hiszen Istenhez tartozott. Életével tett hitvallást erről az elválaszthatatlan közösségről. S ha karácsonykor Jézust Immánuelnek nevezük – azaz így: velünk az Isten –, akkor Istvánról elmondhatjuk: életével pecsételte meg, hogy ő Istennel volt, Istené volt.

Az ősi keresztény ünnep-gyakorlat szerint ezért ezen a napon mindkét ünnepi tartalom adott volt: karácsony második ünnepe és István vértanú napja.

Az *Evangélikus istentisztelet* – *Liturgikus könyv* mindkét fajta ünnep változó részeihez kidolgozott anyagot kínál. Csak két mondatot emelek ki: a zsolttár keretversét és a *Kyrie* második-harmadik mondatát. „Drágának tekinti az Úr az övéi vértanúságát. Hálaáldozatot mutatok veled, nekem,

galmazz!” – így a Krisztus imáadására hívó *Kyrie*.

Mai textusunk a perikópa B sorozatának ószövetségi igéje. (Ne zavarjon minket, hogy más ünnep kapcsán hamarosan ismét előkerül ez a szakasz. Isten igéjének kimeríthetetlen a gazdagsága. Van hát mit meghirdetnünk és meghallanunk – kétszer egymás után.)

Érdemes ma újraolvasni István vértanú történetét, ahogy Lukács lejegyezte számunkra (ApCsel 6,8–

kozta kegyelmével és erejével. Ezek után már hiába minden lázítás, firkálás, koncepció per.

István élete Krisztus-prédikációvá vált. Róla szólt, neki szánta oda életét, s miatta vállalta a halált is. Meg is döbbsentek a vádlói, hiszen a halálra készülő István arca olyan volt, mint egy angyalé (6,15). Míután elmondta nagyszerű, minden igehirdető számára példaként, minden szenvedő számára erőforrásként szolgáló prédikációját, az összegyülekezett

LORENZO LOTTO: ISTVÁN MEGKÖVÉZÉSE

és az Úr nevét hirdetem.” (Zsolt 116,15,17) Ez a vers keretezi a vasárnap zsolttárát. „Úr Jézus Krisztus, aki embereket vezetél a halálra át az életbe, Krisztus, kegyellezz! Úr Jézus Krisztus, aki tanúid életáldozatát áldás forrásává teszed, Uram, ir-

7,60). Már az is szép és elgondolkodtató, amit a csodákat és jeleket tevő Istvánról jellemzőként állapít meg a Szentírás: kegyelemmel és erővel telve. S ez már titkának lényegét árulja el. Nem az ő teljesítményére figyelünk, hanem arra, aki megajándé-

tömeg dühében („fogukat csikorogtatva”) fellázadt, és megkövezte. A legszörnyűbb, legfájdalmasabb, legszadistább kivégzési mód.

Ezek azok a percek, amelyek mai igéinkhez kapcsolódnak. István nem szitkozódott, nem önmagát védte,

AZ ÜNNEP IGÉJE

hanem látott, tanúskodott, imádkozott. Nem a bezárt szívekre, a megkeményedett lelkekre figyelt, hanem a megnyíló égre. Látta az Isten, látta az Emberfiát, átélte, hogy a földi és a mennyei világ nemhogy nem választható el egymástól, de össze is kapcsolódik. Ahogyan Jákób álma is erről az ég-föld találkozásról szólt.

Mert mindazok számára, akik befogadták a felülről áradó kegyelmet, mindazok számára, akik saját igazuk és saját erejük helyett az Isten kegyelmével és erejével telnek meg, összeér a föld és az ég. És a kettő átjárható. A karácsonykor megérkezett Istenfia megmutatta, hogy járható a „létra” lefelé. István vértanú pedig megmutatta, hogy a legmélyebb helyzetben is van járható út az ég felé.

Karácsony második napján, Szent István vértanú ünnepén ezt az örözüzenetet zárhatjuk szívünkbe. Így, de csakis a szívünkben megszületett Jézus miatt válik igazáá *Weöres Sándor* híres mondata: „Egyetlen ismeret van, a többi csak toldás: alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra.” ■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozunk a mai ünnep egyik kollektá imádságával! Urunk, Istenünk! Tisztelettel emlékezünk meg szeretett Fiad első vértanújáról, aki még hóhéraiért is imádkozott. Add, hogy példáját követve mi is megtanuljunk szeretni ellenségeinket az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik örökkön-örökké. Ámen.

Karácsonyi üdvözet

„Áldott az Úr, Izráel Istene, hogy meglátogatta népét, és váltságot szerzett neki. Erős üdvözítőt támasztott nekünk (...) Istenünk könyörülő irgalmaért, amellyel meglátogat minket a felkelő fény a magasságból; hogy világítsa azoknak, akik sötétségben s a halál árnyékában lakoznak, hogy ráigazítsa lábunkat a békeútra.” (Lk 1,68–69.78–79)

2012 karácsonyán talán távolinak tűnik a betlehemi csillag, ezredévek választanak el tőle. A közel kétezer éve lejegyzett nagyszerű üzenettől pedig egyre inkább eltávolodik a mennyiség-, termék-, teljesítmény- és sikerorientált karácsonya felé siető világ, a felpörgetett élet.

Több természettudós is támogatja azt a feltételezést, amely szerint a napkeleti bölcseket nem más csillag vezette Betlehembe, mint a Jupiter és a Szaturnusz együttállása által létrejött fényesség. Csillagászati számítások és babiloni ékirások is igazolják, hogy Jézus születése idején valóban együtt csillant fel az égbolton Naprendszerünk két legnagyobb bolygója.

De ma már azt is tudjuk, hogy ez a két bolygó nagyon messze van otthonunktól, a Földtől. A Jupiter közel 600 millió kilométer, a Szaturnusz pedig közel 1700 millió kilométer távolságra van tőlünk. A mi Napunk 150 millió kilométerre, nyolc fénypercire van, a legközelebbi csillag, a Proxima Centauri pedig tőlünk négy fényév távolságra ragyog az égbolton.

A tér és idő dimenziójában létező ember megremeg a felfoghatatlan messzeség hallatán. A magasságos Isten ennek a végtelen világmindenségnek az Ura. És micsoda a halandó? Minőségileg más, létében az egzisztencia törvényeihez, a végességhez, az esendőséghez láncolt parányi porszem.

Chiara Lubich így vall *Kis tapasztalat* című írásában: „Szemlélve a világ-

egyetem végtelenségét, a természet rendkívüli szépségét, hatalmasságát, önkéntelenül is mindennek a Teremtőjéhez fordultam, és úgy tűnt, hogy Isten végtelenségét új módon értettem meg.”

Hogyan is érthetem meg új módon? Isten teljessége, dicsősége és emberi létünk végessége között emberfölötti dimenziók vannak. Az „ég és föld” között tátongó óriási szakadék viszont nem csak a térben észlelhető. *Tóth Árpád Lélektől lélekig* című versében így vall az emberek között lakó roppant, jeges úrról:

*Tán fáj a csillagoknak a magány,
A térbe szétszórta milljom árvaság?
S hogy össze nem találunk már soha
A jégen, éjen s messziségen át?*

*Ó, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szívek!
A Szíriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj,
ki mondja meg?”*

Messze van a betlehemi csillag, de messze kerültek egymástól az emberi szívek is. Parányi életünk mindennapi valóságában is napról napra érezzük a lelki fényvek távolságát.

A messzeség homályba burkolja a betlehemi csillag fényét? Halványabb lenne a reménységet adó üzenet? A csillag messze van, de az a megváltó üzenet, amelyet a csillag megvilágított, egészen közel van hozzánk. A karácsony, a megtestesülés csodája arról szól, hogy Isten áttör és legyőz minden távolságot, fizikait és lelkit egyaránt. Nem a végességben nyuglódó ember nő végtelen magasságokig, hanem a végtelen Magasság költözik a végesség porhüvelyébe.

Pál apostol azt mondja híres areopagoszi beszédében Istenről, hogy „nincs is messzire egyiküktől sem; mert őbenne élünk, mozgunk és va-

gyunk” (ApCsel 17,27–28). Pál apostol, aki maga is a feltámadott Krisztus tanúja lehetett, határozottan vallja, hogy a közénk jött Isten nincs messze egyiküktől sem. Erről tesz tanúbizonyságot a kétezer éves evangélium és az általa élő keresztyének sokasága is. Isten vállalta a mi földi világunk véges dimenzióit, hogy a teljesség végtelenségébe emeljen minket.

Igen, kétezer évvel ezelőtt Isten meglátogatta az emberiséget, hogy váltságot szerezzen neki. Erős üdvözítőt támasztott nekünk. Meglátogatta a felkelő fény a magasságból, legyőzve minden távolságot, emberi csalódottságot, kilátástalanságot. Közel jött, hogy világítsa őszinte, elfogadó szeretetével és feltámadásának üzenetével azoknak, akik sötétségben s a halál árnyékában lakoznak. Közel jött, hogy ráigazítsa lábunkat az élet és a békeútra.

Emberileg lehetetlen legyőzni a csillagok és köztünk tátongó úrt. Ugyanennyire lehetetlen emberileg az, hogy önző énünkön felülkerekedjünk, és előítéleteinket, félelmeinket, gyűlöletünket magunk mögött hagyva megtaláljuk az utat lélektől lélekig.

Ám Jézusnak, Isten Fiának ma is élő evangéliuma és a szenvedést is vállaló hiteles szeretete meg tudja tenni azt, amire mi emberileg képtelenek vagyunk. Legyőzi bennünk és általunk mindazt, ami elválaszt tőle és egymástól. Neki adatott minden hatalom mennyen és földön!

Engedjünk bűnbocsánatot hozó, vigasztaló és korlátokat átszakító üzenetének! „Járja a földet körbe a hír, hogy van remény! Isten országa itt van, hol Jézus Krisztus Úr. A hajnalcsillag csillan, kápráztat kék azúr.” (Izsóp együttes)

■ ADORJÁNI DEZSŐ ZOLTÁN,
a Romániai Evangélikus-
Lutheránus Egyház püspöke

Ajándék

Hosszú idő óta állt a szekrény előtt, nem tudta, mit vegyen fel. Az egyik ruhát rövidnek, a másikat hosszúnak, a harmadikat kihívónak találta. Végül a hosszú, harangszabású szoknyát és a csillámokkal átszőtt, halványkék blúzt választotta. Férjétől kapta születésnapjára.

Visszafogott, elegáns – állapította meg a tükörbe nézve.

– Úgy készülődsz, mintha bálba lennének hivatalosak. Csak iskolai ünnepekre megyünk.

– Csak?! – kapta fel a fejét az asszony. – Tudod jól, Kristófnak mennyire fontos ez az ünnepség. Az első fellépése az iskolában. Hetek óta lázasan készülődik. Igen, szép szeretnék lenni. A fiamnak akarok tetszeni. Mi baj van ezzel?

– Semmi, semmi – visszakozt azonnal a férfi. – Te leszel a legszebb anyuka. Varázslatos vagy.

Gyönyörködve nézte az asszonyt. A fiának akar tetszeni, persze. És hol marad ő? – merült fel benne a kérdés. Néha úgy érezte, már csak kívülálló. Nem mindig fér be a kislány és az anya jól működő kettősébe.

„Butaság” – hessentette el aztán a kósza gondolatot, és saját magán is nevetett. „Még féltékeny leszek a fiamra.”

– Induljunk – fordult feleségéhez –, elkészünk.

A világ hófehérbe öltözött, nagy pelyhekben hullt a hó. Kéz a kézben siettek az iskola felé. Vígán csúszkáltak a jeges szakaszokon, cinkosan nevettek össze, ha valamelyik járókelő rosszul nézett rájuk.

„Olyanok vagyunk, mint két gyerek” – jutott az asszony eszébe.

A terembe lépve az asszony azonnal Kristótot kereste a szemével.

– Anya! Anya! Ide gyertek! Ez a te helyed, ez pedig apáé – mutatott rá két székre a kislány. – Nektek foglalom időtlen idők óta.

– Akkor biztosan már nagyon elfáradtál – kapta fel az apja. – Még hogy időtlen idők óta! Gyere, adok egy nagy puszit, hogy legyen erőd a műsorhoz.

Csengőszó jelezte az előadás kezdetét. Az asszony feszülten figyelt.

A gyerekek pásztorjátékot adtak elő, tüneményesek voltak. Kristóf maga volt József, annyira beleélte magát a szerepébe.

– Nem fogok sírni, nem fogok sírni – hajtogatta magában az asszony, de azért morzsolgatta a zsebkezdőjét.

A közönség óriási tapsal jutalmazta a gyerekeket.

Pár pillanat múlva Kristóf már szü-

lei előtt állt, és boldogan nyújtotta át a maga készített karácsonyi ajándékot.

– Mézeskalács. Tetszik? Nektek sütöttem. Magam díszítettem. Ahogy tőled tanultam, anya.

– Mesés szép – mosolygott rá az asszony. – Még soha senkitől nem kaptam ilyen szép ajándékot.

– Jaj, de örülök! Félttem, hogy nem fog tetszeni. És... mit csinálsz vele?

– Természetesen elteszem emlékebe. Amikor majd öreg nagymama leszek, előveszem, és megmutatom az unokáimnak, a te kisládnak és kislánynodnak, hogy te sütötted – nevette el magát az asszony.

– Akkor jó – szakadt ki a kislányból a megkönnyebbült sóhaj. – Képzeld! Volt olyan anyuka, aki megette!

– Még ilyet – csapta össze kezét az asszony mosolyogva. – Mi nem esszük meg. Megígérem. – Felkapta a gyermeket. – Sosem esszük meg. – Akkor jó – nyugodott meg a kislány.

A férfi a háttérből nézte a jelenetet. Az asszony hosszú szőke haja ráhullott a kislány fejére, aki nevetve simította félre a hajzuhatagot. Mint Mária és a kis Jézus – gondolta a férfi.

Hirtelen felvillant előtte egy régi kép. Amikor először tartotta kezében Kristótot. Pár perce született csak meg, hangosan sírt. Amikor átölelte a kicsit, megnyugodott, és a szemébe nézett.

Állítólag az újszülöttek még nem látnak tiszta képeket, a férfi azonban biztos volt benne, hogy Kristóf őt nézi. Mérlegre teszi az emberségét. Abban a pillanatban félt, hogy könnyűnek találhatják, s óvatosan felesége kezébe tette a gyermeket.

Maga előtt látta annak a másik asszonynak az arcát is. Fialat volt, még szinte gyermek. Szív alakú, finom arcát sötétbarna haj keretezte. Mélykék szeme azonban mérhetetlen fájdalmat tükrözött. Papírlapot nyújtott át nekik. Neki és a feleségének.

„Gyermekeimről örökre és visszavonhatatlanul lemondok” – ez állt azon a papíron.

Karácsony volt. Sűrű pelyhekben hullott a hó.

Hét esztendővel ezelőtt Kristótot kapták ajándékba. Életük legszebb karácsonyi ajándékát.

– Apa! – hozta vissza a jelenbe kislány hangja. – Tetszett az előadás?

– Nagyon ügyesek voltatok – válaszolta a férfi. – Igazán tetszett.

Magához ölelte a kislányt, átkarolta felesége vállát. „Igazi család vagyunk – gondolta –, igazi család!”

■ BOZÓ SZUSZA

Karácsonyi ajándék a messzi Afrikába

Elkészült a mozambiki énekeskönyv

Sok évvel ezelőtt történt. Papp Szilvia (képiünkön), aki eredetileg zenei pályára készült, kezében a szegedi és frankfurti orgonadiplomával úgy döntött, hogy misszionáriusként kíván szolgálni. A lehetőség, amelyhez

Az énekek válogatását a négy éven át gyűjtött anyagból Papp Szilvia végezte. Nagy Olivér a kottagrafikai munkát vállalta, Papp Szabolcs pedig a tetszetős borító megtervezését. Dr. Bukovszky Ákos feladata a külkapcsolatok, valamint a szerzői és kiadói jogok intézése volt. Mészáros Péter a könyv tördelésében volt nagy segítségére e sorok írójának, aki a szerkesztés és a munkatársak koordinálásában, valamint a nyomdai megvalósítás intézésében vállalt vezető szerepet.

A könyv kiadására a magyar baptisták – gyülekezetek és magánszemélyek – mintegy hatszáz ezer forint adományt gyűjtöttek össze, az EBM is adományokból származó közel nyolcezer euróval támogatta a mozambiki énekeskönyv ügyét.

Az Úr megáldotta a közel egyéves munkát, és november 28-án bensőséges hálaadó alkalomra gyűl-

tek össze az egyház Benczúr utcai központi székházában mindazok, akik részt vállaltak a *Colectânea de Hinos e Coros Cristãos* címet viselő énekeskönyv megjelenítésében. Örömmel vették kézbe a tartalmában értékes, megjelenésében tetszetős kiadványt.

Az énekeskönyv Mozambikba szállítása nem kis feladat. Ezt a Baptista Szeretetszolgálat munkatársai vállalták. December 6-án Maputóban ünnepélyes keretek között mutatták be az énekgyűjteményt. A bemutatóra csak kilencven darab érkezett repülőgéppel a mozambiki fővárosba, a további kétezer-négyszáz példány pedig rövidesen hajóval indul az afrikai országba.

Amikor majd a mozambiki kikö-

A SZERZŐ FELVÉTELE

az Európai Baptista Misszió (EBM) által jutott, Mozambikba szolt.

A kétdiplomás fiatal orgonaművész Istentől kapott elhívását arra kívánta használni, hogy a fekete kontinensen tanítsa az ottani gyerekeket, fiatalokat a zene alapelemeire. Négy évet töltött el Afrika déli országában, Mozambikban, és hűségesen végezte az afrikai gyerekek zenei képzését.

Jó választásnak is bizonyult ez a fajta misszionáriusi szolgálat, mert az afrikaiak nagyon szeretnek énekelni. Fogékonyak is voltak Szilvia munkásságára, aki látta, hogy számtalan éneket fújnak lelkesen kívülről. Énekelnek általunk is ismert evangéliumi énekeket az ország hivatalos nyelvén, portugálul, de számos törzsi nyelven is.

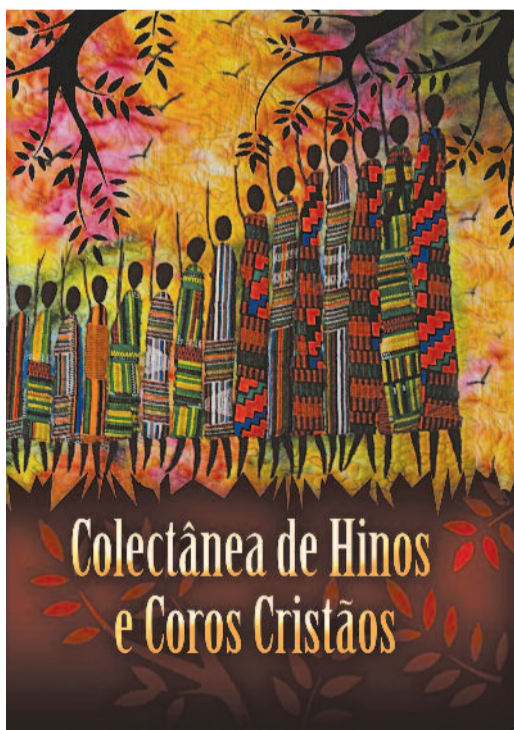
Kiderült, hogy ezek az énekek szájról szájra terjednek, miközben a mintegy huszonezres baptista közösségnek nincs saját énekgyűjteménye.

És Szilvia hozzálátott. Úgy dolgozott, ahogyan annak idején Bartók és Kodály is. Nemcsak Maputóban, az ország fővárosában, hanem a kisebb településeken, a dél-mozambiki Beirában és a környező kisebb falvakban is magnóra vette, majd visszahallgatva papírra vetette az addig kottát nem látott énekeket. Mikor letelt a négy esztendő, vaskos papírhalmazzal tért haza.

Ez év januárjában ült össze itthon egy szerkesztői csapat Papp János baptista egyházelnök vezetésével, aki akkor még missziói igazgató volt, hogy megvizsgálják annak a lehetőségét, miként valósíthatnák meg a magyarországi baptisták az EBM támogatásával a mozambiki első önálló énekeskönyvének kiadását.

töbe érkező hajó kürtje megzendül, egy álom teljesedik be, amelynek megvalósítását Papp Szilvia a 102. zsoltár 19. verse alapján tartotta feladatának: „Meg kell ezt írni a jövő nemzedéknek, hogy dicsérje az Urat az újjáteremtett nép”

■ MAROSI NAGY LAJOS

Szívtől szívig Kenyában

► Lapunkban már többször hírt adtunk arról, hogy a *Bálint* házaspár 2005 óta Nairobiban él; a vízmérnök Zoltán egy ENSZ-projekt vezetője, felesége, *Bea* pedig a helyi evangélikus gyülekezet önkéntese. Afrikában nagyon sok árva gyermek és özvegyasszony él rendkívül rossz körülmények között. A *Heart to Heart* (azaz „Szívtől Szívig”) alapítvány nemcsak a fizikai problémákon – betegségek, szegénység, az oktatás hiánya stb. – igyekszik segíteni, hanem keresztény szellemiségű lévén az igei üzenetet is közvetíti az ottani emberek számára. Beáék egyházunkban is meghirdették a pártfogói támogatás lehetőségét, amelynek keretében – havi háromezer forintos összeggel – a Föld másik féltekéjén kenyai gyerekek iskoláztatását és étkeztetését lehet segíteni. Az alábbi, szerkesztett levlérléslet az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) adventi körleveléből származik.

Kedves Pártfogók, kedves Barátaink és Családunk!

Sok minden zajlik a Heart to Heart-nál mostanában, ezért azt gondoltam, megosztok néhány információt azokkal, akiket érdekel.

November második felében kezdődött az iskolákban a nyári szünet, bár az idén sok helyen három héttel meghosszabbodott a tanítás. Szeptemberben ugyanis az állami iskolákban sztrájkoltak a tanárok az alacsony fizetések miatt. Magyar pénzre átszámolva mintegy harmincezer forintot keresnek, miközben az árak ijeszítően magasak, még a legalapvetőbb élelmiszereké is, mint például a kukoricaliszté. Ezért a pénzért hatvan nyolcvan fős osztályokat tanítanak reggeltől késő délutánig, általában szombaton is, sőtét, egészségtelen, roppant zsúfolt helyiségekben.

Általánosságban szépen, szervezetten zajlik a munka, egyre több megbízható, odaadó önkéntes segítségünk van. A gyerekek többsége egyre eredményesebb a tanulásban. A gyengén tanulókat figyelmeztetjük, ők harmadévnvi haladékat kapnak a javításra, vagy elveszítik a támogatást.

Persze ezt is könnyebb mondani, mint megvonni tőlük! Mert amikor például kiderül, hogy egy árva borzalmas körülmények között húzza meg magát egy családnál, amelyik befogadta, és megtudjuk, hogy kihasználják, alig kap enni, akkor hogyan támaszthatnánk vele szemben tanulmányi követelményeket? Hiszen ha megvonjuk tőle a támogatást, nem tud többé iskolába járni. Ha napjai rendezetlenül-rendszertelenül telnek, a biztos lezúllás vár rá.

Szeptember 28-án megtartottuk a szokásos Heart to Heart vasárnapot. Több éve rendezünk ilyet a gyülekezetünkben minden szeptemberben, egyrészt azzal a céllal, hogy beszámoljunk a munkánkról, másrészt hogy növeljük az adományozók körét a potenciális támogatók meghívásával. Bár az eredmény lehetne látványosabb is, azért mindig sikerül jó néhány gyerekekkel csökkenteni a támogatásra váró árva háromszáz fős várakozási listáját.

A gazdag programban az ebédprojektben részt vevők kórusa énekelt és igeverseket mondott. Az asszonycsoportok képviselői is énekeltek, illetve beszámoltak munkájukról, helyzetükről (mindenkit nem tudtunk meghívni a magas utazási költségek miatt). Bemutathattunk néhány „sikertörténetet” is: olyan fiatalok mondtak néhány szót magukról, akiket már a Heart to Heart nevelt fel (közöttük jó néhány, magyarok által támogatott is). (...)

Utána elkezdődött a készülődés a decemberi eseményekre: a középiskolások csendesnapjaira és a december 12-i karácsonyi ünnepségre.

Elmondhatom, hogy mostanra sikerült kidolgozni egy olyan nyilván tartási, adminisztrációs és pénzügyi rendszert, amely megbízható, átlátható, könnyen és nem túl sok mun-

kával fenntartható. Sokéves gondolkodás, próbálkozás és tanítás eredménye ez, és nagyszerű dolog, hogy megvalósult.

A hat év alatt, mióta bekapcsolódtam a Heart to Heart munkájába – ez ugyanaz az idő, amely alatt kialakultak és fokozatosan megerősödtek a projektek –, több gyerek felnőtt a szemünk láttára; bizonytalan, elhagyott kamaszokból szorgalmas, céludatos fiatal felnőttek cseperedtek. A támogatásnak köszönhetően olyan tanfolyamok elvégzésére nyílt lehetőségük, amelyekre nem is gondolhattak volna.

Az évek folyamán állandóan foglalkoztatott – gyakran kimondva, sokszor csak a szívemben – egy kérdés: hogyan viszonyozhatnák ezek a fiatalok a Heart to Heartnak, amit nekik nyújtottunk. Hogyan „adhatnának vissza” valamit abból a segítségből, amit ők kaptak? Az, hogy egy kisebb gyerek taníttatását vállalják, nagyon nehéz lenne, mert kezdőként maguk is roppant szűkösön élnek.

Hogyan lehetne a Heart to Heart tevékenységének folytatását, bővítését mindinkább helyi fenntartásává tenni? Hiszen jelenleg főként kül-

napon különféle cégekhez, üzletekhez, szállodákhoz látogatnak el, bemutatják a vezetőknél a Heart to Heart munkáját, és támogatást kérnek. Erre természetesen gondosan felkészítjük őket mind a megjelenés, mind az ismeretek, mind a viselkedés terén. Az elején vagyunk ennek a kezdeményezésnek, de bizakodva és őszintén örömmel írhatom, hogy olyan ez, mint mikor egy álom megvalósulni látszik!

Ha a világban lévő tengernyi nyomorúságra tekintünk, talán feltehetjük a kérdést: érdemes ezt csinálni? Érdemes egy vödör vizet önteni az óceánba? Valószínűleg azt mondhatjuk, hogy nem.

De ha *Faithre* gondolunk, aki csontsovány, tébécés, szinte haldokló kicsi lányból egészséges, osztályelső lett;

vagy *Verára*, aki elvégezheti az ápolónőképzőt, és elesett, beteg embereken szeretne majd segíteni;

vagy *Elijahra*, aki beteg apja mellett iskolába sem járhatott, és az éhhalál várt rá, most pedig kitűnő tanuló;

vagy *Abdikarimra*, aki az egész izslám vallású családjával beépült az evangélikus gyülekezetbe;

vagy *Ridonra*, aki hétévesen végignézte, hogy pusztul el az édesanyja AIDS-ben és kolerában, de mára értelmes, rendezett kiskamasszá cseperedett;

vagy *Samuelre*, akire mozgássérülként csak az utcákon való koldulás várt, de most cipészinas, és egy életen át lesz szerény megélhetése;

vagy *Mozára* és *Mambóra*, akik rongyos, mocskos utcagyerekből komoly, szorgalmas fiatalemberekké váltak, és mára Moza a jobb kezünk; vagy *Lielára*, *Grace-re*, *Dorisra* vagy *James Dundira*, akik hogy meg-

Ebédelő gyerekek az EKME-től kapott ünnepelőruhákban

földi (magyar, amerikai, norvég, német) adományoktól függ a munkánk. Ez így nem helyes.

Mi Zolival mindig azt az elvet vallottuk, hogy nem azért jöttünk ide (vagy más országba), hogy *helyettük* végezzünk el valamit. A magunk részéről szeretnénk segíteni az embereket a szervezett, tudatos, Isten szerinti életvitel megvalósításához; ehhez példát adunk, tanítjuk, figyelmeztetjük, segítjük őket.

Nagy örömmel és hálával mondhatom, hogy erre a két kérdésre talán egyszerre kapjuk meg a választ. Most indítunk egy programot, amelyben a végzett fiatalok heti két

köszönjék a segítséget, bekapcsolódtak a Heart to Heart munkájába.

És sorolhatnám oldalakon keresztül. Ha rájuk nézünk, a válasz egyértelmű: ezt nem érdemes csinálni; ezt csinálni *kell!*

Isten, amikor megteremtett minket, testet és lelket adott nekünk, melyeknek itt, a földi életünk során harmóniában kell léteznünk. Kérjük azért Teremtőnket, hogy azok az erőfeszítések, amelyeket itt és otthon teszünk, szolgálhassák ezeknek a gyerekeknek a testi gyarapodását, lelki épülését.

Szeretettel:

■ BÁLINTNÉ KIS BEÁTA

Aki szeretné támogatni az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) kenyai szolgálatát, megteheti, ha eljön január 6-án a 11 órakor kezdődő külmisziói istentiszteletre a budapest-fasori evangélikus templomba (VII., Városligeti fasor 17.). Az EKME számlaszáma, amelyen a *Heart to Heart* programot is segíthetik: 11711034-20804538.

„Nékem az élet Krisztus és a meghalás nyereség.” (Fil 1,21) A száz évvel ezelőtt, december 17-én született *Dúl Etelka* diakonissza testvér nemcsak ennek az igének a szellemében élt, de kiskőrösi síremlékéről is ez a bibliai idézet köszön vissza ránk, amelyet még maga választott.

Kis család nem adatott meg számára, de nagy családja nevében most tisztelettel és a régi szeretettel emlékezem rá születésének centenáriuma alkalmából.

A „szürke eminenciások”, „nemesek” nélkül – csupa kisbetűvel – sem társadalmunk, sem egyházunk nem építhető. Így volt ez a múltban, és hiszem, hogy így van ez ma is. Közülük egy volt ő, akiben nem volt igazán semmi „különleges”.

Életének ékköve talán sziklaszilárd hite lehetett. Anyai nagyszülei és édesanyja már öt éves korában templomba vitték, és – saját visszaemlékezései szerint – már tizenhárom éves korában személyes megváltója lett Jézus. A Fébé-diakonissza testvérek 1925-ben ismerték meg, és ettől kezdve csak az egyházban és az egy-

házban élt. Tizenöt évesen már vasárnapi iskolát vezetett, majd konferenciákra járt. Mély elhivatottságot érzett, hogy diakonissza legyen.

A nőszabó-szakmát tanulta ki, és vizsgázott is belőle kitűnőre a Kiskőrösi Ipartestületben.

Édesanyja súlyos betegsége, valamint saját betegségei miatt csak 1940 decemberében lett diakonissza. Eleinte ő vezette a varrodát, ezután betegeket ápolt a Margit-kórházban (1941). Ezt gyülekezeti munka követte először Tiszaföldváron, majd Soltvadkerten (1941–42).

A legnehezebb háborús években 1943-tól Óbudán a gyülekezet ötvenfős leányotthonát vezette. Az otthont végül teljesen szétágyúzták, lakói sokáig óvóhelyen húzták meg magukat, majd a lányok hazamentek, Etelka pedig az anyaházba, Húvösvölgybe.

1946-ban Kiskunhalason *Túrmezei Erzsébet* testvérrel együtt leány-népfőiskolát vezetett – szabni-varmni tanított, és az étkészítést vezette. 1946–47-ben Nyíregyházán a gyülekezet szeretetotthonának vezetője volt, a kórházi beteglátogatás szolgálatát végezte, és szervezte a gyermekétkeztetést százhusz főre.

Ezt követően bonyhádi szolgálati helyén leányintézményt vezetett mint nevelő, majd Mátraszentistvánon, az egyházi üdülőben – ahol hosszabb időre árvaházi, gyenge, beteges gyermekeket üdültettek, akik ott is jártak iskolába – hitoktatást végzett alkalmi segédlelkésszi megbízatással.

1949–51-ben Szarvason dolgozott, ő volt a vezetője a gyülekezet árvahá-

Szolgáló életek

Emlékezés két diakonisszára

zának, ifjúsági órákat tartott, hitoktatást végzett tanyai iskolákban.

Diakonisszává 1950. november 19-én szentelték föl. Igéje 2Kor 4,10 volt. Mint erről személyes feljegyzéseiben is megemlékezik: életének ez volt a legnagyobb öröme.

1951 novemberében a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesületet az állam feloszlatta, ami nagy-nagy szívfájdalmat jelentett számára. „De Urunk a legnehezebbhez is ad erőt! Ha száz életem volna is, mindegyikkel csak őt szolgálám!” – írta visszaemlékezéseiben. Egész további életében hálával gondolt vissza diakonisszaként töltött szolgálati éveire.

A feloszlátás után hetvenöt éves édesapjához tért haza Kiskőrösre, és „előlről kezdte az életet”; varrt, tüdő-kórházban ápolt három műszakban, végül egészségügyi nyugdíjas lett. Betegségei súlyosbodtak, magányában kedves igéje adott erőt: „*Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.*” (2Kor 12,9)

Dúl Etelka testvérünk, nagynénénk, keresztanyánk megtalálta helyét és hivatását az életben, abban szívvel-lelkel kielégedett. Gondoljunk csak bele, mekkora csapás lehetett számára, amikor ettől a hivatástól a hatóságok egy tollvonással eltiltották! Micsoda erő kellett ennek elviseléséhez!

Kedves énekeivel, az *Óh, Jézus, kincsem, vigaszom* és a *Győzelmet vettél, óh, Feltámadott* kezdetűekkel kísértük őt utolsó útjára Kiskőrösön 1995 februárjában.

Emlékét továbbra is szívünkben őrizzük.

■ DÚL KATALIN

Csapó Margit testvér Fébé-diakonisszaként hatvanhárom éven keresztül végezte hűségesen diakóniai és igehirdetői szolgálatát egyházunkban.

1916-ban született Malomsokon, módos parasztcsaládban. Huszonhárom éves korában lépett be a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesületbe. Felszentelése alkalmával ezt az áldó igét kapta: „*Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rólad!*” (Zsolt 55,23) Hosszú élete során sok terhet kellett hordoznia, de mindig háladalással vallott Isten gondviselő szeretetéről.

Ápolónőként először a budapesti Margit-kórházban, majd Kassán dolgozott. 1945-ben Kiskőrösre került, ahol öt diakonissza társával a gyülekezet óvodájában, szeretetotthonában és a Fébé papír- és könyvkereskedésében szolgált. A gyülekezetben szervezett bibliaórákon sokan részesedtek igehirdetéseinek áldásában.

1951-ben a kommunista hatalom önkénye a katolikus szerzetesrendekkel együtt a Fébé-egyesületet is feloszlatta, ingatlanait elvette. A diakonisszának is le kellett vetniük a „szürke testvérruhát”, és gondoskodniuk kellett megélhetésükről.

Margit testvér „civilben” is diakonissza lelkülettel szolgálhatott tovább a kiskőrösi gyülekezetben. Eleinte csak irodai munkát és kántori szolgálatot végezhetett, de később házi bibliaórákon is vezette a beszélgetést. Kerékpáron, motoron, majd autón kereste fel a tanyákat, látogatta a ma-

gukra maradt öregeket. A szórványokban istentiszteleteket is tartott.

Közben megélhetése érdekében szőlőt kapált, zöldséget termelt, betegeket ápolt. Szolgálatához tartozott, hogy igés lapokat írt és festett, amelyeket látogatásai alkalmával a betegknél hagyott. Ezeket sokan ma is Bibliájukban őrzik.

Nagy öröme volt, hogy 1996-ban *Hirdessétek az Úr hatalmas tetteit!* címmel megjelent hét bibliai tárgyú színdarabja. Ezek előadása a sze-

replők és a gyülekezet számára mély lelki élményt nyújtott.

Nyolcvanadik születésnapján a kiskőrösi gyülekezet és a helyi újság is megemlékezett odaadó, önzetlen életéről. Ezután egyre romlott egészsége; tüdejét rák támadta meg. 1998-ban úgy döntött, hogy beköltözik a kiskőrösi gyülekezet Jó Pásztor-szeretotthonába. Amíg tudott, az otthon kertjében dolgozott, igével vigasztalta társait, és alkalmanként reggeli áhítatot és bibliaórát tartott.

2002 karácsonyán ért áldásos földi életének végére.

■ MADOCSEI MIKLÓS

Négyszáz éve született „az evangélikusok prókátora”

Wittnyédi István (1612–1670) emlékezete

► **Ma már nemigen szoktuk használni a prókátor szót. A *Pallas nagy lexikona* szerint a latin *procurator* szóból származik; ennek jelentése: „képviselő, gondviselő”. Innen van, hogy a prókátor kifejezéssel régebben az ügyvédekkel illették. Az alábbiakban egy olyan ügyvédről emlékezünk meg, aki sokaknak, egyházunknak és hazánknak is prókátora volt. Megérdemli, hogy felidézzük alakját.**

Wittnyédi István 1612. december 20-án Sárvarán született. Apja, *Wittnyédi János Nádasdy Tamás* kancellár udvarában jobbágyból lett udvarbíró, sőt a család legbensőbb megbízottja is. A fiú Sárvár után Csepregben, majd Sopronban tanult.

Sopron jegyzője

Munkáját Csepregben kezdte, 1638-tól azonban már Sopron jegyzője volt. Az 1637–38-as pozsonyi országgyűlésen soproni követként vett részt. 1640-ben lépett házasságra *Endresz Zsuzsannával*.

Első „küzdelmé” is ekkor zajlott, amikor is *Draskovich György* győri püspök jezsuitákat akart a városba betelepíteni. Wittnyédi a városi tanácssal együtt tiltakozott ez ellen, de eredménytelenül.

Egyre többször kellett a várost is képviselnie, és egyre nagyobb fordulat hozza egyéni ügyekkel is. Hosszú pereskedést kellett folytatnia azért is, mert a Szent Mihály-templomot az

evangélikusok használták, de a katolikusok a harangozásért pénzt követeltek. „Így szerepel Wittnyédink a városnak minden fontosabb ügyeiben mint jegyző, mint jogi képviselő” – írja *Payr Sándor Muzsaji Wittnyédi István* című nagy dolgozatában (*Protestáns Szemle*, 1905/17. szám).

Wittnyédi az 1646–47-es pozsonyi országgyűlésen is Sopron követeként volt jelen. Tagja volt a protestáns bizottságnak is. Érdemes megjegyezni: ez az országgyűlés iktatta törvénybe a linzi békét, amely szerint a jobbagyoknak is szabad vallásgyakorlatuk van, és a protestánsoktól elvett templomokból kilencvenet vissza kell (kellett volna!) adni.

Wittnyédi ezután a várostól elválva a megye szolgálatába állt.

Egyházunk prókátora

Ekkoriban az evangélikusság addigi patrónusai közül sokan visszatértek a katolikus hitre. Ez történt a *Baththyány*, a *Nádasdy* és több más neves és nemes család ekkor élő nemzedékével is.

Eközben Wittnyédi – 1649-től – több országgyűlésen megyei követként vett részt. Bőkezűen segítette az iskolákat és a tanulókat, a külföldre induló egyetemi hallgatókat is. Több evangélikus gyülekezet érdekében is fellépett.

„Így az isteni gondviselés a főurak, a grófok és bárók hitehagyása után a középnevelés soraiból támasztott dunántúli kerületünknek ismét bátor lelkű, áldozatkész oszlopembereket. A Wittnyédiek, Ostffyák, Telekesi Törökök voltak ebben az első sorban.

Ők tették magukévá a kerület dolgát, midőn még a kerületi felügyelő díszes állása szervezve sem volt egyházunkban” – olvashatjuk *Payr Sándor* 1924-ben kiadott, *A dunántúli evangélikus egyházkerület története* című művében.

„Ki ítéltel pedig engemet azért meg, hogy religiomat igyekezem jó igazsággal, tehetségem szerint vármegyém kivül is segítenem?” – írta egy levelében maga Wittnyédi a nádornak. Ugyanis 1647-ben a nezsideriek *Lippay Gáspár* birtokos ellenében Wittnyédi biztatására hívtak prédikátort, s így ő a népet „rebellis”, lázadóvá tette – hangzott ellene a vád. Nem tudjuk felsorolni mindazokat a gyülekezeteknek a nevét, ahol hasonló módon igyekezett segíteni, hogy hangozzék az íge.

De abban is fontos szerepe volt, hogy 1649-ben Kőszeg, Borostyánköt, Fraknót, Kismartont más városokkal együtt visszacsatolták Magyarországhoz. „Munkamezeje mindig tágabb Ausztriától, Horvátországtól, sőt Velencétől, Bécsen, Sopronon és Pozsonyon át, fel Liptóig, Árváig, Eperjesig, sőt Erdélyig, hol itt, hol ott fogjuk ezt a fáradhatatlan, a tettvágy miatt nyugtot nem leelő férfit úton találni” – írja *Payr* a már említett dolgozatában.

De otthon, Sopronban is dolgozott, bár a kapcsolat közötté és a város között lazult. Az ügyvéd „hat magyar származású egyén” eltartását kérte a városi tanácstól. Ez volt az előkészítése a régi német–latin gimnázium mellett egy új magyar gimnázium megindításának. 1657-ben az

intézet el is indult. Wittnyédi szerint az iskola fő célja a protestáns lelkésznevelés lett volna. Egyébként neki is voltak „alumnusai”, gondozottai, akiket itthon és külföldön tanított, s akikből ugyancsak lelkészeket és tanítókat akart képezettni.

Neki magának hét gyermeke született, közülük hárman kisebb korukban meghaltak.

A haza védőügyvédje

Később a soproniak sem lelkesedtek már érte. „Grober unger”-nek, gorbomba magyarnak nevezték sokan. S valóban, magyarságáért még gorbomba is tudott lenni.

Szolgálatának súlya is egyre inkább áttolódott politikai szintre. Az említett második országgyűlésen, amelyen részt vehetett, megismerkedett *Zrínyi Miklóssal*. Zrínyi mondotta ki: „A protestánsok szabadsága és az ország szabadsága egy alapon sarkallik.” 1662-ben pedig Zrínyi és a protestánsok között olyan barátság alakult ki, amely az ország vezetésének „gyanús” volt. „Wittnyédi a maga vezérét és urát II. Rákóczy György halála után a nagy Zrínyiben ismerte fel” – olvassuk *Payr Sándor* már említett dolgozatában. Zrínyinek a pereiben pedig Wittnyédi volt a képviselője.

Ezekben az években hazánkban egyre elkeseredettebb lett a hangulat. A szentgotthárdi német–török csata a németek javára dőlt el. Mégis, 1664-ben Vasvárott olyan békét kötöttek, amely a töröknek kedvezett. Lassan kibontakozott a „Wesselényi-féle összeesküvés” más magyar főurak részvételével. Ebben Witt-

nyédinek is volt közvetítő szerepe, sőt a leleplezés után két olyan levelet találtak, amelyben arról esett szó, hogy ő és hite szerint evangélikus népünk is elkötelezett a „lázasásban”. „Visszajövet szemben voltunk a zsolnai, rajeczi és túróczy főpásztorokkal, mindenütt magánosan conferáltuk a dolgot. Superintendens uraimék is mindenütt nagy titokban az egész ekkleziáját disponálták...” – olvassuk az egyik levélben.

Hogy erről a „lázasadról” volt-e szó, vagy talán a levél is koholt, ma már nem tudjuk eldönteni. Az azonban tény, hogy kemény megtorlás következett. A főurak közül négyet kivégeztek, evangélikus népünket pedig „rebellisnek”, lázadónak mondták ki. Azután következett a protestáns lelkészek és tanítók beidézése előbb Lőcsére, majd Pozsonyba – ha nem mondtak le hivatásukról, és nem ígérték meg, hogy elhagyják hazájukat és hitüket, akkor kivégzéssel fenyegették őket. Azik nem írtak alá semmiféle ígéretet, azokat elhurcolták gályarabságra. Ez azonban már egy másik, szomorú történet.

Zrínyi Miklóst még 1664-ben egy vadászat alkalmával vadkan ölte meg. Wittnyédi is jelen, a közelében volt. 1670-ben, tehát még a megtorlás éve előtt Wittnyédi István is meghalt Pozsonyból hazatérőben Nezsiderben. A felelősségre vonást ezzel itt elkerülte, már Isten ítélőszéke elé jutott.

Mi pedig Isten iránti hálával emlékezhetünk a soproni prókátorra, egyházunk és hazánk ügyének védelmezőjére.

■ KEVEHÁZI LÁSZLÓ

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZATUNKRA ÉRKEZETT

János

Leírható veszteség – gondolta, miután megérezte nyakán, mellkasán a jeges decemberi hideget, és észrevette, hogy a finom gyapjúsál, melyet mindig akkurátusan eligazgatott a kabátja alatt, nincs a szokott helyén.

Tulajdonképpen szinte az egész világra, a pénzen vett dolgaira, az időnként hozzá csapódó emberekre és a megélt történésekre is így gondolt. Nem igazán ragaszkodott semmihez és senkihez, tudta, hogy bármikor bármit, bárkit pótolhat. Van elég pénze, tudása, jól használható kapcsolatai, mindent megtehet, mindent megvehet.

Most mégis kényelmetlenül érezte magát, mert az a pár száz méter, amit az autóig meg kell tennie, nem lesz kellemes ebben a hidegben. Eleve dühítette, hogy az üzletközponttól csak messzire tudott megállni, mert az utolsó pillanatban vásárlók hada lepette el a környéket, mégis bement, hogy szokásos francia borát és az egyetlen neki ízlő bondbont megvegye. Régen nagyanyjának küldött időnként Marine és Mariette, a két svájci barátnő ilyet, és egy szem unokáknak mindig övé lehetett az egész doboz.

Egy kis édesség, egy palack ünnep. Több nem is kell neki. Még ma sem. Nyugalom, a gyümölcsös könnyedség, a kis bódultság, a lassan szétomló csokoládédarabok, és hogy egyedül lehessen. Így jó a karácsony. Se fenyőfa nem kell, se száncsengő, se Kisjézus, se emberek, se család, se senki.

A senki szót a gondolataiban még jól meg is nyomta. Lenézte az embereket.

Nem szeretett és nem is tudott huzamosabban emberek között lenni. Azok voltak a legnehezebb pillanatok, amikor valamiért szólnia kellett másokhoz, így amit lehetett, interneten rendelt, a házvezetőnőjével e-mailen tartotta a kapcsolatot, és líftezés helyett inkább lépcsőn járt. Most az előbb, a plázában is senkire sem nézve, nyílegyenesen bement az üzletbe, kérte a két dolgot, amire szüksége volt, fizetett, és már itt is van.

Biztos az üzletben esett le a sál, amíg elővette a tárcából a bankkártyáját. Ő ugyan vissza nem megy ezek közé – gondolta –, inkább a hideg. Meg egyébként is felesleges lenne, már biztosan felvette és elvitte valaki. Ilyenek ezek. Most is feltartják.

A kijárat mellett csődület, sokcsomag családok özönlének kifelé, izgatott, szívnek fontos személyek ajándékát feledezt emberek sietnek befelé.

Menjetek, vegyetek, egyetek csak... – most szívesen mondta, akár kiabálta volna is nekik –, a mai ünnepektől holnapra úgyis csak az áruhitel törlesztőrészelete, a semmire se jó vackok, a lemerülő elemek, szőnyegbe taposott tülevelek és bejglimorzsák maradnak nektek.

Minden elszáll, ahogy a levegőben terjengő parfüm, forralt bor, a sült gesztenye szagából álló felhő is eloszlik holnap reggelre. Meg a csöves rekedt kántálása is, aki pár forintért egyre szajkózza ugyanazt a három versszakot...

Hirtelen nagyon furán kezdte érezni magát. Mintha ez már egyszer megtörtént volna. Ő már hallotta ezt az éneket. Hasonlóan rekedt hangon énekelte a nagy is – villant be egy pillanat alatt. Megszédült. Lehunyta a szemét, most megint ott volt a borostyán befutotta, fehér pukkanós bogyóval pettyezett udvarú, kisvárosi parókián.

Csillagfényes éjszakán / Angyalszózat hangzik, / Betlehemnek pusztáján, / Hol pásztornép tanázik: / Pásztorok, ne féljétek, / Vígán örvendezetek, / Mert földre jött, kit elküld-

Csillagfényes éjszakán...

dött / Az Úr, az Isten néktek: / A ti üdvösségetek!

Érezte a dal mellé a svájci kisasszonyoktól kapott bonbon ízét és a nagymama jellegzetes dohányos, naftalinos és kézkrémes illatát.

– Fiatalember, fiatalember! – Vékony hang ragadta ki az emlékekből. – Ezt elveszítette.

Alacsony, madárszerű néni állt előtte, régi fekete szövetkabátjából áradt a molyúzó szaga, és az ő gyapjúsálját nyújtotta felé.

– Bent a boltban. Elveszítette – mondta a néni, és tartotta továbbra is kicsit meggyűrve azt a drága, finom szövésű, puha, könnyű, de mégis meleg sálát.

– Köszönöm – mondta. Kicsit tétozva, majd a sál felé nyúlt. – Köszönöm.

Elvette a sálát, és hirtelen ötlettől vezérelve a néni kezébe nyomta az estére szánt svájci bondbont.

A sállal és a palackkal a kezében megindult, át a kavargó tömegen, a hajléktalan elé letette a bort, és egyenesen, határozott léptekkel elindult az autójához.

Az ülésfűtés hamar felmelegítette, mégis a nyaka köré, az arca elé tekerte a sálát. A nagyival együtt dúdolta, motyogta bele a naftalinszagba:

Hideg jászol szalmáján / Égi gyermek alszik, / Körülötte szállásán / Halk ének hangja hangzik...

Iréne

Mindig errefelé járt haza a délutáni imádságról. A kicsi, nedves kápolna hideg levegője után jólesett neki a fűtött folyósón végigmenni. Mire átért az üzletközpont túoldalára, egy kicsit felmelegedett, és sokkal könnyebb volt megtenni a régi bérház belső udvarának sarkában lévő kis lakásáig az utat.

Még a fényekkel is meg tudott barátkozni, a zene amúgy sem zavarta, mindig rosszul hallott. (A könyvelésen, ahol évtizedekig dolgozott, szerezésére csend volt, és Margó, a főnökasszony mindig hangosan és tagoltan, olyan főnökasszonyosan beszélt.) Csak az emberek, a rohanó, siető emberek ne lettek volna. Attól tartott, hogy egyszer fellökik, és ez a kavargó massa eltapossa. Félt az emberektől.

– Te olyan kicsi vagy – mondta anyja, mikor kérte, hogy apjával mehessen a városi piacra –, elveszödnél. Maradj, jobb lesz így.

Pedig szeretett nagyon a kocsiást, a vastag lábú, lassú, gözölgő hátú lovakat, hangos prüszkölésüket, a zöttyenőket, ahogy olyankor apjához verődött a bakon. Aztán a következő tavaszon meghalt az apja, anyja a mindig mérges nagyanya elől menekülve elszegődött ide, a nagyvárosba gyári munkásnak.

Ő – nehogy baj érje – iskola után otthon ült. „Jobb lesz így – mondta mindig az anyja –, elveszödnél.”

Miután végzett a kereskedelmben, bolt helyett irodára ment dolgozni. „Jobb lesz így” – gondolta. De a kirakatok mindig vonzották. Még télen is sokáig el tudta nézni az ezüst és arany sztaniolpapírba csomagolt édességeket, elképzelve, hogyan bontogatná, ízlelné, simítaná ki és tenné albumba a csodaszép papírokat. De nem ment be soha, nem vett soha ilyesmit.

Ahogy múltak az évek, egyre rit-

kábban ragadt le egy-egy portál előtt, és már sosem nézett a kirakaton túlra, a bolt belsejébe, hogy magát lássa ott elegáns formaruhában, kedvesen csacsogni a vásárlókkal.

A kis kápolnába viszont egyre többet járt munka után. Csendesesen leült a hátsó padba, és a gyermekkorában anyjától tanult imádságokat sorolta, míg el nem gémberedett a falakból, padlóból felszálló hűvösségben. Aztán hazament a bérházak közti szűk utcákra, evett és aludt.

Megijedt, amikor gépek jöttek, és sok házat bontottak el, munkások sokasága építette egyre magasabbra a szürke betontömböket, és befedték, beépítették az utcát is, amelyen addig járt.

Először óvatosan merészkedett be az új bevásárlóközpont önműködően szélesre nyíló ajtaján. Az isme-

retlen kirakatok előtt, szorosan a fal mellett osont végig, kitérve az emberek és pillantásuk elől. Pihegve ért haza a biztonságos, kicsit sötét, de pedáns rendben tartott otthonba.

Aztán ahogy egyre többször járt ezen az úton, már megszokta a fényeket, egyre többször állt meg a luxus-termékeket áruló bolt kirakata előtt, csodálni a gyönyörű finomságokat. (Margó mindig úgy mondta: *lukkuszus*, és olyan zétfolyó, élveteg arcot is vágott hozzá.) A zene sem zavarta, csak az emberek.

Ma is a mozgásuk irányát előre ügyesen kiszámítva tért ki az ajándékkért vagy már ajándékkal törtető zajos csoportok útjából. Most a kirakat előtt sem akart megállni, de egyszer csak egy gyapjúsál esett elé, annak a fiatalembernek a nyakából, aki éppen megelőzte, és már az ajtóban a pénze után kutatva, sietős léptekkel ment az eladóhoz.

Szép sál. Akaratlanul hajolt le érte, és gyűrte a kabátja alá.

Puha, meleg – érezte. – Ebben biztos a templomban és a boltban kívül sem fázna. Szép sál, szólni kéne annak az embernek.

A fiatalember ekkor – a veszteséget nem is észlelve – dolga végeztével kilépett az üzletből, és sietős léptekkel ment el mellette.

„Ha már így alakult, jobb lesz így. Az se baj, hogy férfié volt. Ez biztos az én ajándékom.”

Most a hideg sem zavarta, mikor kilépett az utcára, és a sok tülekedő ember is mintha távolabbra került volna. Valami részeg férfi énekel, a gyapjúsál pedig olyan különös és puha és meleg volt.

Mint amikor apa indult a vásárra, és a következő utcáig felülhetett mellé a bakra, és betakargatta a finom fagyúszagú báránnyal, hogy addig se fájzon.

Néha a templomba is így mentek, és hazafelé együtt dúdolták, amit most az a rosszarcú ember ott, a fal mellett is énekel.

Imádják a pásztorok, / Tiszta szívű jámborok. / Örvendeznek, hálát zengnek / Az Úr nagy jóvoltáért, / Egyszülött fiáért. / Csillag támad Keleten, / Látják gazdag bölcsek. / Útra kelnek serényen, / És véliük drága kincsek.

A dal magában motyogva, önkéntelenül indult el a sálját vesztett fiatalember felé, kihúzta a kabátja alól a puha, meleg gyapjúsálát, és odanyújtotta.

– Fiatalember, ezt elveszítette.

Miután hazaért, akkurátusan elrendezte a szekrényben a ruháit, az összes bondbont kibontotta, és a zizegő, fényes, a kis lámpa fényét a szobában szerteszóró papírokkal beborította az egész asztalt, és félhangosan egyre csak énekelte a részeg ember énekét.

Meglelik a Gyermeket, / Kit a csillag hirdetett; / Imádatlalt, ajándékkal / Előtte térdre hullnak, / S hódolnak mint Úrnak.

Matróz

Sohasem hajózott. Sok mindennel foglalkozott, dolgozott vagy húsz szakmában, harminc helyen, de hajón soha.

Pedig nem félt a víztől. A Balaton partján nőtt fel, hamar megtanult úszni, aztán beletanult a vendéglátásba, ismerte az egész partot és őt is mindenki. Egy darabig Kutyának hívták, mert a nagyapja kántor volt a református templomban. Ez a nagyapja hozta neki Kanadából azt a csíkos trikót, amelyről a barátai átnevezték.

A cimborák – mosolyodott el –, senki sem ismerné meg.

Bár nem is akarná, hogy megismerjék. A borosta, a megmaradt pár fekete fog, a véres szem és az egyedül lét többhetes, ázott testszaga nem tesz kellemes társsá senkit. Tudta, hogy mit látnak az emberek, amikor ránéznek. Tudta, hogy mit éreznek, amikor elmegy mellettük. Gyűlölte az embereket.

Mégis újra meg újra kiállt eléjük, hol egy táblát tartva, hogy szívbeteget, és segítsenek, hol valami reklámújságot szorongatva-ajánlgatva, hol meg csak egy üres kávéspoharat maga elé téve. Az emberek meg attól függetlenül, hogy tudták, hogy ő is tudja, mit gondolnak róla, adtak. Pénzt, szendvicset, cigit – meg persze szitkot, aztán verést is.

Jó néhány boltos, butikos zavartatta el a biztonsági őrral, ne rontsa a forgalmat, ne zavarja a gondosan megtervezett, vevőcsalogató látványvilágot. Most már csak rendőrt hívtak rá, azok is elzavarták szívesen.

„Rohadjanak meg. Mind. Ha karácsony van, akkor is” – gondolta.

A pláza előtt jó volt, nem bántották. Kicsit odébb tudott húzódni, a mozi épületének dölve a szél sem érte, és hétköznap is nagy volt a forgalom. Most meg különösen.

Kora délután óta kint volt, és magában vigyorgva nézte a fel-alá rohangáló izgatott, ajándékok, fenyőfát, akármit hajkurászó embereket. Időnként körbejárt, összeszedte az elhagyott forralt boros poharakat, pencedarabokat és csikkeket, a zsákmány nagy részét elfogyasztotta, és bámulta tovább az embereket.

Késő délután már egészen jól érez-

te magát, semmi kivételalót nem talált az életben.

„Hát, ha nekem jó, legyen nektek is – gondolta. – Ha karácsony van, akkor nesztek!” – És nekiállt énekelni az egyetlen karácsonyi dalt, amit tudott. Még a nagyapjától tanulta. Bár sosem értette, de szép volt a dallama, ezért valahogy megragadt benne.

A három versszakot, amelyre még emlékezett, egymás után többször is elénekelte, egyre erősebben, biztosabban. Direkt nem rakott ki poharat, nem akart lejmolni.

„Neeem, parasztkáim, most nem kell a könyörületetek, sajnálatotok. Most én a magam örömeire karácsonyozok itt.”

Élvezte, hogy egyre többen hallgatták és nézik. A megmaradt pár fogát, a véres, vizenyős szemét, dohánymorzsás szakállát, a foltos nadrágját, kabátját.

„Nagypapától örököltem a hangom. Ő olyan szépen be tudta bömbölni az orgona mellől az egész templomot, hogy a hívők, de a hangszer hangja is alig hallatszott tőle.”

Újra belekezdett a három strófabá, de egyre inkább hiányzerte volt. Még kéne lennie itt valaminek, még volt pár versszak. Minden erejét megfeszítve kutatott az agyában, hátha a harmadik végére észébe jut, hogyan kéne folytatni.

– Nem megy, ezt se tudom jól. Rohadjatok meg, ezt se tudom jól. Ha most se sikerül, abba hagyom.

Amikor az öltönyös férfi határozottan elindult felé, ösztönösen húzta az arca elé a kezét – ha ott üti meg, a maradék foga is kiesik –, de nem hagyta abba az éneklést. Nem jött az ütés.

Mire újra felnézett, csak egy szép üveg bor volt előtte, meg a néni, aki mindig a fal mellett jött ki a plázából, énekelte vele együtt a harmadik versszak végét, kezében egy piros doboz bondbonnal.

Várt egy kicsit, hátha tudja tovább az éneket a mamika, vagy esetleg odaadja a bondbont.

„Hát akkor ennyi, ha nem megy, ne erőltessük, vége a műsornak, lehet hazamenni!” – gondolta, amikor egyik elvárása sem vált valóra.

Bár dugóhúzó híján kénytelen volt szétfarigcsálni és benyomni a dugót az üvegbe, mégis meg akarta adni a módját, így a mocskos matracon féloldalasan felkötözkölvé, lassan kortyolgatta a francia bort.

Olyan cseresznyeízűt, mint amilyet gyerekként a Sió utcában, ahol a falu összes gyereke dézsmálta a legkorábbi termést. Ahogy fogyott a bor, lassan újra kedve kerekedett énekelni.

– Gyertek, egerek, hallgassátok! – kiáltotta a légópince sötétjébe. – Gyertek! Boldog karácsony!

A hangos ének megtöltötte a teret, a szűk folyosókon, a beugrókban összevissza cikázott a hangja. A cseresznyeízű bor vékony patakokban folyt le kétoldalt a szakállára, és miközben azt érezte, hogy mégiscsak szeret élni, és még azokat a rohadó embereket is szereti, észre sem vette, hogy folyamatosan végigénekelte az egész éneket.

Menjünk mi is jászlához / Örvendező szívek, / Boruljunk le lábához / Mély hódolattal hittél! / Isten ő és Megváltó, / Atyánál köszbenjáró. / Nem félelmes: nyájas, kedves. / Mint kisgyermek jött hozzánk, / Biztatón mosolyog ránk. / Karácsonynak ünnepén / Hangozzék vig ének! / Mindenütt a földtekén / Ezt zengjék ifjak, vének: / Dicsőség az Istennek, / Békesség az embernek! / Az éj elmúlt, hűfény kigyúlt, / Az Isten gyermeké lett: / Nála az üdv s élet!

■ KOCSIS ISTVÁN

Slovenská príloha

Stranu zostavila: HILDA GULÁČIOVÁ-FABUOVÁ

Štedrý Večer

Rímskym 1,1–7

Mnohé prípravy na vianočné sviatky spôsobuje aj ľudská túžba zažiť počas niekoľkých dní Vianoc niečo iné. Počuť iné slová na iné témy, iné melódie, iné piesne ako počas ostatných dní roka. Túžime aj vidieť lepší svet, lepších ľudí okolo nás. Túžime zažiť pokoj a radosť vo svojom srdci i vo svojej rodine. S podobnými očakávaniami možno vždy nanovo vstupujeme do sviatočných dní, hoci vieme, že sa znovu nevyhneme sklamaniu z toho, že človek sa z lepšiemu nezmení len tak z jedného dňa na druhý. – Ako teda správne sláviť Vianoce? Tak, že sa otvoríme novému slovu a novému svetlu. Apoštol Pavel nám toto Slovo a Svetlo života predstavuje hneď v prvých slovách Listu Rímskym. Z týchto slov priam vane Božie sláva, dôležitosť udalosti, jej prevratný význam v histórii, v dejinách ľudstva i jej

vysoká aktuálnosť. Sú to slová, ktoré hovoria o Ježišovi Kristovi, našom Pánovi, od ktorého sme prijali milosť a apoštolstvo. Apoštol Pavel spomína milosť Pána Ježiša Krista. Nie je to len náhodná zmienka, pretože milosť je základom kresťanstva. Pán Ježiš prišiel na tento svet z lásky k nám. Z lásky k nám sa stal naším bratom, človekom. Vzdal sa Božej hodnosti, vzal na seba naše hriechy, trpel a umrel na kríži. Seba obetoval za nás, a tak nás vyslobodil z otroctva hriechov, diabla i smrti, bol vzkriesený, je živý a mocný. V milosti Pána Ježiša Krista je naša záchrana. Skrze Jeho milosť sú nám odpustené naše hriechy. Toto všetko má obrovský význam pre náš život v tejto časnosti, ale aj pre večný život, v Božom kráľovstve. Je potrebné, aby sme túto milosť Pána Ježiša Krista prijali a denne sa nechali

viest Ježišom. A je naším poslaním a úlohou, aby me si to všetko nenechávali len pre seba, ale aby sme boli apoštolmi, teda poslami Božej lásky a milosti, aby ich zvestovali slovami i svojím konaním aj dnes, tam, kde sme alebo budeme – v spoločenstve bratov a sestier v Kristovi, vo svojich rodinách. – Sme milovaní Pánom Bohom! Uvedomovať si to, prijať túto skutočnosť a žiť ňou, znamená prijať do srdca Boží pokoj. Milosť a Boží pokoj i radosť v srdci je prichystaná nielen počas Vianoc, ale každý deň pre nás všetkých. Aj pre osamelých, či trpiacich, pretože Pánom Bohom milovaný človek nikdy nie je sám! Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, a od Pána Ježiša Krista!

■ DR. MILOŠ KLÁTIK
generálny biskup ECAV
na Slovensku

„V Tvojom svetle svetlo vidíme“ (Z. 63,10)

„Lud, ktorý chodí vo tme, uzrie veľké svetlo, nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zažiarí svetlo.“ (Iz. 9,1)

Pred Vianocami sme boli na návšteve u známych. Prišla večerná hodina a ich malá dcérka sa ukladala spať. Tak sme sa podujali, že ju pôjdeme uložiť my. Miesto rozprávky sme jej rozprávali o Vianociach, že práve na Vianoce sme dostali ten najväčší vianočný darček – Ježiša. Keď sa Ježiško narodil, boli pastieri osvietení slávou Pánovou. Na znak toho sa zapalujú na Vianoce sviečky a svetlá. Vianočné svetlo, – vysvetľovali sme – poukazuje na ozajstné svetlo Ježiška.

Ráno, keď sa zobudila, prišla do

obývačky a ukázala na svietaci vianočný stromček: „Aha, Ježiško!“ Prišla do kuchyne, a opäť ukázala na svietiacu dekoráciu v okne slovami: „Ježiško!“

V každej izbe, pri všetkých vianočných svetlách nachádzala Ježiška. Chvíľu sme uvažovali, či sme to neprehnali. Až vtedy sme si uvedomili: malé dievčatko nám pomohlo vidieť svetlo Božej lásky v Ježišovi Kristovi na každom mieste.

Prajem sebe i čitateľom, aby nás tieto Vianoce množstvo svetiel neoslepilo, ale pomohlo vidieť ten najväčší Dar, ktorý sme dostali. A nielen na Vianoce.

■ LUBOMÍR TURČAN
riaditeľ vydavateľstva Transcius a.s.

1. SLÁVNOSŤ VIANOČNÁ. NARODENIA KRISTA

„To Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my sme hľadeli na Jeho slávu“ (Ján 1,14)

Ján 3,31–36

Ježiš-Syn Boží. Na našej planéte sa už narodilo nespočetne veľa detí, z ktorých vyrástli mnohé významné osobnosti. Zapísali sa do ľudských dejín, či už ako veľkí vodcovia, vládári učenici, vzdelanci, alebo ako bojovníci. No na ich slová a činy sa po čase zabudlo. Na našej zemi sa však narodilo dieťa, ktoré sa zapísalo nielen do svetových dejín, ale aj do ľudských srdiec. Prišlo zhora – z neba vydať svedectvo o tom, čo videlo a počulo, nám, ľuďom na Zemi. Bol to Boží Syn – Pán Ježiš Kristus. On je svedkom v tom najvyššom a najčistejšom zmysle, svedok verný a pravý. (Zj 3,14). Svedčí o tom najväčšom, čo existuje – o Božej pravde – a svedčí verne a jasne.

Len On sám spĺňa podmienky pravého svedka, sám totiž videl a počul. Vo svete vzniká ešte aj dnes nepochopiteľná situácia. Mnoho ľudí aj dnes počuje evanjelium Pána Ježiša, a napriek tomu zostávajú voči tejto radostnej zvesti chladní a bez záujmu. Dobré je však, že aj napriek takémuto veľkému ľudskému chladu, priam mrazu v srdciach sa nájdu aj takí, ktorí evanjelium prijímajú a veria v Pána Ježiša Krista. Tým, že vierou počúvame Pána Ježiša, nie je Pán Boh odsudnutý nabok. Je poctený a uznávaný ako verný a pravý. Tu nám je dané nazrieť do tajomstva Svätej Trojice, kde vládne výhradne čistá láska. A láska dáva, obohacuje milovaného, má radosť, ak

vidí, že milovaný je plnou mierou obdivovaný a uznávaný. Pán Boh nedal do rúk Kristovi len niečo, ale dal Mu všetko. Ak v Pánovi Ježišovi nachádzame všetko, zodpovedá to božej vôli a oslavuje Jeho vlastné konanie. A práve preto náš postoj voči Pánovi Ježišovi rozhoduje o našom živote. Kto verí v Syna, má večný život. Každý úprimne veriaci kresťan v Božieho Syna má už prislúbený večný život. Nemusí mať vôbec strach, pochybnosti, či je to pravda, lebo z toho, čo zaslúbil Pán Boh, sa už mnohé splnilo a ešte sa aj splní.

■ MGR. MILAN KRIVDA
biskup Západného dištriktu ECAV
na Slovensku

Žiačky Slovenskej školy v Slovenskom inštitúte

Príbeh lásky

Kde bolo, tam bolo... Pred dlhou, dlhou dobou existoval ostrov, na ktorom žili všetky pocity človeka: dobrá nálada, smútok, múdrosť... a okrem ostatných rôznych pocitov aj láska. Jedného dňa sa pocity dozvedeli, že ostrov sa potopí. Každý si teda

lodi. „Pýcha, môžeš ma vziať so sebou?“ Ja ťa, láska, nemôžem zobrať...“ – odpovedala pýcha, „tu je všetko perfektné. Mohla by si poškodiť moju loď.“ – Láska sa teda popýtala smútku, ktorý plával okolo: „Smútok, prosím ťa, vezmi ma so sebou.“

– „Ach, láska,“ – povedal smútok – „ja som taký smutný, že musím zostať sám.“ – Dobrá nálada preplávala okolo lásky, ale bola taká spokojná, že ani nepočula, že na ňu láska volá. – Zrazu nejaký hlas povedal: „Poď, láska, ja ťa zoberiem.“ Bol to nejaký stary, kto prehovoril. Láska bola vďačná a šťastná, že sa zabudla opýtať na staro meno. Keď doplávali na pevninu, stary odišiel. Láska si uvedomila, že mu je veľa dlžná a opýtala sa múdrosti: „Múdrosť, môžeš mi povedať, kto mi pomohol?“ „To bol čas“ odpovedala múdrosť. – „Čas?“ opýtala sa láska, „prečo mi pomohol čas?“ – A múdrosť odpovedala: „Pretože len čas vie, aká dôležitá je v živote láska.“

pripravil svoju loď a chystal sa odplávať z ostrova. Len láska chcela čakať do poslednej chvíle. Ešte než sa ostrov potopil, prosila láska pomoc.

Na luxusnej lodi plávalo okolo lásky bohatstvo. Opýtala sa: „Bohatstvo, môžeš ma zobrať so sebou?“ „Nie, nemôžem. Mám na svojej lodi veľa zlata a striebra. Tu pre teba nie je miesto.“ Tak sa láska opýtala Pýchy, ktorá plávala okolo na prenádhernej

BÁSNE MILANA RÚFUSA

Rozhodli sa zvieratká

Rozhodli sa zvieratká,
správa o tom letí,
správa krátka, prekrátka:
Obdarujú deti!
Jablčko dá ježko hneď,
orech veвериčka,
včielka pridá sladký med,
čo maľuje líčka.
Zajko mrkvu – hoja, hoj!
pod jedličku chystá
a ovečka zvonček svoj,
už je to vec istá.

Vianočná koleda

V mestečku Betleme,
v jasličkách na slame
leží to dieťaťko,
na ktoré čakáme.
Anjeli bez krídel,
boží i človečí.
Nikto ho nevidel,
každý ho dosvedčí.
Darček mu nesie tam...
A ja mu do diaľky srdiečko posielam
namiesto hrkálky.

NOVELLAÍRÓ-PÁLYÁZAT

► Ez évi novellaíró-pályázatunk többeket arra indított, hogy felidézzék saját emlékeiket, netán családtagjaik legemlékezetesebb karácsonya-it vagy a velük kapcsolatos élményeket. Az ezekből készült alábbi válogatás egyben érdekes kordokumentumként is olvasható.

„A csodák köztünk járnak”

► A történetet még dédapám mesélte el kisfiúkoromban. Éppen jókor, mert már elég idős voltam ahhoz, hogy megértem, de elég fiatal ahhoz, hogy még kételkedés nélkül elhiggyem. Emlékszem, folyton a háborúról kérdeztem. Az egész világ harcolt? Ő is ott állt a sorban, kezében fegyverrel? Nem félt? Kellett lőjön? Jobban érdekelték ezek a dolgok, mint az, hogy ő túlélte. Aztán még sokszor elmeséltem vele, de ezekre a kérdésekre vagy nem válaszolt, vagy nem emlékszem már rá. Csak a csodára...

„1944-et írtunk, hideg novemberi szelek fújtak. Néha erősebben, néha gyengébben, de mindig éreztük a tarkónkon a szél rideg tekintetét. Egyre sötétebbek, fáradtabbak voltak a napok. A testünk is kezdett fáradni, és a hadikoszt is egyre kevesebb lett. Már két napja alig ettem, mert romlottak voltak az ételek, és nem akartam megfertőződni.

A táborban sajnos többen is betegeskedtek már, legyengült szervezeteinknek elegendő volt egy megfázás, hogy a sír szélére kerüljenek. Így volt a barátom is, akivel egy táborban voltunk. Ő helyi legény volt, drávaszabolcsi, azt hiszem. Tüdőgyulladás lehetett talán, nem tudjuk; magas láz, köhögés és teljes erőtlenség uralkodott rajta. Együtt imádkoztunk minden áldott nap, erőt kérve és adva egymásnak.

Az állapota napról napra romlott, és egyre kilátástalanabbnak láttam a helyzetét. Hinni próbáltam, mert hinni akartam szüntelen, de egyik nap a szokottnál is hidegebb reggelre ébredtünk, és a barátom a szokottnál is jobban köhögött, zihált. Féltettem őt, és féltam én magam is. Aztán társaim elküldtek a város széli kis erdőbe fáért és rőzséért, de mielőtt még elindultam volna, odahívott magához. Kérdeztem, hogy mit tehetek még érte, mire ő annyit felelt, hogy hozzak neki mákos bejglit.

Persze bólintottam, de magamban mélyen kétségbeestem, és Istentől kérdeztem, hogy hol találok most éppen mákos kalácsot, mikor még száraz kenyérhéj sincs, és napok óta éhezünk.

A csoda nem váratott sokat magára. Az úton szembejött velem egy idős, kissé görnyedt anyóka, karján kosárral, és kérdezte, hogy jó katona, nem kér-e mákos kalácsot. Könnyemmel küszködve elfogadtam, és szaladtam vissza a táborba, hogy elvigyem a frissen kapott elemőzsiát.

Egész úton éreztem a kísértést, hogy mennyire jóllakhatnék csak egy szelettel is, de nem engedhettem a csábításnak, tudtam, hogy a gyógyírt Isten általam küldi el a barátomnak. Így is lett, mind odaadtam, és csak a morzsákat eszegettem meg a zsebemből.

Pár nap múlva a barátom megerősödött, és együtt örültünk az Úr megtartó kegyelmének. Az öreganyót már hiába kerestük később a faluban, senki nem ismerte a kilitét. Barátommal hálás szívvel áldottuk az Urat, hogy megerősített minket félelmeinkben és hitünkben. Húsz évvel később, amikor a barátom meglátogatott, így emlékezett erre az esetre: a csodák köztünk járnak.”

Most itt ülök dédapám ágya mellett. Hideg szelek fújnak, tarkómon érzem a tél közeledtét. Nem várok újabb csodára, elég volt ő nekem. Hiszek, és nem kételkedem. Kilencvenhét év után elköltözött, és én is csak annyit tudok mondani, ha rá gondolok, hogy „a csodák köztünk járnak”.

■ ANTAL BÁLINT

Igaz történet; a főszereplő a dédapám, Jákob János, aki 1915-ben született, és 2012. november 26-án hunyt el.

Adventi búcsúzás – 1922

Nagyanyám emlékére

Örzsike tisztába tette a kis Bözsikét, kezébe adott egy csörgőt, aztán valsalni kezdte a hófehér pólyát meg az apró kis réklikeit. Fücska lesz, vagy leányka? Örzsike annyira várja már!

Ha fücska lesz, Bálinttal egy hétig nem lehet majd bírni, de örülni fog a leánykának is. Ahogy csak ránéz a kis Bözsikére, szinte elolvad. Nem is csoda, az a kicsi lány olyan aranyos, nemrég indult el, és már mondogatja, hogy mamama, papapapa...

Örzsike elmosolyodik, kihúzza sajtó derekát. Mindenórás, jó lenne egy kicsit leülni, de annyi dolga van még! A faluban nem sokan akadnak, akik szorgosabbak lennének, mint ő. Soha nem mondta még, hogy fáradt. Nem győz hálát adni az Istennek, hogy van kiért-miért dolgoznia.

Bálint is keményen megfogja a munka végét, szeretik is hívni a módos gazdák. Ha kell, kaszál, ha kell, kapál. Mindenhez ért. Örzsike olyan biztonságot érez mellette, mintha egy regiment katona vigyázna rá. Amikor meg pajkosan ráhunyorít, majdnem eláll a szívverése.

Télen olyan hamar beesteledik, mindjárt vacsoraidő. Bálint nem sokára hazaér a favágásból, hogy örül majd! Mindig mondogatja, hogy Örzsike csinálja a világ legislegjobb paprikás krumpliját.

Már hallani is, amint doborog a csizmájával, veri le a havat. Hideg arca, bajusza csiklandozza Örzsike arcát, erős karjával úgy karolja át asszonykáját, hogy már inkább csak oldalról öleli, nehogy megszorogassa az új kis jövevényt is.

– Hogy vagytok, Örzsikém? – kérdezi, miközben már sandít az asztal felé. – Csak nem paprikás krumplit főztél? Egész nap egy jó adag forró paprikás krumplira gondoltam...

– Köszönjük szépen, mi nem is juttunk eszedbe?! – zsembel kedvesen Örzsike.

– Miket beszélsz, haj, dehogyis nem! Mindig arra gondolok, hogy nehogy egyedül légy, amikor jön a baba.

– Tudod, hogy itt lakik a szomszédban a bábaasszony, tegnap óta ő is óránként átszalad.

– Ez nagy megnyugvás nekem, de azért remélem, hogy a baba vár még egy-két napot. Tudod, holnap hajnalban is jönnek a komáim, megyünk a disznóvágásra. Még szerencse, hogy jól befagyott a Duna, könnyen át tudunk menni az Angyaliba. Hol van az én kicsi lányom-Bözsikém? Gyere gyorsan, megdajkállak! De jó illatod van!

– Valahogy olyan nehezen vagyok, lefektetem Bözsikét, aztán elmosogatok, és el is dőlök – sóhajt Örzsike.

A nagy puha párnák csendben hallgatónak, még a tollak is elégedetten simulnak össze, ahogy a gazda azt súgja a feleségének:

– Mi lenne velem nélküled? Meg a paprikás krumplid nélkül?!

És én mivé lennék nélküled, gondolja Örzsike, miközben összeteszi a két kezét, ezen az estén is megköszönve Istennek a kicsi lányát, a férjét, apró nádfedeles házát.

A hideg telehold mosolyog, vigyáz a falura. Nem zavarja egy fia felhő sem, a fagy pedig kedvére éli világát. Megdermeszti a faágakat, vastagabbra hízlalja a jeget a Dunán. Hajnal felé a zúzmará csipkéket aggat ágra, ereszre, kerítésre.

– Gyorsan, gyorsan, Bálint, szólj a szomszédasszonynak, azt hiszem, jön a baba! – rázza Bálint vállát Örzsike.

A baba pedig nagyon siet, hogy

még lássa az édesapját, mielőtt az elindulna otthonról.

– De gyönyörű kislány! – nevet boldogan Bálint. – Gyere ide, Bözsike, ugye, milyen szép kis testvéred van?

Mindkét kislányát a karjaiba veszi, Bözsikét jobbról, Etelkát balról, és nagyon büszkén néz egyikről a másikra, a másikról az egyikre.

– Nagyon sietek haza – búcsúzik, örömeiben még kétszer visszanez az ajtóból.

A kapuban már toporognak a komák, a disznóvágás nem várhat, idejében oda kell érni az Angyali-szigetre.

Örzsike nem is nagyon emlékezett a következő napokra, hogyan élte át. Csak az a kép égett bele a lelkébe, hogy valaki benyit az ajtón, férfi létere sír, és azt mondja, hogy nagy baj van. Kell a tisztaszoba, mert a Bálintot oda kell fektetni, beszakadt a jég, nem tudták megmenteni.

A temetőben fújt a metsző hideg szél, tekergette a sír-rívó ágakat. Örzsike kapaszkodott a fekete nagykenődjébe és a Bözsike kicsi kezébe. Kétségbe volt esve, de azt tudta mondani: – Legyen meg a te akaratod!

Pár nap múlva, karácsonykor kisírt szemmel, de békés szívvel adott hálát Istennek, hogy elküldte egyszülött fiát a földre, hogy az ő Bálintjának is feltámadása lehessen.

Örzsike nagy nehézségek között, de Istenben rendületlenül bízva nevelte fel a gyermekeit. Minden évben úgy ölelte meg a kisebbik lányát a születésnapján, hogy közben az ajtóból búcsút intó Bálintot is maga előtt látta. Mindvégig a karácsony üzenete tartotta benne a lelket.

Hitte, hogy a búcsú nem végeleges.

■ TURI ERZSÉBET

...ZATUNKRA ÉRKEZETT

„Diómese”

Karácsonyi történet

Nem tudom, ki hogy van vele, de nekem minden ünnep közül legszebb a karácsony. Nemcsak a spirituális, lelki tartalma miatt – hogy tudniillik ilyenkor évről évre átéljük a nagy misztériumot: megszületett a megváltó Jézus Krisztus –, hanem azért is, mert az adventi várakozás hangulatában felidéződnek a régi karácsonyok emlékei, gyermekkorom leltűnt világa. Lehet persze, hogy ez csak egy öregember érzélgőssége.

De nem ezzel akarom untatni olvasóimat, hanem eszembe jutott egy karácsonyi történet.

Kristóf unokám hároméves lehetett. Esténként, elalvás előtt sokszor meséltem neki. Legjobban a „diómest” szerette. Ez arról szólt, hogy amikor én kisfiú voltam, a házuk udvarán állt egy hatalmas diófa. Kedvelt időtöltésem volt, hogy ágai közt tanyáztam. Egy napon édesanyánk a diófa alá tolt pár hónapos kistestvérem, Béluska babakocsiját. Én meg szokásom szerint ugrabugráltam fenn az ágak között, és lépteim nyomában potyogtak a diók a fáról.

Támadt egy ötletem: leszedtem egypár diót, és megcéloztam vele a kocsiban rúgkapáló kistestvéremet. Az első két-három dobásom ugyan

mellé talált, de a harmadik már a kocsiba pottyant. Célzásaim egyre javultak, lassan telt a kocsis diószemekkel, és végre sikerült a nagy attrakció: egy dió pont fejen találta Béla öcsémét.

Iszonyú bömbölésbe kezdett, mire édesanyánk lélekszakadva rohant ki a házból, és megdöbbenve vette észre a dióhalom alatt sivalkodó kisfiát. Tétovázás nélkül felpillantott a fára, és minden rejtőzködési igyekezetem ellenére meglátott a lombok között. Iszonyú haragra gerjedt:

– Azonnal gyere le!

– Miért jöjtek?

– Hogy jól kifenekeljelek!

Mint ahogy az ajánlatot nem tartottam kecsagetőnek, mereven elutasítottam.

– Ha nem jössz le rögtön, nem kapsz se ebédet, se vacsorát! – hangzott édesanyám ultimátuma.

Félelmem és konokságom miatt aznap éten-szomjan kerültem ágyba, mert ugyan estefelé büntetlen elvonulást biztosító amnesztiában részesültem, de minthogy nem jött ki a számon a megkívánt fogadalom – hogy tudniillik: „bocsánatot kérek, soha többet ilyen rosszaságot nem teszek” –, elmaradt a beígért verés – de a vacsora is.

Kristóf unokám borzongva hallgatta a történetet a nagypapa vásott kölyök mivoltáról. Édesdeden aludt el abban a meggyőződésben, hogy ő aztán nem ilyen komisz, rosszcsont kisgyerek.

Eljött a karácsony. Szenteste együtt volt a család apraja-nagyja. Karácsonyi dalok éneklésével telt az idő, a Jézuska-várás percei. Egyszer csak, hogy a várakozás feszültségét oldjam (vagy éppen fokozzam?), megszólaltam:

– Én már hallom az angyalok szárnyának suhogását. Már itt járnak a közelben! Én annyira izgulok!

Mire megszólalt Kristóf – a tekintetében megvetéssel és hangjában az utolsó ítélet szigorával:

– Te csak ne izgulj, nagypapa, úgyse kapsz semmit a Jézuskától!

– Miért ne kapnék? – kérdeztem meglepődve.

– Mert te rossz voltál: megdobáltad dióval a Béluskát!

Lám, az ötven évvel korábbi bűn nem évelt el, nem nyertem bűnbocsánatot. Unokám gyermeki lelkében összefolyt múlt és jelen, és összeráncolt kis homloka mutatta: még mindig vásott, mihaszna kölyökként tartott számon.

■ DEBRECZENI LÁSZLÓ

Kicsi gyerek nagyot kérdez

Ez az este milyen más, mint a többi! Ugyanúgy besötétedik, mint máskor, bekandikál a hold az ablakon, mint máskor, a csillagok meg egyre-másra gyűjtják meg fényes lámpásaikat, mint máskor.

De a nagy számára ez az este egészen más, ezen az estén nagyon boldog, mert a kicsi unokája most itt alszik nála.

A fűrdővíztől illatos Barnabás már várja az esti mesét. Majd' elveszik a nagy franciaágyban, de kérte, hogy a nagy mellett aludhasson, mert egyedül fél egy kicsit a sötétben.

A nagy kinyitja a meséskönyvet, és olvassa, hogy a szerény legény hogyan indult el szerencsét próbálni, hogyan küzdött meg a gonosz boszorkánnyal meg a sárkányokkal, hogyan lett belőle igazságos király. Barnabásnak legjobban a táltos paripa tetszik, mondja is, hogy ő ezután az akar lenni egy ideig.

– Jó, most meséljél a fejedből is, nagy! – kéri szépen, miközben már egy kicsit táltosnak érzi magát.

A nagy gondolkodik, mit meséljen a fejedből. Amíg így töpreng, becukja a meséskönyvet. De amint odébb teszi, kicsúszik a lapok közül egy könyvjelzőnek használt képecske. Rajta egy hosszú fehér ruhás pásztor, egyenes-tiszta tekintettel, hosszú, hullámos hajjal, nagy pásztorbottal, a lábánál kisbárányok, a kezében is tart egyet.

– Ez ám a Jézus, nagy! – kap a kép után Barnabás. – Tudod, ő az, akinek a születésnapja karácsony este van, és akinek a kezébe szögeket kalapácsoltak, pedig nem is csinált semmi rosszat! És én azért szeretem őt nagyon, mert ha én betörnék véletlenül egy ablakot, olyan, mintha ő kérné érte a büntetést helyettem. Vagy ilyesmi...

A nagy szóhoz sem tud jutni. Milyen igaz, hogy a kicsi gyerekek hitte mennyire erős és tiszta tud lenni!

De Barnabás már tovább csicsereg: – Azt is tudom, hogy egy istállóban született. Volt ott boci, bárány, szamar, ló... Meg azt is tudom, hogy

egy csillag vezette messziről a királyokat, hármat is, hogy merre menjenek, így találták meg a kisbabát. Az anyukája a Mária, meg ott volt a József is. De nagy, csak azt nem tudom, hogy van az, hogy ki a Jézus édesapja! Ki az igazi édesapja?

– Jézus Isten fia, úgy mondjuk, hogy megszületett, mert ő az egyetlen fia – magyarázza készségesen a nagy.

– Ó a nevelőapja.

Barnabás ráncolja a homlokát, látszik, hogy ezt nem nagyon érti. Nagy hálásan sóhajt magában, szerencsére az ő unokájának a szülei nem váltak el, így ezt a fogalmat nem ismeri.

– Most már késő van, aludni kell, de előtte elmondjuk az esti imádságot – ocsúdik fel a nagy, és figyelni, hogyan kulcsolja össze a kezét Barnabás.

– Most betakargatlak, csukd be szépen a szemed! – igazgatja a nagy a paplant.

Barnabás átöleli a maciját, becukja a szemét. Mindjárt elalszik. A nagy nézi, nem is lehet elmondani, milyen különlegesen szép az ő unokája. De hirtelen felpattan Barnabás szeme:

– Nagy, Jézus édesapja Isten, nevelőapja József, de azt mondd meg, akkor kibe volt szerelmes a Mária?!

A nagy egy pillanatig nem nagyon kap levegőt: jó kérdés...! Ezt most hogy magyarázza el?!

Aztán összeszedi magát, és így szól:

– Nem lehet mindent egyetlen este megbeszélni. Hagyjál holnapra is valamit... Jó?

– Jó – szorítja meg jobban a maciját Barnabás, és egy perc múlva már csak egyenes, nyugodt szuszogásnak lehet hallani. Boldogan és mélyen alszik.

Holnap... A nagy időt nyert. Adig még meg is álmodhatja, hogyan mondja el négyéves unokájának a világot egyik legnehezebb kérdésre a választ. Legjobb, ha ehhez ő is segítségét kér attól, aki Jézus édesapja.

■ TURI ERZSÉBET

Tanyasírató

Abban az esztendőben a kamaszok minden magánya a nyakamba szakadt. Szerencsémre meghívtam kapam nagybátyámtól, Károly bácsitól, töltsöm náluk a karácsonyt. Boldogan, szinte megkönnyebbülten fogadtam az invitációt.

Károly bácsi Rózsástanyán élt. A tanyán gépész úrnak szolgáltatták. Igazából kovács volt, saját műhellyel.

Kiseb koromban nyaranta taposhattam a fűtatót, ragaszkodván ahhoz, hogy segíteni szeretnék neki valamit én is. A fűtatót bízta rám.

Károly bácsi még a háború előtt tanulni ki a gépészszakmát a Ganz-MÁVAG-nál. Ide nősült, a tanyára, megépítette a műhelyt, és nem volt olyan munka, amiben ne lehetett volna számítani rá. A lópatkolástól kezdve az eke kalapálásán át a traktorok javításáig mindenfélével meg lehetett bízni. A tanyán fontos és köztisztelőben álló ember lett.

Szenvedélyesen pipázott. Külön szertartása volt ez. A pipa tömése és meggyújtása. Ritka pillanat volt, amikor a szájából nem lógott a pipa. A dohányt maga készítette elő a művelethez.

Rózsástanyára két irányból lehet eljutni Budapestről. A Keleti pályaudvarról Miskolc, Szerencs, Tokaj, Rakamaz felől, míg a Nyugati pályaudvarról Szolnok, Debrecen, Nyíregyháza, Nyírtelek felől. Mindkét állomástól kilenc kilométerre fekszik a tanya.

Ez alkalommal Rakamazig utaztam. Onnan egyenes út vezet odáig. Ilyenkor, télen a behavazott úton másfél óra gyaloglással oda is lehetett érni.

A vonat lassan dőcögve haladt az útján. A kupéban se hideg, se meleg idő volt. Az utasok szokás szerint elfoglalták magukat. Beszélgettek,

szalonnáztak, dohányoztak. Idejükből kitélt.

Én az ablakhoz szorítottam az orromat, és az elsuhanó havas tájat figyeltem. Gondolatban már Károly bácsiék fekete döngölt padlós szobájában jártam. Elképzeltem a pazarul feldíszített karácsonyfát. Éreztem a gyertyák illatát, a csillagszóró varázsát. Ilyenkor Erzszi néni, Károly bácsi hitvese belekezd a *Mennyből az angyalba*, jönnek a betlehemesek is a *Pásztorok, pásztorok, örvendjettekkel*. A szokásos szövegekkel.

Így: „Figyeljete most mindnyájan: örömhír száll zengőn, bátran. Mosolyog az Isten rátok, ő küldött el tihozzátok. Betlehembe királyokat, most titeket hív a szózat! Nem hiába hívtam őket, kicsi Jézus, nézd, már jönnek.”

És folytatódik: „Kicsi Jézus, hozzád jöttünk, szeretettel így köszöntünk: Ajándékot hoztunk neked, e nagy szívben sok kis szívet.”

És a végére az elmaradhatatlan, viccesnek szánt párbeszéd: „– Jó napot, sógor! – Csónakot fotozok. – Hát az öreg mit csinál? – Kilyukadt a feneke.”

A betlehemesek megkapják kicsi, jelképes gázsijukat, kitódulnak a következő házhoz ugyanazzal az énekkel. Utána asztalhoz ülünk, Károly bácsi áldást mond, és kezdődik a szentesti vacsora.

Már káprázik a szemem a sok tejfölféértől. Elhagyjuk Tokajt, átpöfög a vonat a Tisza-hídon. Következik Rakamaz.

Cihelődni kezdek a leszálláshoz. Baktatok Rózsástanya felé a bokáig érő hóban. Gondolataimat az úton végig a karácsony foglalja le.

Erzszi néni jön elem. Nem a megszokott kedélyességgel. Szeretettel fo-

gad, csak érzem, hogy valami nem stimmel.

– Károly bácsi? – kérdezem.

– Az iskolában – feleli röviden.

– Megyek.

Szívesen megyek a háromtermes tanyasi iskolába.

Nyaranta a tanító Matyi vasárnaponként hozat egy hordó sört, csapra veri, a környékről zenészeket verbuvál. Míg húzzák, négy-öt pár mindig táncra perdül. Az egyik teremben a padokat a fal mellé húzzák, és középre egy rexasztal kerül. Ott is szoktak lenni néhányan. Ilyenkor nagy a hangulat.

És most? Feszültség és valami kellemetlen érzés lesz úrrá rajtam. Belépek az iskolába.

Csupa férfiember üli körül a tanári asztalt. Károly bácsi örömmel fogad. Pipáját kiveszi a szájából, és két marokra fogja, mintha a kezét melegengetné.

– Nagy baj van, fiú – kezdi minden előzmény nélkül. – Költöznünk kell. Felszámolják a tanyát. Költöznünk kell Nyíregyházára a panelos emeletes házba.

Arcára kiül a szomorúság. Szeme cseppnyit párás, de nem sír.

Közéjük ülök. A mindig kedélyes embereken átüt a szomorúság. A felszámolás részleteiről beszélgetnek. Ki-ki vérmérséklete szerint. Károly bácsi lassú szavajárásával szól a dolgokhoz.

Egy jó óra múlva feloszlik a megbeszélés. Hazaindulnak. Lassú, ütemes, tanyasi járással.

Károly bácsival mi is elindulunk. Pár lépés csak az ódon ház, mégis végtelen időnek tűnik így, szótlannul.

Kedves Olvasó! Ma ne keresd a térképen Rózsástanyát. Fölszámolták. Jöttek a dózerek...

■ SZABÓ GYÖRGY ISTVÁN

Deutsche Anlage

Redakteur:
HOLGER MANKE

Sie singen, als wäre die Geburt genau jetzt und hier geschehen

In der Dämmerung huschen kleine Gestalten über den Marktplatz. Weiße Gewänder blitzen auf, hier schimmert ein Engelsflügel, dort ein Krönchen im Haar. In der Kirche brennt bereits

Welt!“ Wir suchen gemeinsam nach Antworten. Da meldet sich eine Schülerin und sagt: „Jesus kam dorthin, wo ihn die Menschen am nötigsten brauchten.“ Das glaube ich auch: Gott

Licht. Die ersten Flötentöne sind zu hören. Gleich beginnt die Generalprobe des Kinderchores, die Engel proben. Sie sind schon aufgeregt und tummeln sich vor dem Altar. Es dauert, bis jeder seinen Platz findet. Mara bestaunt noch die geschmückten Christbäume. Luisa trägt vorsichtig und stolz ihr Engelskostüm mit dem flauschigen Schein auf dem Kopf. Leila ist in Gedanken noch bei ihrer Oma, die sie am Nachmittag im Krankenhaus besucht hat. Eva ist ganz im Anblick der anderen Engel vertieft und denkt gerade: „Und da gehöre ich auch dazu! Engel sein ist doch Klasse!“ Antonia blickt skeptisch in die noch leere Kirche. Sie sieht ihre Mama, die jetzt mit zur Generalprobe kommt, weil sie am Heiligen Abend nicht bei ihren Kindern ist, sondern in der neuen Partnerschaft. Lisa singt schon aus voller Kehle und Anne versucht erste Töne. Bald ist es soweit! Und die Kinder sind dabei, sich in die wunderbare Geschichte von Weihnachten hinein zu spielen und zu singen.

Ob sie sich bewusst sind, welche wichtige Rolle sie in dieser Liebesgeschichte Gottes mit den Menschen haben? Sie rühren ja nicht nur Eltern und Großeltern mit Gefühlen und Festtagsromantik. Sie öffnen das Herz und singen „Ehre sei Gott in der Höhe“. Dabei werden sie zu einem Teil der Geburt dieses Kindes, das uns den Himmel öffnet. Sie werden zu Boten Gottes! Voller Leidenschaft legt sich Gott in diese Welt hinein. Die Verletzlichkeit und Bedürftigkeit eines Kindes wird uns zugemutet. Während wir noch nach rationalen Ergebnissen und nach Sicherheiten suchen, proben die Engelschöre die ganz andere Geschichte vom Leben. Mehrstimmig und manchmal auch vielstimmig setzen sie alle Leidenschaft für das Kind in der Krippe ein. Und sie singen, als wäre die Geburt genau jetzt und hier geschehen! Aber so ist es doch auch: Das Kind in den Windeln auf Stroh in der Futterkrippe zeigt uns den Gott, der sich in der Welt einnistet, weil er hier bei seinen Menschen sein will. Kein fremder, weit entfernter, elitärer, unerreichbarer Gott, sondern ein naher, berührbarer, spürbarer und hörbarer Gott ist da.

Im Religionsunterricht fragt ein Mädchen: „Warum kam Jesus gerade in Bethlehem auf die

kommt dorthin, wo wir ihn in dieser Welt besonders brauchen! Bethlehem ist auch heute noch so ein Ort, oder die Flüchtlingslager in Afrika, Slums in Indien, die Familie auf der Flucht aus Syrien, die Kinder voller Heimweh in einer Asylunterkunft in Deutschland.

Während die Engel das Lied vom „Frieden auf Erden“ proben, wünsche ich den Leilas und Antonias unter ihnen, dass sie ihr Lied mitnehmen, dass es ihnen zum Ohrwurm wird für die Weihnachtstage und auch danach. Ein Lied, das sie auffängt in ihrer Traurigkeit und dem Wunsch nach Geborgenheit. Noch proben die Engel, aber wenn dann die Kirche voll ist, und sie für Groß und Klein von „Gottes Wohlgefallen für die Menschen“ singen, dann ist noch einmal eine andere Atmosphäre: Die knisternde Erwartung der Kinder, die Erinnerungen der Erwachsenen und die wohlige Herausforderung der bevorstehenden Festtage. Es steht aber auch die Frage im Raum, wie ernst wir „diese Engel“ nehmen. Wie ernst nehmen wir die Kinder, die da für uns zu Engeln werden? So wie sie sind, mit ihren eigenen Erlebnissen und Erfahrungen, ihren „dunklen Tälern“ und Anfragen an uns Erwachsenen. Kinder brauchen Orte, an denen sie mit ihren Fragen offene Ohren finden. In der Kirche mit Kindern am Sonntagmorgen, bei Kinderbibeltagen, in Kindergruppen und kirchlichen Kindergärten erleben sie: Meine Gedanken über Gott und mein Leben sind ein Teil von mir. Ich kann auch meine Gefühle äußern. Gott kommt mir nahe.

Der Engelschor an Weihnachten probt nicht nur für die Erwachsenen, jedes Engelskind singt auch von sich selbst. Was gibt es schöneres, als ihnen für ihr Singen oder Schweigen, Fragen und Feiern Zeit und Raum zu geben. Mit den Engeln wird es Weihnachten: Gott legt sich fest. Er wählt den Menschen. Seine Absicht: Frieden. Dafür hat sich das Proben allemal gelohnt! Und wenn der Gottesdienst zu Ende ist, dann gehen wir – hoffentlich – mit einem Ohrwurm nach Hause. „Gloria, Gloria, Gloria, der Himmel steht offen, Halleluja. Wenn Gottes Licht die Herzen erhellt, dann wird es hell in unserer Welt.“

■ KLAUS EYSELEIN
Pfarrer der Kirchengemeinde Pyrbaum

„Wir haben hier keine bleibende Stadt, sondern die zukünftige suchen wir“ (Hebräer 13,14)

Im 19. Jahrhundert lebte in Polen ein bekannter jüdischer Rabbi. Zu ihm kam eines Tages ein Besucher, um einen Rat von ihm zu erbitten. Als der Mann sah, dass die Wohnung des Rabbi aus einem winzigen Zimmer bestand, in dem sich nur eine Bank, ein Tisch mit Stuhl und viele Bücher befanden, fragte er den Rabbi verwundert: „Meister, wo haben Sie Ihre Möbel und den Hausrat?“ – „Wo haben Sie Ihre?“ erwiderte der Rabbi. „Meine?“ fragte der verblüffte Fremde, „ich bin doch nur zu Besuch hier. Ich bin doch nur auf der Durchreise!“ Da erwidert der Rabbi: „Ich auch!“

Die Jahreslosung für das neue Jahr 2013 erinnert uns daran, dass wir – bei aller Schönheit und aller Freude aber auch in allen Beschwernissen unseres Lebens – nur auf der Durchreise sind: „Wir haben hier keine bleibende Stadt, sondern die zukünftige suchen wir.“

Für viele Gemeindeglieder in der deutschsprachigen Evangelischen Gemeinde in Budapest gilt dieser Satz in einem sehr konkreten Sinn: Der größere Teil der deutschsprachigen Christen in der Gemeinde ist nur für kurze Zeit hier. Wir haben eine große Zahl von Mitarbeitern deutscher Firmen und Institutionen, die mit ihren Familien nur für zwei oder drei Jahre nach Ungarn kommen und dann wieder in ihre Heimat zurückkehren. In dieser Zeit finden sie in der deutschsprachigen evangelischen Gemeinde ihr geistliches Zuhause. In jedem Jahr vor der Sommerpause feiern wir einen Gottesdienst, in dem die wegziehenden Gemeindeglieder persönlich verabschiedet werden. Die Gemeinde empfindet den Schmerz; die Wegziehenden gehen schweren Herzens von dem schönen Budapest weg. Und trotzdem wachsen in der kurzen Dauer des Aufenthaltes herzliche Bindungen und es entstehen Wurzeln. Aber es ist den Menschen unserer Gemeinde klar, dass wir letztlich eine Weggemeinschaft bilden, um einander beizustehen auf der Wanderschaft, die weiter geht. Und so erinnert die kleine deutschsprachige Gemeinde in Budapest, die ja Teil der Evangelischen Kirche in Ungarn ist, durch ihr Dasein an einen Grundzug unseres christlichen Glaubens: Wir sind unterwegs zu einem größeren Ziel. Wir sind nicht auf Dauer hier, sondern der Glaube richtet sich nach vorne.

Warum das so ist, lehrt ein Blick auf den Zusammenhang, in dem die Jahreslosung steht. Unmittelbar vorher ist von Jesus Christus die Rede. Der Hebräerbrief erinnert daran, dass der Sohn Gottes „draußen vor dem Tor gelitten hat“ (Hebräer 13,12). Diesen Hinweis auf den Kreuzestod verbindet der Verfasser mit einer Mahnung an die Gemeinde: „So lasst uns zu ihm hinausgehen aus dem Lager und seine Schmach tragen. Denn wir haben hier keine bleibende Stadt, sondern die zukünftige suchen wir.“ (Hebräer 13,13+14).

Schon in der Weihnachtsgeschichte wird uns erzählt, dass für das Kind „kein Raum in der Herberge“ war (Lukas 2,7). Der Sohn Gottes kommt in die Welt, findet aber in ihr keinen Platz, keine endgültige Heimat. Auch Er bleibt auf der Durchreise. Es ist die unergründliche Liebe Gottes, dass der Sohn Mensch wird. Hier begegnet er uns, um uns zum Vater zu bringen. Von nun an sind wir dort, wo Er ist. Das bedeutet dann aber auch, dass wir als Christen ein Stück weit seine Heimatlosigkeit teilen. Viele Schwestern und Brüder in der weiten Welt, die uns im Glauben verbunden sind, erfahren die Wahrheit dieses Wortes am eigenen Leib. Sie „tragen seine Schmach“. Die internationale Gesellschaft für Menschenrechte gibt an, dass weltweit etwa 90% der Menschen, die wegen ihres Glaubens verfolgt oder benachteiligt werden, Christen sind. Auch in Europa wächst die Skepsis gegenüber dem christlichen Glauben.

Die Jahreslosung ist in dieser Situation ein Wort gegen alle Resignation: „Wir haben hier keine bleibende Stadt, sondern die zukünftige suchen wir.“ Wir haben Zukunft! Und diese Zukunft ist untrennbar verbunden mit Christus, unserem Herrn. Die Jahreslosung ermutigt uns, den Blick auf ihn zu richten. Das biblische Wort lädt uns ein, dort zu sein, wo Jesus ist. Das wird nicht immer angenehm sein. Es ist sogar sehr wahrscheinlich, dass der Gemeinde Jesu im Neuen Jahr allerhand Schwierigkeiten und Hindernisse begegnen. Aber wir sind dann jedenfalls in seiner Nähe, und Er verheißt uns Zukunft. In diesem Bibelwort können wir das Lebensgefühl der ersten Christen greifen, wie es zum Beispiel in der Apostelgeschichte geschildert wird: Als die Jünger nach Ostern Christus nachschauen, werden sie von den Engeln ermahnt: „Ihr Männer von Galiläa, was steht ihr da und seht zum Himmel? Dieser Jesus, der von euch weg gen Himmel aufgenommen wurde, wird so wiederkommen, wie ihr ihn habt gen Himmel fahren sehen“ (Apostelgeschichte 1,11). Wir blicken als Christen nicht auf Jesus zurück, wir sehen Jesus entgegen!

In der deutschsprachigen Gemeinde kommt es häufiger vor, dass ehemalige Gemeindeglieder plötzlich im Gottesdienst sind. Dann ist die Freude des Wiedersehens groß. Daher sagen wir beim Abschied gelegentlich: Christen sehen sich nie zum letzten Mal!

Was auch immer das neue Jahr bringen mag: Wir gehen auf unseren Herrn zu, der seinerseits uns entgegenkommt. „Wir haben hier keine bleibende Stadt, sondern die zukünftige suchen wir.“ Denn wir suchen unseren Herrn Jesus Christus, der uns Zukunft gibt!

■ JOHANNES ERLBRUCH
Pfarrer der Deutschsprachigen
Evangelischen Gemeinde Budapest

JOHANN AMOS COMENIUS

Gebet

*Ich danke meinem Gott,
der gewollt hat,
dass ich zeitlebens ein Mensch der Sehnsucht sein sollte.
Ich preise dich, mein Erretter,
dass du mir auf der Erde
kein Vaterland und keine Wohnung gegeben hast.
Du hast mich vor der Torheit bewahrt,
das Zufällige für das Wesentliche,
den Weg für das Ziel,
das Streben für die Ruhe,
die Herberge für die Wohnung
und die Wanderschaft für das Vaterland zu halten.*

KARÁCSONY UTÁNI VASÁRNAP – EZ 37,23B–27

Himnusz

Azt mondják, a himnuszunk ott hordozza magában a magyarok világ- és történelemlátását, meghatározza jövőképeinket és a magunkról alkotott látásmódot. Olvastam valahol egy összehasonlító elemzést arról, hogy melyik nép milyen himnusz énekel, és az hogyan határozza meg identitástudatát.

A mi gyülekezetünkben az a szokás, hogy minden hónap utolsó vasárnapján az áldás előtt elénekeljük az „Erős vár a mi Istenünk” kezdetű evangélikus himnuszunkat. Ezt tesszük december utolsó vasárnapján is. Rá egy napra, december 31-én pedig a magyar himnusszal zárjuk az évet, és a hallottainkra gondolunk majd. Azokra, akiknek a koporsójánál én álltam meg, akiket evangélikus szertartás szerint búcsúztattunk el.

Vajon az, hogy evangélikusok vagyunk, és az „Erős vár a mi Istenünk” kezdetű énekünket is magunkénak valljuk, megváltoztatja a szemléletünket, és pozitívabbá teszi reménységünket?

Felemlő olvasni Ezékiel próféta mondatait. Szép jövőt rajzol a reménytelen fogságban élő nép elé. Isten megígéri, hogy lesz még fényes, dicsőséges, békés élete. Ez az ígélet egy olyan vezetőben teljesedik be, aki felelősséggel hordozza a nép sorsát, aki mint a nép királya és pásztora jó irányba tereli a nép sorsát, helyreállítja az Istennel kötött szövetséget, békességet hoz. Saját földjükon fognak élni, és Isten jelenléte mindennap, örökre megtapasztalható lesz népe között: „Istenük lesznek, ők pedig népem lesznek.” Ezekben az ígéletekben még

ott a vágy is – a próféta, a nép vágya –, hogy mindez megvalósuljon.

„Hozz rá víg esztendő” – énekelem holnap. Közben tudom, hogy sokan hagyják el hazájukat, otthonukat egy jobb, szebb, élhetőbb jövő reményében. Saját ismerősi körömből is többen mentek ki dolgozni külföldre, vagy tervezik egy másik országban jövőjüket, letelepedésüket. Lányom egyetemén, az orvosin is újra és újra felmerülő dilemma a hallgatók körében, hogy hol keressenek majd állást, munkát, életet, jövőt. Az itthoni és külföldi lehetőségek összehasonlítása mindennapos körükben.

A Himnusz már nem ad elég erőt a kitartásra, a reménykedésre. Elvesztett a hit és a remény az emberekből.

Régen a jó vezetőtől függött egy nép léte, sorsa. Különösen igaz ez a bibliai történetírás szemléletére, amelyekben meghatározó, hogy a királyon teljesedik be elsősorban Isten ítélt és megmentő igéje. Isten az, aki hordozta a királyt vagy elpusztította. A nép pedig szükségszerűen a királlyal maradt életben – vagy pusztult el.

Manapság már alig vannak királyok. Mégis a mesék, történelmi tanulmányaink, a legendák világából örzünk képet arról, hogy milyen is egy király. Nekünk, magyaroknak például *Mátyásról* vannak olyan legendáink, amelyek alapján megalkotjuk a királyról azt a képet, hogy az igazi, a jó király igazságos. A király ösképe a zsidó ember számára Dávid király lett.

Dávid nem volt hibátlan és büntetlen király, de állandóan ott hordoz-

ta az Istenre figyelés érzékenységét. A deuteronomista történetírás egyenesen idealizálja Dávid alakját. Annak az embernek a képét rajzolja elénk benne, akinek a szíve teljesen az Úr, megtartja az Úr parancsolatait és rendelkezéseit; tökéletesen igaz. Nátán által Isten ígéretet tesz arra, hogy Dávid trónja fennmarad.

Ezékiel másik képe a pásztorhoz kapcsolódik. A pásztor alakja az ókori embernek rögtön eszébe juttatta a gondoskodó vezetőt, aki juhainak zöld legelőt és vizet keres, törődik nyájával, védi a rábízottakat. Erre szükség is volt, mert ismerték a juhok hajlandóságát az elkóborlásra. A két elsődleges érzés, amelyet eredetileg a pásztor képe keltett, a félelem és a jóllét, a nyugalom érzése volt.

Míg az ember és a közösség tudja, hogy valaki vigyáz rá, törődik vele, segíti a mindennapokban, addig biztonságban érzi magát, nyugodtan végzi a dolgát, mert hiszi, hogy nem érheti baj. Ebből következik az is, hogy a félelem, rémület, elhagyatottság, magányosság szólal meg a nép ajkán, amikor úgy érzi, vezető nélkül maradt, vagy nem megfelelő ember/emberek (rossz pásztor) kezében van az élete.

Az év utolsó vasárnapján, az év utolsó előtti napján kétféle érzés fogja el az embereket: a félelem és a remény. A félelem, hogy holnap mi fog történni, a házszám, a hitelem, lesz-e elég bevétel a családomnak, lesz-e mit ennünk. És a remény, hogy a következő év mégis boldogabb lesz.

„Erős vár a mi Istenünk...” – éne-

A VASÁRNAP IGÉJE

kelem ma, a hónap, az év utolsó vasárnapján Vecsésen az ároni áldás előtt.

A vár képe nincs Ezékiel képei között, mégis ugyanazt fejezi ki számomra, mint a pásztor és a király képe. Van, aki megvéd, oltalmaz, vezet. Persze ebben a himnuszban sok a háborús kép, mégis megnyugtat és reménységgel tölt el. Van valaki, aki nem hagy magamra, megvéd, értem harcol. Szembeszáll a leggonoszabb hatalmakkal is.

Ezékielen keresztül Isten pásztor, királyt ígér a népnek. Jó királyt, jó pásztor. Olyat, aki igaz, az Úr minden rendelkezését megtartja, akinek a szíve teljesen Istené. Olyat, akinek a kezében biztos az életem minden földi bizonytalanság ellenére is. Olyat, aki gondoskodik az övéiről.

Evangélikus himnuszunk egy sora így szól: „Kérdezed: ki az?” A választ is megadja: „Jézus Krisztus az...” Hisz, hogy benne teljesedik be Ezékiel ígérete. Nincs más, akibe kapaszkodjunk.

■ HEINEMANN ILDIKÓ

Imádkozzunk! Uram, te látsz bennünket félelmeinkben, reménytelenségünkben, ismered mindennapi gondjainkat. Tudod, hogy sokszor gúzsba kötnek minket a félelmeink, és nem merünk bízni abban, hogy van számunkra jövő. Kérünk, te mutasd meg nekünk, hogy fiadban beteljesedtek az ígéreteid, és add, hogy merjünk bízni, hinni és reménykedni. Amen.

HETI ÚTRAVALÓ

„Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét.” (Jn 1,14)

Az óév utolsó s az új év első napjaiban az *Útmutató* reggeli, ünnepi és heti igéi emlékeztetnek, hogy napjaink Isten kezében vannak. A múltó időben az örökkévaló s békességet szerző Isten cselekvése állásfoglalásra készítet ma is: „Vallást tegyenek mindenféle népek az Úristennek, és őt dicsérik.” (GyLK 732) Mikor az elsőszülött Fiút a jeruzsálemi templomban bemutatják az Úrnak, Simeon áldotta őt: „Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéded szerint békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet...” (Lk 2,29–30) Dr. Luther szerint: „A kegyes Simeon azt szeretné, ha belátnánk: megváltóra szorulunk. Mert ha szilárdan hisszük, hogy a gyermek Istentől jött megváltónak, magától jön a békesség, és se bűn, se halál nem rettent többé, hiszen éppen ezek ellen van Megváltónk!” Az élet igéjének többi szemtanúi is bizonyoságot tesznek róla: „...ezért hirdetjük nektek is az örök életet...” (1Jn 1,2) Óév este hálaadással és bűnbánattal kérjük őt a kegyelem fogyó idejében: „Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!” (GyLK 728) „Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.” (Zsolt 103,8) S Pállal valljuk, a választottakat semmi sem szakíthatja el „az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban” (Róm 8,39). De ő figyelmeztet vigyázásra: „Ti is legyetek készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amikor nem is gondoljátok!” (Lk 12,40) A polgári új év első napjaiban Isten csodálatos névadásairól olvasunk: „Amikor a nyolc nap elmúlt..., a Jézus nevet adták neki, ahogyan az angyal nevezte őt...” (Lk 2,21) Így 2013-ban: „Ami pedig szótok vagy cselekedetek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek óáltala.” (Kol 3,17) Urunk nyilvános működése kezdetén a názareti zsinagógában küldetését így foglalta össze prófétai szókkal (Ézs 61,1.2a): „Az Úr Lelke van én rajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek..., és hirdesse az Úr kedves esztendéjét.” (Lk 4,18–19) Jézus a világ reménysége. Ne fedjük az év igéje figyelmeztetését (lásd Zsid 13,14). Mivel azt sem tudjuk, mit hoz a holnap, ezt mondjuk: „Ha az Úr akarja, és élünk, és ezt vagy azt fogjuk cselekedni.” (Jak 4,15) Józsué halála előtt így vallott: „...én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!” És a nép szava: „Mi is az Urat akarjuk szolgálni. Bizony, ő a mi Istenünk!” (Józ 24,15.18) Mózeset édesanyja „elvitte a fáraó leányához, aki a fiává fogadta, és elnevezte Mózesnek, mert azt mondta: A vízből húztam ki.” (2Móz 2,10) „Ábrahám Izsáknak nevezte el újszülött fiát, akit Sára szült neki.” (1Móz 21,3) Isten megígerte: nem lesz többé özönvíz! Ezt mondta nem csak Nőének: „...szivárványívemet helyezem a felhőkre. (...) Ez annak a szövetségnek a jele, amelyet minden földi élővel kötöttem.” (1Móz 9,13.17) Kérjük az új szövetség szerzőjét: Ó, „Jézus, hitünket erősítsd, / Nevedet bennünk dicsőítsd. / Ez esztendődet veled kezdjük, / Add, hogy veled is végezzük!” (EÉ 178,5) „Isten, áldd meg a magyart...” (Himnusz)

■ GARAI ANDRÁS

MICHELANGELO: EZEKIEL (RÉSZLET)

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk, ünnepek közt meghúzódo csendes vasárnapon állunk meg előtted. Szívünkben karácsony öröme, ünnepi pillanatok, találkozások, csendes percek. Köszönjük, hogy ma is megállhatunk előtted. Mélyet szippanthatunk még karácsonyi jóságos emberszereteted illatából, és így léphetünk az új év felé.

Jóságos emberszereteted érjen el minden szívet, hívőt és tagadót, magabiztost és kételkedőt. Építsd, Urunk, a hit bizalmát bennünk és közöttünk, hogy reménységgel bízzunk akaratodban, és lelkes cselekvői legyünk. Adj megértést a másként hívó, másként gondolkodó emberek iránt.

Jóságos emberszereteted legyen ott a betegekkel, szenvedőkkel, rászorulókkal. Nyújtsd ki kezéd a leszakadókért, nyisd meg szívünk áldozatra, ébressz felelősséget egymás iránt. Adj józan mértékletességet, hogy másnak is hely, kenyér, siker, megbecsülés jusson mellettünk.

Jóságos emberszereteted töltse be a világot, hogy kontinensek, országok és népek között harc és verseny helyett közösség épüljön. Adj igaz szavakat és tiszta szándékokat politikusoknak és gazdasági felelősséget hordozóknak, hogy betöltsék hivatásukat. Adj igaz szavakat és tiszta szándékokat nekünk is, hogy mindennapi ügyeinkben is jóságod hiteles tanúi lehessünk.

Jóságos emberszereteted tegye egyházadat a szeretet nyitott közösségévé, ahol az ünnep a hétköznapiakra is fényt áraszt, és célt, helyet, üdvösséget találhat minden ember szolgáló közösségben. Légy gyülekezetünkkel, kicsikkel és nagyokkal. Add, hogy belső békénk vonzó legyen környezetünkben, tanításod tisztán és mélyen szóljon meg minden alkalommal, erőnkkel, időnkkel és szeretetünkkel építsük evangélikus közösségünket.

Urunk, Istenünk, tarts meg minket Fiad eljövételének fényében, hogy így fordulhassunk ezen a vasárnapon az előttünk álló hét felé. Légy velünk évforduló ünnepnapokon és induló új hétköznapiakon. Felragyogott karácsonyi fényeddel arcunkon és szívünkben kérünk: a megszületett Megváltónk, az Úr Jézus nevében hallgass meg minket. Amen.

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus tehát azoknak született, akik félelemben és rettegésben vannak. Országába is csak ezek tartoznak. Ezeknek kell prédikálnunk is, mint az angyal tette a megijedt pásztoroknak: »Íme, hirdetek nektek nagy örömet.« Ez az öröm ugyan mindenkié, de csak a megretentettek lelke és szomorodott szívüek alkalmasak rá. Ezek az anyémekek, ezeknek akarok örömet hirdetni. Hát nem csodálatos, hogy ez az öröm ott van legközelebb, ahol legnagyobb a belső nyugtalanság?!”

► Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Az *Evangélikus Élet* 2005–2011. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikuselet.hu címről.

HIRDETÉS

**NEHÉZSÉGET OKOZ A VÁSÁRLÁS?
NEM LÁTJA A TERMÉKEK ÁRÁT?**

ocuvite10322

Éljen Ön is az Ocuvite Bónusz-programmal!

ÓVJA ÉLESZLÁTÁSÁT!

Próbálja ki az Ocuvite® LUTEIN forte étrend-kiegészítőt

6 db Ocuvite bónuszmatrica összegyűjtése után egy teljes doboz Ocuvite ajándék - részletek a termék dobozán.

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Lepje meg magát, családtagjait és barátait digitális újsággal!

Oldalunkon ajándékötletekkel várjuk!

WWW.DIGITALSTAND.HU

Segítség a rászorulóknak

► **Ismét jelentős mennyiségű termékadománnyal segíti a rászorultakat a Béres Alapítvány. Béres Klára, az alapítvány elnöke tíz – a legnagyobbak közé tartozó – országos karitatív szervezet számára adta át ünnepélyes keretek között december 13-án legújabb készítményüket, a Béres Csepp Extrát. Az immunrendszer fokozott védelmét biztosító, százezer üveg gyógyszeradomány – melynek piaci értéke több mint százmillió forint – karácsonyra már eljut a rászorulókhöz.**

„A társadalmi felelősség a gazdasági válságban még inkább kötelez bennünket” – kezdte beszédét Béres

Klára az adventi találkozón. Az adomány – mint már sok év óta – százezer üvegnyi gyógyító csepp, mely az

idén negyvenéves, legendás készítmény megújított változata, a Béres Csepp Extra.

Béres Klára kiemelte: „A világban és sajnos országunkban is jelentkező gazdasági nehézségek nemcsak arra figyelmeztetnek mindannyunkat, hogy értékeinkkel odafigyelően, átgondoltan, tisztelettel kell bánnunk, hanem arra is, hogy még fontosabbá válik az odafigyelés, a szolidaritás a legsérülékenyebbek iránt, akiknek nincsenek tartaléka-

ik, nincsenek támaszaik. Azok, akikhez a karitatív szervezeteken keresztül ezúttal is eljutnak majd gyógyító cseppjeink, a maguk erejéből képtelenek lennének a megvásárlására. A világ, úgy tűnik, fordulóponthoz ér. Esélyünk a fennmaradásra csak úgy lehet, ha figyelünk egymásra az élet minden területén: munkában, vásárláskor, otthon, közösségeinkben. Csak összefogással lehetünk képesek elbírnunk terheinket.”

A támogatott tíz legnagyobb országos karitatív szervezet: Magyar Katolikus Karitás, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Magyar Vöröskereszt, Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, Magyar Hospice Alapítvány, Rákbetegek Országos Szövetsége, Magyar ILCO Szövetség, Magyar Rákellenes Liga, „A rák ellen az emberért, a holnapért” Alapítvány, Nyugdíjasklubok és Idősek „Életet az éveknél” Országos Szövetsége.

■ CSÓTÓ SZILVIA

NAGYOBB KIHÍVÁSOK, MEGERŐSÍTETT IMMUNVÉDELEM

Id. dr. Béres József kutató rájött, hogy miként a növényét, úgy határozza meg az emberi szervezet állapotát is a megfelelő ásványi anyag-, és nyomelem-ellátottság. Ha az ettől nagymértékben függő immunrendszerünk jól működik, akkor nincs szükségünk gyógyszerre: testünk természetes módon, saját maga képes megbirkózni a kórokozókkal.

Sok éves kutatómunka eredményeként e gondolat nyomán született meg a Béres Csepp, amely nemcsak az egészség fenntartására képes, de segítséget nyújt betegségek esetén is. Feltalálása óta eredeti erejét hordozza, ám azóta eltelt négy évtized. Felgyorsult körülöttünk a világ, és vele a mi életünk is. Sok szerepben, sok szinten kell maximálisan teljesítenünk, és az ebből adódó stressz megpróbál minket lelkileg és fizikailag is. Több a környezeti ártalom, még kevesebb természetes tápanyaghoz jutunk, miközben az egészségünket támadó kórokozók egyre ellenállóbbak.

A szervezetünket érintő kihívások normál életvitel mellett is egyre fokozódnak. Id. dr. Béres József élete végéig kutatta a lehetőségét annak, hogy a változó kihívásokra egyre kifinomultabb válaszokat adhassunk. Legendás találmányát a Béres Cseppet „megerősíteni” kívánta a szer antioxidáns hatásának fokozásával.

www.beres.hu facebook.com/beres.klub

ÚJ BÉRES CSEPP EXTRA®

Szervezetünkben természetes folyamatok kapcsán oxidáció zajlik, aminek során **szabadgyökök** keletkeznek. Amennyiben túlzott mennyiségben képződnek, káros változásokat indíthatnak el sejteinkben. És bár a megfelelően működő antioxidáns védelmi rendszerünk megvédené, sajnos ma már a táplálékunkkal nem mindig tudjuk fedezni azt a mennyiségű vitamint, ásványi anyagot és nyomelemet, amelyek segítségével a sok káros civilizációs hatást ellensúlyoznánk. Ahhoz, hogy a megbillent egyensúlyt helyreállítsuk, egy kis extra adag **antioxidánsra** van szükségünk.

Id. dr. Béres József gondolata mára testet öltött: **megszületett** a második generációs Béres Csepp, a **Béres Csepp Extra**. A kutatók fejlesztő munkájának eredményeként sikerült bővíteni a hatóanyagok körét oly módon, hogy a különleges, folyadékformátumú, komplex medicina stabilitása a megemelkedett hatóanyagtartalom mellett is megmaradjon. A Béres Csepp Extra hatóanyagai megfelelő módon pótolják a szervezetünkben hiányzó ásványi anyagokat és nyomelemeket, megerősítik testünk természetes immunvédelmét, hogy jobban ellenállhassunk a belső és külső károsító hatásoknak.

Ma, amikor egyre komolyabb kihívásokkal kell küzdenünk, szükségünk van minden erőnkre, egészséges szervezetre és mindarra, ami hozzásegít ehhez. **Egy kis üvegnyi immunerősítő, a Béres Csepp Extra** évtizedek tudását, tapasztalatát és a folytonos fejlődést magában hordozva ebben tud a társunk lenni.

A Béres Csepp Extra® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

BCSE201209AD2

A KOCKAZATOKRÓL ÉS MELLÉKHATÁSOKRÓL OLVASSA EL A BETEGTÁJÉKOZTATÓT, VAGY KÉRDEZZE MEG KEZELŐORVOSÁT, GYÓGYSZERÉSZETI

Az evangélikus könyvesbolt ünnepi nyitva tartása

December 21-ig hétfőtől péntekig 9-től 18 óráig.
December 22-én, szombaton 9-től 13 óráig.
December 23-tól az ünnepek és leltározás miatt **zárva** tartunk.

Nyitás: 2013. január 14-én, hétfőn.
Kérjük, vegyék figyelembe, hogy a leltározás ideje alatt érkező megrendeléseket a kiadó január 14. után tudja teljesíteni!

Alapköletétel– Fecskefészek óvoda

Sok szeretettel meghívjuk a Sztéhló Gábor Evangélikus Iskola Fecskefészek Evangélikus Óvodájának hálaadó istentisztelettel egybekötött alapköletételére, melyre 2013. január 6-án kerül sor.

Program

10.00: Istentisztelet a pestszentlőrinci evangélikus templomban (1183 Budapest, Kossuth tér 3.). Igét hirdeti **Gáncs Péter** elnök-püspök.

12.00: Ünnepélyes alapköletétel – az alapkövet elhelyezi **Gáncs Péter** (1185 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky u. 74.).

A beruházás a **KMOP 4.6.1. – 11 Fecskefészekrakó** projektjével valósul meg.

Szilveszteri *lencsevég*

Esperesi glória a tisztújítás alkalmából

Püspöki sofőr – nyeregen

„Mi mikor kerülünk már sorra?...”

Paparazzi a sekrestyéből

Csoda történt...

Amikor rovatgazdánk Édenben járt

Istentiszteleti rend • 2012. december 30.

Karácsony utáni vasárnap. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: Lk 2,33–40; Gal 4,1–7. Textus: Ez 37,23b–27. Énekek: 152., 171.
Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. 9. Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Vári Krisztina; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Kertész Géza; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélusz Gábor; du. 6. (orgonazenés istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románé Bolba Márta; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Marossy Attila; du. 6. (vespera) Rozs-Nagy Szilvia, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. Schulek Máttyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf-Balogh Melinda; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsavéglő u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Darvas Anikó; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Darvas Anikó; **Rákosszentmihály, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosszentmihály, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Éva; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lackner Pál.

Istentiszteleti rend • 2012. december 31.

Óév este. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 12,35–40; 2Tim 4,(1–4)5–8. Textus: Zof 2,1–3. Énekek: 397., 146.

Budavár, I., Bécsi kapu tér du. 6. (úrv.) dr. Agod Anett; du. 6. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; éjszaka fél 12. Bence Imre; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193., Fébé** du. 5.; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** du. 6. Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** du. 6. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** du. 6. (úrv.) Horváth Ferenc; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** du. 6. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** du. 6. (úrv.) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** du. 6. Pelikán András; **Szlovák gyülekezet, VIII., Rákóczi út 57/a** du. 4. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 4. Románé Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 4. Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** du. 5. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** du. fél 5. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** du. 6. Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** du. 6. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** du. 5. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** du. 6. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** du. 6. Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** du. 6. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** du. 4. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsavéglő u. 46.** du. 5. Vető István; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** du. 5. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 4. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** du. 6. Kulcsár Márton; du. 7. (keresztény szilveszter); **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** du. 6. Győri János Sámuel; este 8. (éjfélváró szeretetvendégség) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** du. 6. Zólyomi Máttyás; **Budaörs, Szabadság út 75.** du. 6. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** du. 5. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2013. január 1.

Újév. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,21; Gal 3,23–29.

Textus: 1Móz 28,10–22a. Énekek: 182/180., 349.
Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Húvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. Smidélusz Gábor; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) D. dr. Harmati Béla; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsavéglő u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosszentmihály, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosszentmihály, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákosszentmihály, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; du. 6. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Máttyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál.

Összeállította: BODA ZSUZSA

„A kis Jézus aranyalma” Válogatás a közmédia karácsonyi vallási műsoraiból

► A közszolgálati csatornák idén is megszépítik a televízió nézők és a rádióhallgatók karácsonyát. Az MTVA szerkesztői tartalmat, az ünnep szelleméhez illő műsorokkal díszítik fel a karácsonyfát.

A karácsonyi műsorfolyam már adventben elkezdődik. Advent utolsó vasárnapján az *Útmutató* műsorában a szerkesztők magyar költők karácsonyi verseivel kedveskednek az ünnepre készülő irodalomkedvelőknek. A műsorban a Patrona Hungariae Iskolaközpont és a Pannonhalmi Bencés Gimnázium diákjai többek között *Pilinszky János*, *Babits Mihály* és *Márai Sándor* költeményeit adják elő (M1, 9.40).

A *Református magazin* készítői egy olyan vidéki iskolába látogatnak el, amely szeptemberben került egyházi fenntartásba. Az adásban *Steinbach József* püspök a karácsony és az advent üzenetéről szól, a *Paloznaki kórus* tagjaitól pedig azt tudják meg a nézők, hogy miért vállalják karácsonyról karácsonyra a fellépést mind a református, mind a katolikus templomokban (M1, 11.10).

Szenteste napján, kora délután jelentkezik a *Krisztus közöttünk*, a görögkatolikus egyház félórásja. A műsor mottója: *Krisztus születik*. Mit jelent számunkra a jelen idő, az ünnep aktualitása? Erre válaszolnak hívők, papok és a megkérdezettek (Kossuth rádió, 13.30).

A Bartók rádió este a jeles napnak szenteli műsorait. *Bach Karácsonyi oratóriumát* a *Lutheránia* énekkar és a *Budapesti Vonósok* tolmácsolásában hallhatjuk (19.40). Ezt követően a *Hang-fogó* karácsonyi kiadása az ünnepkör legszebb darabjaiból sugároz válogatást (21.00).

A karácsonyi éjféli szentmisét a közmédia a – közel egy évig tartó munkával felújított, megszépült – pannonhalmi Szent Márton-bazilikából közvetíti. *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát szentbeszédében Ézsaiást idézi: „*Mondjátok a csüggedő szívűeknek: Bátorság! Ne féljete! Nézzétek, eljön Istenetek!*” (M1, 24.00)

A Duna Televízió a Vatikánból közvetíti az éjféli szentmisét; a műsor szakkommentátora *Török Csaba*. Az adás érdekessége, hogy a Duna Televízió húsz évvel ezelőtt kezdte meg sugárzását. Egykor *II. János Pál* pápa magyar nyelven üdvözölte az új magyar műholdas csatornát, majd ezt követte az első éjféli misék közvetítés az Örök Városból. Két évtized elteltével a vatikáni ünnepi szertartással ünnepeljük a Duna Televíziót (00.00).

A magyar pálos rend sorsa összeforrt hazánk történetével. A remeték valódi történiáját állította színpadra *Sudár Annamária*, *Oberfrank Pál* és a *Misztrál* együttes *Asperges me... – Pálos évszázadok* címmel. A pálos szerzők szövegeiből, verseiből, valamint más dokumentumokból és megzenésített versemből álló történelmi műsor felidézti a rend történetének fontosabb epizódjait és személyiségeit (M1, 1.10).

Karácsony ünnepén a rádióhallgatók Kiskunlacházáról, a Kiskunság kapujából hallhatnak igehirdetést. „A betlehemi születésnél már láthatjuk, hogy együtt van a család – hívja fel a figyelmet egy nagyon aktuális társadalmi problémára *Takaró András* református esperes, lelkipásztor. – A mai legfájdalmasabb tapasztalatumk, hogy oly módon széthullott az otthoni közösség intézménye, hogy már a

nagy ünnepeken sem vagy csak elvéve látni együtt családot a templomban. Talán ez lehet az egyik oka annak, hogy ma már otthon sincs együtt a család.” (Kossuth rádió, 10.03)

A televízió nézők a Deák téri templomból követhetik figyelemmel a karácsonyi evangélikus istentiszteletet, *Gáncs Péter* elnök-püspök igehirdetését. Az ünnepen a *Gryllus* testvérek zenével szolgálnak. „*Kányádi Sándor Isten háta mögött* című verse az elhagyottakról szól – utal az elhangzó Gryllus-dalra a főpap. – Karácsonykor az Isten megfordul, rámosolyog a nélkülözökre, az elhagyottakra. Senkit nem felejt el a szeretet ünnepén.” (M1, 11.00)

XVI. Benedek pápa hagyományos karácsonyi üzenetét és *urbi et orbi* áldását a római Szent Péter térről délből láthatják a nézők (M1, Duna Tv, Duna World).

Tarzsusi Szent Pál, akit a tizenharmadik apostolként tisztelünk, Saul néven született hellenizált zsidó családban. Jézus halála után még a kereszténység ádáz üldözője volt. A damaszkuszi úton támadt látomása, „pálfordulása” után vált a kereszténység elkötelezett hirdetőjévé. A szent életéről készült nemzetközi összefogással a *Biblia: Pál apostol* című kétrészes film. Olyan neves színészek szerepelnek benne, mint *Johannes Brandrup* vagy *Franco Nero* (Duna Tv, 22.25, 26-án 22.30).

Karácsony másnapján a kisebbekre gondolunk. A *Biblia gyermekeknek* epizódja a bölcs emberről szól, aki sziklára építi házát. Jézus tanítása a biztos alap; ne féljünk magunk is őrá építeni életünket (M2, 9.50)!

Minden nézőknek és hallgatóknak áldott karácsonyt kívánunk!

■ CSERMÁK ZOLTÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 23-ától december 30-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a nagybányai evangélikus templomból</i></p> <p>12.30 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.vorosmartyradio.hu)</p> <p>15.05 / Bartók rádió <i>Barokk karácsonyi hangverseny közvetítése Helsinkiből, a Kallio-templomból</i></p> <p>16.50 / Duna World <i>Hatvanéves a Magyar Állami Népi Együttes</i></p> <p>19.43 / Kossuth rádió <i>Részletek az Új Bojtorján együttes karácsonyi albumáról</i></p>	<p>9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Händel: X. Chandos anthem – 27. szoltár</p> <p>14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Johann Sebastian Bach</i> Weimar</p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Levente Péter</p> <p>18.15 / Pax Tv <i>A Golgota Gospel karácsonyi koncertje</i></p> <p>23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.radio17.hu)</p>	<p>9.05 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Vivaldi: Magnificat RV 611</p> <p>11.00 / M1 <i>Karácsonyi evangélikus istentisztelet közvetítése a Deák téri evangélikus templomból</i> Igét hirdet: Gáncs Péter elnök-püspök</p> <p>12.20 / Kossuth rádió <i>Az én karácsonyom</i></p> <p>13.10 / Sion Rádió (Beregszász) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.sionradio.eu, ismétlés: 22.10)</p> <p>15.05 / Kossuth rádió <i>„Uram, nem vagyok méltó...”</i></p>	<p>10.03 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Piliscsabáról</i> Igét hirdet: Kézdy Péter lelkész</p> <p>12.05 / Bartók rádió <i>Reneszánsz karácsony a Zeneakadémia nagytermében</i></p> <p>14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Fehér Lajos gyertyaöntőmester</p> <p>14.35 / Kossuth rádió <i>Az egyházzenész karácsonya</i> Zenés beszélgetés Bubnó Tamással</p> <p>23.00 / Bartók rádió <i>Jazzport</i> Válogatás Michael Bubl és Diana Krall karácsonyi dalaiból</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>14.00 / Bartók rádió <i>A hét zeneszerzője: Johann Sebastian Bach</i> Köthen</p> <p>16.00 / Duna World <i>Fölszállott a páva</i> (ismétlés)</p> <p>19.43 / Kossuth rádió <i>Karácsonyi dalok – gyerekek előadásában</i></p> <p>21.30 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Istenek nyomában – Útikönyv</p> <p>21.35 / M1 <i>S. O. S. Szerelem!</i> (magyar romantikus film, 2007) (99)</p> <p>23.00 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Karácsony</p>	<p>9.05 / Kossuth rádió <i>Hang-fogó</i> Nikolaus Bruhns: Jauchzet dem Herren alle Welt – 100. szoltár</p> <p>11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (www.agnusradio.ro)</p> <p>11.30 / Kossuth rádió <i>Vendég a háznál</i> Gyerekekről felnőtteknek</p> <p>20.15 / M1 <i>Én, József Attila</i> (zenés dráma két felvonásban)</p> <p>21.00 / Duna Tv <i>Csodaországban</i> (amerikai játékfilm, 2008) (96)</p>	<p>7.05 / Duna Tv <i>Századfordító magyarok</i> Dsida Jenő (1907–1938)</p> <p>8.00 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i></p> <p>8.55 / Duna Tv <i>Az erdélyi szász kultúra nyomában (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Erős vár a mi Istenünk!</p> <p>10.50 / Duna Word <i>Varázslatos tanúhegyek (magyar ismeretterjesztő film)</i></p> <p>18.05 / Kossuth rádió <i>130 év – 130 dal</i> Népzenei portré Kodály Zoltán születésének évfordulójára</p> <p>19.42 / Kossuth rádió <i>Kiskarácsony</i> Hans Fallada meséje</p>	<p>7.35 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Püspökkenyér Fabiny Tamás vezetésével</p> <p>10.55 / M1 <i>Baptista magazin</i></p> <p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó az egyházaskozári evangélikus templomból</i></p> <p>13.17 / Bartók rádió <i>Kamarahangverseny Haydn műveiből a pannonhalmi bazilikában</i></p> <p>21.04 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Benne: Monteverdi: II. vesperás</p>

ÓÉV ESTÉJE – ZOF 2,1–3

Utolsó figyelmeztetés

December 31-e köztudomásúlag az esztendő legpikánsabb éjszakája...

Azzá válik számunkra is, ha az őt megillető helyen szemléljük. Mert ne feledjük, hogy december 31-e csak a világ számára az év utolsó napja, a reménytelen szorongás vagy a felhőtlen-felelőtlen szórakozásé. Liturgikai értelemben nem szilveszterestén, hanem karácsony ünnepének hetedik napján gyűlik össze Krisztus népe az istentiszteleten, hogy meghallgassa az ige üzenetét Zofóniás próféta szavainak segítségével.

Elsőként meg kell hallanunk a *figyelmeztetést*, amely bizonyára nem kevés alkalommal csendült már fel a szószékeken akár az egyházi év utolsó szakaszában, akár az adventi hetekben: elkerülhetetlenül közeleg az ítélet napja. Félelmetesen egyértelmű jele ennek az esztendő utolsó napja, a számon tartott idő látható elmúlása: elhajtjuk az immár feleslegessé vált, lejárt szavatosságú 2012-es naptárt, annak minden lényeges, nemegyszer talán létfontosságú bejegyzésével együtt. Hasonlóképpen válhat az életünk is kidobásra ítélt kacattá, ha majd a mennyi ítélszék elé kell lépünk.

A próféta arra biztatja népét, hogy szálljon magába. Szálljunk magunkba az esztendő utolsó óráiban mi is egyéni elcsendesedésünkben vagy a gyülekezet közösségében, akár békés otthonlétre, akár zajos társaságba készülünk. Szálljunk magunkba, és vizsgáljuk meg: nem sodródtunk-e egyház létünk végtelenül a világi gondolkodás örvényébe? Miközben útkeresésünkben, döntéseinkben, megnyilvánulásainkban annyi mindent talolunk, bölcsen és gondosan – jogi érveket, gazdasági érdekeket, emberi

tetszést, a mérhető siker lehetőségeit –, vajon nem tévesztjük-e szem elől az egyetlen, ami lényeges: azt, hogy miként vélekedik az Úristen? Végül minden esetben az ő véleményével, ítéletével kell majd szembesülnünk!

Másodszor meg kell hallanunk a *fenyegetést*: az Úr izzó haragja tör ránk, fenyeget bennünket. Szilveszter éjszakáján sokan veszítik el a kontrollt önmaguk felett néhány órára. Ilyenkor talán még ez is bocsánatos bűnnek számít... Legyen ez mégis intő jel: a valóságban minden bűnünk feljegyzésre kerül, Isten ítéletét pedig még az emberileg nézve legtökéletesebbek sem kerülhetik el.

Szilveszter éjszakáján az ítélet alatt álló világ tombol önfeledten. Pedig ritkán gondolunk így magunkra. Hiszen újabb divattá lett közöttünk a bűn súlytalanítása, lebecsülése. Ne is prédikáljunk a bűnről, bűnös voltunkról, akaratumnak a bűn miatt elvesztett szabadságáról – hangoztatjuk olykor előszeretettel, hiszen a mai ember ezzel már amúgy sem tud mit kezdeni...

Inkább beszélünk egy általunk elképzelt Istenről, aki úgyis megbocsát minden bűnt, hiszen ez a dolga, nem is tud más lenni... Pedig éppen emiatt sújt le ránk Isten izzó haragja! Mert nem vettük őt komolyan, hanem csak takargatjuk bűn rontotta életünket, azzal áztatva magunkat, hogy minden rendben van.

Harmadszor meg kell hallanunk a *felszólítást*: térjtek meg! Egészen pontosan így hangzik a próféta szó: „Keressétek az Urat mind, akik aláztatok a földön, és teljesítitek a törvényt!” Nincs félreértés: nem a megátalkodott gonoszokról van itt

szó, akikről sommásan csak annyit szoktunk megállapítani, hogy a pokolban van a helyük. Alázatos és törvénytisztelő polgárokról, az Úr törvényének megtartóiról. Kegyes, valóságos, hívő emberekről, a megszentelt közösség tagjairól. Rólunk, Isten gyermekeiről.

Nekünk is szükségünk van a megtérésre! Nem a még kegyesebbé válásra, nem a hangzatos egyháziaskodásra, nem a kenetteljes szóvirágokra, nem az emberek faragta hagyományokba való görcsös kapaszkodásra, nem is a sok mindent elfeledő törvényeskedésre és a hivalkodó műalázatra, hanem a megtérésre: arra, hogy keressük az Urat. Arra, hogy minden gondolatunkat, szavunkat, cselekedetünket, tervünket és döntésünket az ő szavához igazítsuk.

Az év utolsó órái alkalmat, bibliai szóval élve kairost, kedvező időpontot adnak erre, hiszen a múltó rádöbbenhet bennünket, hogy a megtérésre hívó szó nem elvárás, feladatot, kényszeres teljesítést ró a vállunkra, hanem Isten irgalmát teszi nyilvánvalóvá. Most pedig még adatott számunkra kegyelmi idő!

Negyedszer meg kell hallanunk a *bitatást*: van oltalom az Úr haragja elől. E szavakat azonban nagyon pontosan kell értenünk. Nem azért talál ránk Urunk irgalma, mert méltók vagyunk rá. Az oltalom egyedül Krisztus személyében lelhető meg, aki a kereszten megváltotta bűnben tévelygő népét. 2012 nyomorúságos, kilátástalan, küzdelmekkel teli napjai érte, a kereszti Krisztusért voltak mégis Isten kegyelmi idejének csodálatos, drága napjai. 2013 bizonytalan, sok nehézséggel fenyegető esztendeje pedig

AZ ÜNNEP IGÉJE

ugyancsak Krisztusért lesz Urunk megbocsátó szeretetének és hosszasan várakozó türelmének éve.

Egyetlen módon érthetjük meg mindezt: ha magunk is Krisztust keressük, illetve ha rádöbbenünk arra, hogy ő kicsoda lenyűgöző, mindent megelőző szeretettel keres meg bennünket. Hiszen éppen ennek nyilvánvalóságát ünnepeljük karácsonykor, amelynek hetedik napján bezárul mögöttünk a 2012-es esztendő. Ez a nap, ez az este is Krisztus napja, Krisztus-ünnep!

Szilveszter estéjén, az esztendő utolsó óráiban, karácsony ünnepének hetedik napján megkapjuk az utolsó figyelmeztetést. Nem úgy, mint a számla kifizetlenségére emlékeztető szolgálatától vagy a dörgedelmes levelet küldözgető hivataltól. Azok magunkra hagynak bennünket, hogy oldjuk meg a helyzetet, amit számon kérnek rajtunk. Isten azonban reménységgel tölt el bennünket, mert nemcsak figyelmeztet, de ígér is. Az eltelt esztendő és a rögvest kezdődő következő – kegyelmének újabb éve – biztosít arról, hogy mindennél hatalmasabb az ő karja, és ez a kar irányít, vezet, védelmez, oltalmat nyújt.

■ TUBÁN JÓZSEF

Imádkozzunk! Mindenható Istenünk! A te kezdedben van a világ sorsa és az egész életünk. Hálát adunk neked az eltelt esztendőért, és kérünk, hogy jobban és rosszban légy velünk kegyelmesen 2013-ban és mindaddig, amíg véget nem ér az e világi időszámítás, és elhozod örök országot az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

AZ ÜNNEP IGÉJE

nyörög az övéért: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizz meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15)

Ebben az évben ünnepeljük a nagyszerű evangélikus költő, Weöres Sándor születésének centenáriumát. Gyakran idézzük immár klasszikus sorait: „Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra...” (A teljesség felé) Az ige fényében – úton a teljesség felé – akkor értjük jól a költői képet, ha az újév és egész életünk Ura él bennünk, akiben összeér a föld és ég, ember és Isten. Az ő nevével hirdessük, mert 2013 is az ő megújuló szeretetének esztendeje.

Ezért imádkozhatunk az ígénk által ihletett, „Hadd menjek, Istenem, mindig feléd...” (EÉ 521) kezdetű ének 3–4. versével: Szívemtől trónodig / Mily szent csoda! / Mennyei grádicsok / Fényes sora. / A szent angyalsereg / Mind nékem integet. / Ó, Uram, hadd megyek / Én is feléd! // Az álom s éj után / Kél újra fény, / Új hittel a követ / Megáldom én. / Templomná szentelem, / Hogy fájdalmas szívem, / Uram, hozzád vigyem, / Mindig feléd!

■ GÁNC S PÉTER

Oratio
œcumenica

[Lelkész:] A múltó idő fogságában élő emberek téged szólítunk meg, örök Istenünk! Kezdedben van az idő, kezdedben van életünk ideje. Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!

[Lektor:] Könyörgünk a világról. A világ formálódásának évmilliói csupán pillanatok előtte. A mindenség porszem hatalmas voltod előtt. Segíts, hogy úgy vigyázzunk a tőled kapott világra s benne földünkre, mint akiknek el kell számolniuk az utolsó napon. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk az emberiség egészéért. Ha mérleget készítünk az elmúlt évről, bűnbánattal kell megvallanunk, hogy embervilágunk távol áll és távol él tőled. Gyermekeid, mi magunk is sokszor esünk az embertelenség bűnébe. Segíts, hogy néped szolgálata nyomán terjedjen a tiszta és igaz emberség. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk hazánkért. Nehéz év van nemzetünk mögött. A gazdasági bajokat sok feszültség tetézte. Az önzés, az érdekek, a megsztottság, a meg nem értés tönkreteszi országunkat. Adj békeséget, segíts egymásra figyelni, járd át szívünket jóságod melegével, hogy megtaláljuk létünk és küldetésünk értelmét szűkebb és tágabb környezetünkben. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk egyházunkért! Az általános tisztviselő-választás után szeretnénk megérteni, hogy nem a szervezet a fontos, hanem az evangélium, a szeretetközösség és a közös szolgálat. Erősítsd Magyarországi Evangélikus Egyházunkat a hitben, az egymás iránti segítőkészségben, a „só és világosság” adottságában és lehetőségében. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a rászorulóknak. Azokért, akik a múlt évben fájdalmakat hordoztak, azokért, akik testi vagy lelki sebekkel lépik át az esztendő küszöbét, azokért, akik az idő múlását saját idejük végének élik meg, de mindenekelőtt azokért, akiknek a szívében gyász van. Te állj melléjük, és állíts melléjük olyan testvéreket, akik életükkel az örök kincsekről és az örök élet lehetőségéről tanúskodnak. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Urunk, Istenünk! Sokan úgy hiszik, közel a világ vége, mások úgy élnek, mintha ez a világ mindig megmaradna. Add, hogy az idő múlását ne elkeseredve, ne fájdalommal, hanem jó reménységgel éljük meg. A múltó idő fogságában élő emberek hozzád vágyunk, örök Istenünk! Kezdedben van az idő, kezdedben van életünk ideje. Taníts minket úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk! Könyörülj rajtunk Jézus Krisztusért.

[Gyülekezet:] Ámen.

ÚJÉV ÜNNEPE – 1MÓZ 28,10–22A

Létra helyett út

Újév reggelén az év „legrövidebb éjszakája” van mögöttünk, hiszen a legtöbben legalább az éjféle koccintást és himnuszéneklést megvárják... Egy ilyen kurta éjszakán nem sok időnk marad álmodni látni, így hálások lehetünk, hogy Jákób segítségünkre siet, és megosztja velünk csodálatos álmát.

Hozzánk hasonlóan Jákób is úton van a számára még ismeretlenbe. Őt is kísérik és kísértik a múlt árnyai, ahogy talán nekünk se olyan könnyű lezárni a mögénk került 2012-es esztendőt, annak minden áldásával és kudarcával, örömeivel és veszteségével együtt. Ha mérleget készítünk, nem biztos, hogy olyan könnyen tudunk elaludni, mint ahogy ez Jákóbnak megadatott Isten szabad ege alatt, egy „kópárnán”...

Álmának üzenete számunkra is új távlatokat nyit, biztató reménységet ad az új esztendő első napján. Jákób hatalmas létrát lát, „amelynek teteje az égig ért, és Isten angyalai jártak azon fel és le”.

Az Úr helyreállítja a kapcsolatot csaló, menekülő szolgálójával. A látomásban nemcsak a vertikális, Isten-ember kapcsolat indul gyógyulásnak, hanem az Úr „bemutatkozásá-

ban” visszahelyezi Jákóbót az ősatyák láncolatába, így gyógyulhatnak a horizontális, emberközi kapcsolatok is: „Én vagyok az Úr, atyádnak, Ábrahámnak Istene és Izsáknak Istene!”

A rohanó idő sodrásában biztos pont, fontos kapaszkodó, ha felfedezük Istennek nemzedékről nemzedékre kiáradó hűségét és megtartó szeretetét.

Isten „újévi köszöntője” nemcsak a múlttal való kapcsolatot, kontinuitást rendez, hanem a jövő felé tekintve is komoly ígéreteket fogalmaz meg: „Ezt a földet, amelyen fekszel, neked adom és a te utódaidnak. Amny utódot les, mint a föld pora, terjeszkedni fogsz nyugatra és keletre, északra és délre, és áldást nyer áltad meg utódot által a föld minden nemzetsége. Mert én veled vagyok, megőrizlek téged, akárhova mégy, és visszahozlak erre a földre. Bizony, nem hagylak el, amíg nem teljesítem, amit megígértem neked.”

Lehet-e, kell-e ennél bátorítóbb mondatokkal nekiindulni az új évnek? Jó lenne, ha Jákóbbhoz hasonlóan ebrednénk fel, ebrednénk rá, hogy az Úr kegyelmének újabb esz-

tendeje virradt ránk 2013. január 1-jén. „Amikor Jákób fölébredt álmából, ezt mondta: Bizonyára az Úr van ezen a helyen, és én nem tudtam! Félelem fogta el, és így szólt: Milyen félelmes ez a hely! Nem más ez, mint Isten háza és a menny kapuja.”

Egészséges istenfélelem és bizalom intonálhatja földi vándorlásunk újabb szakaszát. Az év első napján ismételjük át az első parancsokat örök érvényű lutheri magyarázatát: „Istent mindennél jobban kell félnünk, szeretnünk, és benne bízunk!”

Ha nem is feltétlenül a menny kapujában állunk – bár lehet, hogy éppen 2013 lesz célba érésünk éve! –, mindenképpen Isten jelenlétében és kísérelő, vezető szeretetében bizakodva indulhatunk tovább. Nem a létra alsó fokát keressük, mert ezen a ponton túl kell lépünk Jákób álmának képvilágán.

Újévkor annak a Jézusnak a nevével ünnepeljük, aki nem létraként, hanem útként nyilatkozta ki magát: „Én vagyok az út, az igazság és élet; senki sem mehet az Atyához, csak is én általam.” (Jn 14,6) Ő nem akar kiemelni, kimenekíteni a világból, hanem útításként szegődik mellénk. Főpapi imádságában így kö-

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 23.)

Ne forduljatok halottidézőkhoz, és ne tudakozódjatok jövőmondóknál, mert tisztátalanokká teszitek magatokat velük. *En, az Úr vagyok a ti Istenetek!* 3Móz 19,31 (Kol 1,13; Lk 1,39–45/46–55/56; Fil 4,4–7; Zsolt 130) *Útmutatónk* évente többször állítja elénk a figyelmeztetést: ne engedjük okkult, ezoterikus tudományok által felkínált ismeretek csábításának. Ezek becsapnak, félrevezetnek, sötét szellemi erők vonhatnak hatalmuk alá. Isten tiltja népének, gyermekeinek, hogy kiszolgáltatásuk magukat ezeknek az erőknek. Ő azt akarja, hogy benne bizzunk, ne aggodalmaskodjunk. Ha kezébe tesszük életünket, ha rábizzuk magunkat, akkor ő atyai szeretetével, isteni hatalmával támaszunk, erőforrásunk és útmutatónk az országába vezető úton.

• *Szerető mennyei Apám, rád bízom magamat, szereteteimet, földi és örök jövőnket. Amen.*

Hétfő (december 24.)

A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt. *Az Úr közel!* Fil 4,5 (Péld 14,31; Mt 1,1–17/18–21/22–25; Róm 1,1–7; Lk 1,67–80) Ma este zúgnak a hangok, sok templomban gyermekhangok és kórusok dicsérik, magasztalják Istent, és köszöntik a több mint kétezer éve értünk földre jött Jézust. Gomba, erőszakos világunk arra indítana, hogy azzal a lelkeséggel a nekünk járó helyet kiharcoljuk magunknak. Az isteni gyermek megszületésének ünnepén különösen is figyelniünk kell arra, hogy Jézus Krisztus által más lelkellettel, szelíden éljünk ebben a világban. Ha befogadjuk őt, életünkbe békét, csendességet ad, sőt rajtunk keresztül zajgó világunkat is csendesíti.

• *Drága földre jött Isten Fia, jöjj az én életembe is! Amen.*

Kedd (december 25.)

Az angyal ezt mondta: „Ne féljétek, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus.” Lk 2,10–11 (Ézs 33,24; Lk 2,1–14/15–20; Tít 3,4–7; Lk 2,1–14) Milyen jó, hogy az angyalok Isten követői. Örömhírt hoztak a mennyből: Üdvözítő született a világba. Kisdédként érkezett, hatalma rejtett volt. Azok életében lett nyilvánvaló az ő hatalma, akik felismerték benne Isten jóindulatát. *Luther* három súlyos tényezővel szemben állítja elénk Jézus valódi hatalmát: ő megszabadít a bűntől, az ördög hatalmától és az örök haláltól. Bátorít mindnyájunkat: ne féljétek!

• *Drága Üdvözítő, köszönöm, hogy hatalmadba vonsz, örömet és békességet adsz. Amen.*

Szerda (december 26.)

A pásztorok visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Istent mindazért, amit pontosan úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megüzente nekik. Lk 2,20 (2Móz 14,13; Jn 1,1–5/6–8/9–14; Zsid 1,1–3/4–6; Lk 2,15–20) „...lehetetlen, hogy Isten hazudjon...” (Zsid 6,18) Ennek bizonyossága a pásztorok tapasztalata. Lukács doktor fáradságos munkával járt utána mindannak, amit Jézus cselekedett. Azóta sok millió keresztény ember, aki komolyan veszi Isten szavát, ugyanarra a megtapasztalásra jut.

• *Uram, megbízom szavadban. Amen.*

Csütörtök (december 27.)

Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta. Jn 3,36 (Ézs 64,8; 2Jn 1–6/7; Lk 2,21–24) Fontos, hogy nagyon komolyan vegyük a fenti ige első felét. Meg kell erősödnie szívünkben annak, hogy Jézus Krisztus által örök életünk van. Fontos, hogy nagyon komolyan vegyük az ige második felét is, különben hamis illúzióba ringatjuk magunkat. Engedelmeségre nehezen hajló szívünket naponta vizsgáljuk meg. Ha engedtlenség gyümölcsét találjuk benne, ne magyarázkodjunk, hanem kérjük:

• *Uram, irgalmazz, és adj nekem engedelmes szívet. Amen.*

Péntek (december 28.)

Az Úr gyarapítson és gazdagítson a szeretetben egymás iránt és mindenki iránt. Erősítse meg szíveteket, és tegye feddhetetlenné a szent életben, a mi Istenünk és Atyánk színe előtt, amikor a mi Urunk Jézus Krisztus eljön. 1Thessz 3,12–13 (Jóel 2,11–12; Mt 2,13–18; Lk 2,25–35) Tegnapelőtt véget ért a karácsonyi ünnepek. Remélem, betelt a szívünk Isten irántunk tanúsított szeretetével. Az ünnepekben az a jó, hogy sok igével és az úrvasorával erősödött belső emberünk. Ha jól éltünk az ünnepek adta lehetőséggel, erősödött bennünk hívó testvéreink iránti szeretetünk és a minket körülvevő világban a társadalom iránti felelősségünk.

• *Uram, segíts, hogy tőled kapott szeretetem áldássá legyen mindazok számára, akikkel találkozom. Amen.*

Szombat (december 29.)

Semmiféle bomlasztó beszéd ne jöjjön ki a szátokon, hanem csak akkor szóljatok, ha az a jó a szükséges építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják. Ef 4,29 (2Móz 20,16; 1Jn 4,11–16a; Lk 2,36–40) Gyermekkoromban indiános könyvekben olvastam: ők csak a legszükségesebb dolgokat köztölték egymással. Igénk arra tanít: legyünk megfontoltak, és csak azt mondjuk másoknak, amivel erősíteni, vigasztalni, bátorítani és reménységet ébreszteni tudunk.

• *Uram, gyorsan elmúltak az ünnepek, mindjárt vége az esztendőnek. Szeretnék szavaimmal áldássá lenni. Amen.*

■ BOZORÁDY ZOLTÁN

Oratio oecumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, aki hűtlenségünk ellenére is megtartod népeddel kötött szövetségedet, hallgass meg minket, amikor egy új év kezdetén fordulunk hozzád imádságunkban.

[Lektor:] Az új esztendőben is elsősorban megújuló hitért, benned meglehető reménységért, belőled táplálkozó szeretetért könyörgünk magunknak és egész egyháznak. Tégy bennünket követeiddé ebben a világban azon az úton, amelyre elhívtál bennünket. Taníts minket igazul és szeretettel szólni és cselekedni. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Tudjuk, hogy mélységek is várnak ránk ebben az évben. Kérünk, ne engedd, hogy életünk nehézségei felülírják bennünk az evangéliumodban nyert békességet. Te légy velünk, mikor terheket kell cipelnünk, és vereségeket kell elszenvednünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk azokért az embertársainkért, akik reménytelenül, boldogtalanul, testi-lelki betegségtől elgyötörten indulnak el ebben az új évben. Ne hagyj magukra a szenvedőket, te adj nekik támaszt, segítő kezet, megértő szívet. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk országunkért. Segíts bennünket, hogy a közöttünk feszülő ellentétek ne tegyék lehetetlenné, hogy éljünk a nekünk adott lehetőségekkel. Segíts egyetértésre jutni a jóban és ellenállni az önzés és a gonosz veszélyének. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Légy velünk kegyelmeddel, Urunk. Tarts meg minket a benned való reménységben, segíts mindenedet a jóra és igazra a te Fiad, Jézus Krisztus által.

[Gyülekezet:] *Amen!*

Kedves Olvasóink!

Az *Evangelikus Élet* jövő évi, 78. évfolyamának első száma január 6-i dátummal jelenik meg. 16 oldalas hetilapunk példányonkénti ára 2013-ban 275 forint lesz.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 30.)

Ne késs jót tenni a rászorulóval, ha módodban van, hogy megtedd! Péld 3,27 (Jak 1,22; Lk 2,22–24/25–38/39–40; 1Jn 1,1–4; Zsolt 2) Amikor nem akarunk a felebarátunk felé mozdulni, akkor belekapaszzkodunk a „ha módod van rá” értelmezésébe. Amikor a szívünk tele van hálával, és Jézus jelen van az életünkben, akkor könnyebben meglátjuk a bajban lévőket, és megindul a szívünk, a kezünk és a lábunk a rászoruló érdekében. Keresztény kultúránk-ból adódóan létezik intézményes segítségnyújtás, de ez nem mentesíti az egyént a felelősség alól.

Hétfő (december 31.)

A mi Urunk Jézus Krisztus és az Isten, a mi Atyánk, aki szeretett minket, és kegyelméből örök vigasztalással és jó reménységgel ajándékozott meg, vigasztalja meg a ti szíveteket. 2Thessz 2,16–17 (Zsolt 119,82; Lk 12,35–40; Róm 8,31–39; Lk 2,41–52) Miben áll a vigasztalás? Isten törődik velünk, közbeavatkozik értünk, meg akar menteni. Jézus tudja, hogy mit jelent emberként élni, kísértést szenvedni, gyászolni és sírni. Tudja, hogy mit jelent meghalni. Vigasztalás van a keresztben, a bűnök bocsánatában, a feltámadásban és az örök életben. Ahogyan Jézus az evangéliumban személyesen odalép hozzánk, úgy teszi a Szentlélek személyessé a vigasztalást számunkra.

Kedd (január 1.)

Ezért meghajtom térdemet az Atya előtt, akiről nevének minden nemzetiségű menyien és földön. Ef 3,14–15 (Ézs 45,23b–24a; Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 100) Ez egy nagyszerű újévi hitvallás. Ebben az évben sem szeretném más előtt meghajtani a térdemet, mint az előtt, akit megillet a dicséret és a hála, az imádat és a szolgálat. Bűn, hogy számtalan dolog előtt meghajlunk, Isten előtt pedig hezitálunk, mert nem látjuk az ő imádasának közvetlen hasznát. Ebből következik az is, hogy sokszor feláldozzuk az igazságot praktikus szempontok miatt. Legyen számunkra példa a három férfi *Dániel könyvéből*: „Van nekünk Istenünk, akit mi tisztelünk: ő ki tud minket szabadítani az izzó tüzes kemencéből, és ki tud szabadítani a te kezedből is, ó, király! De ha nem tenné is... mi a te isteneidet nem tiszteljük, és nem hódolunk az aranyoszobor előtt...” (3,17–18)

Szerda (január 2.)

Az Úrnak félelme az ismeret kezdete. Péld 1,7a (ApCsel 10,34–35; Józs 24,1–2a.13–18.25–26; Lk 3,1–6) Ebben az ismeretben hit, érzelmi intelligencia, lényeglátás, remény, erő, alázat és szeretet van. Ostoba ember az, aki kerüli az igazságot, kerüli a fontos kérdéseket. Miért vagyok ezen a földön? Mi az élet értelme? Mi lesz a bűneimmel? Hogyan rendezhetem, amit elrontottam? Isten kegyelme, hogy az ostobaságból is van megtérés: „Vannak ostobák, akiknek szenvedniük kellett vétkeik életük és bűneik miatt. (...) De az Úrhoz kiáltottak nyomorúságukban, és megszabadította őket szorult helyzetükből. Elküldte igéjét, meggyógyította, és a sír mélyéről kimentette őket.” (Zsolt 107,17,19–20)

Csütörtök (január 3.)

Olyan legyen a köztetek tartózkodó jövevény, mint a közületek való bennszülött! 3Móz 19,34a (Zsid 13,2; 2Móz 2,1–10; Lk 3,7–14) Vallástörténet-vizsgán egyszer azt mondtam, hogy a muszlimok európai bevándorlásának hátterében tulajdonképpen egy titkos invázió terve van, és nem lenne szabad beengedni őket. A professzor úr nem értett egyet velem, hiszen a muszlimok többsége a nyomor elől menekül saját országából. Miközben az ige szavain töprengök, eszembe jut tanárom hite és szeretete, és kezdem megérteni szavai igazságát. Az igében nem áll, hogy miközben befogadjuk a jövevényt, egyre inkább veszítjük el meggyőződésünket, hitünket, és ennek következtében félelemből cselekedünk. Mi pedig sokszor a honfitársainkra is úgy tekintünk, mintha jövevények lennének. Mennyire más Isten világa, mint a miénk!

Péntek (január 4.)

Ekkor megszólaltam: *Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom.* Ézs 6,5a (Kol 4,6; 1Móz 21,1–7; Lk 3,15–20) Valakinek azt mondom, hogy szeretem, és egy életen át akarok vele lenni. Majd egy idő múlva azt mondom: nincs rád szükségem, menj el! Énekelek és imádkozom, majd pletykát terjesztek, és gyűlöletet szítok. Talán ezért marad el egyes egyházi ülések elején az imádság, mert érezzük, hogy utána valami egészen más következik. – Jézus szavában mindig meg lehet bízni, az ő szavai és a cselekedetei nem váltak el egymástól. Ő megmutatja, hogy szívünk tisztátalansága szennyezi be a beszédünket, és ha kérjük, egymásért életünket adni is kész, új szívvel ajándékoz meg bennünket.

Szombat (január 5.)

Jézus akkor megnyitotta a tanítványok értelmét, hogy értsék az Írásokat. Lk 24,45 (Péld 20,12; 1Móz 9,12–17; Lk 3,21–38) Mi az, amit érteniük kellett? Az, amit az apostolok is hangsúlyoztak pünkösöd után, hogy az ószövetségben Isten olyan Messiást ígért, akinek szenvednie kell. Ha nem a Messiás szenvedéséből élünk, és a bűneinket elrejtjük, pincébe visszük, kivetítjük, másra kenjük, jóra magyarázzuk, nem vagyunk szabadok, nem tudunk építeni, nem tudunk bízni, sem pedig feltétel nélkül szeretni. A Messiás úgy dicsőült meg, hogy miután engedelmeskedett, és elvégezte küldetését értünk, Isten feltámasztotta őt a halálból. Bennünk is így dicsőül meg: elvégzi, amiért jött – megmos vérével –, és elkezdődik bennünk az új élet.

■ BOZORÁDY ANDRÁS

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangelikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Tördelőszerkesztő:** Károly György Tamás (evélet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adami Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja a kiadó. Terjeszti a MediaLOG Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a MédiaLOG ingyenes telefonszámán: +36-80/106-000 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.**

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejéig regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

